

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ»

Διπλωματική Εργασία

«Διερεύνηση κινήτρων και δυσκολιών Ενηλίκων Εκπαιδευομένων
που μαθαίνουν ρωσικά ως ξένη γλώσσα»

ΟΛΓΑ ΑΝΙΚΕΕΒΑ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:
ΣΑΒΒΑΤΟΥ ΤΣΟΛΑΚΙΔΟΥ

Αθήνα

Ιούλιος 2021

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Διερεύνηση κινήτρων και δυσκολιών Ενηλίκων Εκπαιδευομένων
που μαθαίνουν ρωσικά ως ξένη γλώσσα»

Ανικέεβα Όλγα

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Τσολακίδου Σαββάτου

Καθηγήτρια ΣΕΠ

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Παπαδοπούλου Αναστασία

Καθηγήτρια ΣΕΠ

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Αθήνα

Ιούλιος 2021

Περίληψη

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην διερεύνηση των λόγων και των κινήτρων εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας από τους ενηλίκους εκπαιδευόμενους καθώς και στην ανάλυση των βασικών δυσκολιών που αυτοί αντιμετωπίζουν κατά την εκπαιδευτική διεργασία. Επίσης, αναλύεται η επίδραση του βαθμού δυσκολίας στα αρχικά κίνητρα, οι δραστηριότητες που βοηθούν στην μάθηση των κοινωνικό-πολιτιστικών στοιχείων και η επιρροή τους στο ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων.

Για την υλοποίηση του σκοπού πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα. Τα δεδομένα της συλλέχτηκαν κατά τη διάρκεια των ημιδομημένων συνεντεύξεων με 16 ενηλίκους εκπαιδευόμενους, που μαθαίνουν την ρωσική γλώσσα ως ξένη στα κέντρα ξένων γλωσσών της Αθήνας (ή κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα).

Από την έρευνα προέκυψε ότι οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι ξεκινούν τα μαθήματα ρωσικών από επαγγελματικούς, συναισθηματικούς και επικοινωνιακούς λόγους. Οι εκπαιδευόμενοι ωθούνται να αρχίσουν τα μαθήματα από διάφορα είδη κινήτρων, τα πιο δυνατά από τα οποία είναι τα εσωτερικά κίνητρα, τα κίνητρα επίτευξης και ενσωμάτωσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα οι μεγαλύτερες δυσκολίες στην εκμάθηση ρωσικών αφορούν τον προφορικό λόγο και την προφορά. Η αφομοίωση των δύσκολων θεμάτων της γραμματικής - εκμάθηση ρημάτων, πτώσεων, μετοχών – διευκολύνεται από τις ομοιότητες της γραμματικής μεταξύ ρωσικής και ελληνικής γλώσσας. Επίσης, φαίνεται ότι το υψηλό επίπεδο δυσκολίας της γλώσσας δεν αποθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους εφόσον υπάρχουν ισχυρά αρχικά κίνητρα, τα οποία υποστηρίζονται και ενδυναμώνονται με αποτελεσματική εκπαιδευτική διεργασία όπως κατάλληλους μεθόδους, εκπαιδευτικό υλικό και αξιολόγηση.

Λέξεις – Κλειδιά

Ρωσική γλώσσα, Εκπαίδευση Ενηλίκων, λόγοι εκμάθησης, κίνητρα, δυσκολίες εκμάθησης.

«Investigation of motives and difficulties of Adult Learners learning Russian as a foreign language»

Olga Anikeeva

Abstract

The current research purpose is the investigation of initiatives and motivations that lead adult students towards learning the Russian language, while at the same time providing an analysis of the basic difficulties that they face during their learning process. Also, an analysis of the effect of the difficulty grade and how it affects the initial motivation, together with the activities that help towards learning the socio-cultural elements and their influence upon the learner's interest is provided and analyzed.

A quality research was held to implement this purpose. Its data was collected during semi – structural interviews with 16 adult students, who learn the Russian language as a foreign one at foreign languages educational centers in Athens (or they attend private lessons)

The research conducted showed that most of the adult learners start attending Russian lessons for professional, sentimental, and communication-oriented purposes. Learners were pushed to begin studies, driven by different motivation types, most dominant of which, were those who were intrinsic, instrumental and integrative motives.

According to the results, the strongest difficulties regarding the Russian language learning process had to do with verbal speech and pronunciation. The assimilation of difficult grammar subjects like verbs, cases, participles was easier due to similarities between the Greek and Russian grammar rules.

Finally, the high level of difficulty in some cases seemed not to affect the individuals, since internal high motivations existed, and also supported and strengthened by an effective educational process like appropriate lesson handbooks, methods and evaluation procedures.

Keywords

Russian language, Adult Education, learning initiatives, motivation, learning difficulties

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	1
Abstract.....	2
Περιεχόμενα.....	3
Κατάλογος Πινάκων.....	5
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	6
Πρόλογος.....	7
Εισαγωγή.....	8
Α' ΜΕΡΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Κίνητρα συμμετοχής ενήλικων στην εκπαίδευση	10
1.1 Ορισμός της έννοιας «κίνητρο».....	10
1.2 Εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα.....	11
1.3 Η σημασία των κινήτρων στην εκπαίδευση	12
1.4 Κίνητρα επίτευξης και κίνητρα ενσωμάτωσης στην εκμάθηση ξένων γλωσσών.....	13
1.5 Ενίσχυση κινήτρων των μαθητών με την βοήθεια των κοινωνικό-πολιτιστικών στοιχείων.....	14
1.6 Επίπεδο δυσκολίας και κίνητρα μάθησης.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Εκμάθηση Ρωσικής γλώσσας.....	16
2.1 Η θέση της Ρωσικής γλώσσας.....	16
2.2 Σύντομη ιστορική ανασκόπηση & σύνδεση με την Ελληνική.....	17
2.3 Διδασκαλία της Ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα.....	18
2.4 Φορείς εκμάθησης Ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Κίνητρα και δυσκολίες εκμάθησης της Ρωσικής γλώσσας.....	22
3.1 Κίνητρα εκμάθησης ρωσικών.....	22
3.2 Επίδραση μητρικής γλώσσας στην εκμάθηση μίας ξένης.....	25
3.3 Δυσκολίες ρωσικής γλώσσας ως ξένης.....	27
Β' ΜΕΡΟΣ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας.....	30
4.1 Η σημασία της έρευνας.....	30
4.2 Σκοπός & Ερευνητικά ερωτήματα.....	31
4.3 Επιλογή ερευνητικής μεθόδου.....	32

4.4	Εργαλείο συλλογής δεδομένων.....	32
4.5	Το δείγμα της έρευνας.....	34
4.6	Ερευνητική διαδικασία.....	35
4.7	Περιορισμοί & δυσκολίες της έρευνας.....	35
4.8	Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων έρευνας.....		37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Ερμηνεία των αποτελεσμάτων		55
Συμπεράσματα & Προτάσεις.....		59
Βιβλιογραφία		61
Παράρτημα Α		67
Έντυπο συναίνεσης.....		67
Οδηγός συνέντευξης.....		68
Δημογραφικά στοιχεία & εκπαιδευτικό προφίλ συμμετεχόντων.....		71
Παράρτημα Β		73
Κωδικοί και τα σχετικά αποσπάσματα		73

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Δημογραφικά στοιχεία & εκπαιδευτικό προφίλ συμμετεχόντων.....	71
Πίνακας 2 Λόγοι εκμάθησης.....	73
Πίνακας 3 Κίνητρα εκμάθησης.....	75
Πίνακας 4 Κοινωνικό - πολιτιστικά στοιχεία.....	77
Πίνακας 5 Δυσκολίες στην εκμάθηση.....	78
Πίνακας 6 Επίδραση ομοιοτήτων μεταξύ γλωσσών στην εκμάθηση.....	84
Πίνακας 7 Η επιρροή βαθμού δυσκολίας στις στάσεις των εκπαιδευομένων.....	86
Πίνακας 8 Εκπαιδευτικό υλικό, μέθοδοι, αξιολόγηση.....	88

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΑΠΘ	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Α.Σ.Ε.Π.	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΔΟΑΕ	Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας
ΕΚΠΑ	Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΙΕΚ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΜΠΣ	Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΡΠΕΚ	Ρωσικό Πολιτιστικό και Επιστημονικό Κέντρο
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εκπαίδευση Ενηλίκων» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και επιχειρεί να διερευνήσει τις αντιλήψεις ενηλίκων εκπαιδευομένων που μαθαίνουν τη Ρωσική γλώσσα ως ξένη, αναφορικά με τα κίνητρα εκμάθησης και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην εκπαιδευτική διεργασία.

Καθώς με την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας ολοκληρώνεται και το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές των θεματικών ενοτήτων που παρακολούθησα για την καθοδήγηση, την υποστήριξη και την ενθάρρυνση τους.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου, κα Τσολακίδου, για την καθοδήγηση, την παρότρυνση και την συμπαράσταση της, όπως και τη συνεπιβλέπουσα καθηγήτρια, κα Παπαδοπούλου, για τις παρατηρήσεις της.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους 16 συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι με προθυμία συμφώνησαν να μου παραχωρήσουν συνέντευξη και στήριξαν την προσπάθεια μου.

Ευχαριστώ επίσης τους φίλους και τους συμμαθητές μου για την πολύπλευρη υποστήριξη και την βοήθεια τους. Ξεχωριστά και επώνυμα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον φίλο μου Γιάννη Κορομηλά για την πολύτιμη βοήθεια του στην απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων και την επιμέλεια του κειμένου της εργασίας.

Τέλος, ευχαριστώ στην οικογένεια μου για την υπομονή και την υποστήριξη κατά τη διάρκεια όλων αυτών των ετών σπουδών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινή πίστη στον χριστιανισμό και ιδιαίτερα στην ορθοδοξία δημιούργησε μια αδιόρατη σχέση μεταξύ της Ελλάδας και τη Ρωσίας. Η θρησκεία και οι παραδόσεις όπως και οι αρκετές μετακινήσεις πληθυσμών μεταξύ των δύο χωρών σε διάφορες χρονικές περιόδους έκαναν τους ανθρώπους να αισθάνονται αδέρφια, μια κοινή καταγωγή μεταξύ τους. Εκτός από γηγενείς κοινωνίες όπως οι Πόντιοι οι οποίοι έζησαν και ζούνε σε περιοχές της Ρωσίας, αρκετοί αριστεροί μετά τον εμφύλιο στην Ελλάδα είτε εκδιώχθηκαν είτε αυτοεξορίστηκαν στη Ρωσία ψάχνοντας ένα καλύτερο όπως πίστευαν μέλλον η θέλοντας να αποφύγουν διώξεις από το ελληνικό κράτος. Οι ίδιοι όταν οι συνθήκες έγιναν καλύτερες επέστρεψαν. Επίσης μετά την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων αρκετοί Ρώσοι ήρθαν ως οικονομικοί μετανάστες ζητώντας και αυτοί ένα καλύτερο μέλλον για τις οικογένειές τους.

Πλέον τα τελευταία χρόνια με την οικονομική άνοδο της μεσαίας τάξης στην Ρωσία υπάρχουν αρκετοί Ρώσοι τουρίστες σε βαθμό που η Ρωσική γλώσσα και η γνώση της παίζει σημαντικό ρόλο στις τουριστικές επιχειρήσεις. Το ενδιαφέρον για τη ρωσική γλώσσα και η αυξημένη ζήτηση για την εκμάθηση της σχετίζεται επίσης με την αγάπη και τον σεβασμό στον ρωσικό πολιτισμό και τα παγκοσμία αριστουργήματα που αυτός έχει προσφέρει.

Παρόλο που κάθε χρόνο αρκετά μεγάλος αριθμός ενδιαφερομένων ξεκινά την εκμάθηση ρωσικής γλώσσας στα κέντρα ξένων γλωσσών (ή μέσω ιδιαίτερων μαθημάτων) δεν είναι πολλοί από αυτούς που φτάνουν στο υψηλό επίπεδο κατάκτησης της γλώσσας (B2-C2). Η αποτελεσματικότητα της εκμάθησης μίας ξένης γλώσσας επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, κάποιοι από αυτούς σχετίζονται με τη προσωπικότητα του ατόμου (γλωσσογνωστικές ικανότητες, ηλικία, κίνητρα κ.α.), άλλοι με τη γλώσσα – στόχο (βαθμός δυσκολίας, συγγένεια και ομοιότητα των γλωσσών, επίπεδο κατοχής της πρώτης γλώσσας κ.α.) και οι τρίτοι με την εκπαιδευτική διεργασία (εκπαιδευτικό υλικό, μεθόδους, προσωπικές και επαγγελματικές ικανότητες του εκπαιδευτή κ.α.). Στην παρούσα εργασία, ο στόχος της οποίας είναι η διερεύνηση των κινήτρων και των δυσκολιών εκμάθησης ρωσικής γλώσσας από τους ενηλίκους εκπαιδευόμενους, αναλύονται μερικοί από αυτούς.

Τα τρία πρώτα κεφάλαια της εργασίας έχουν θεωρητικό περιεχόμενο. Πιο συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο 1 προσεγγίζεται εννοιολογικά ο ορισμός «κίνητρο» και γίνεται αναφορά στην κατηγοριοποίηση των κινήτρων, στην σημασία των κινήτρων στην εκπαίδευση καθώς και στην επιρροή του επιπέδου δυσκολίας σε σχέση με αυτά.

Στο Κεφάλαιο 2 παρουσιάζονται βασικά χαρακτηριστικά της ρωσικής γλώσσας, η θέση της στον σύγχρονο κόσμο, μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση και η σύνδεση της με την ελληνική γλώσσα. Επίσης, γίνεται αναφορά στα κέντρα εκμάθησης και τους φορείς διδασκαλίας της γλώσσας.

Στο Κεφάλαιο 3 παρουσιάζονται τα κίνητρα εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας ως ξένη από τους ενηλίκους εκπαιδευόμενους σε χώρες στις οποίες έχουν ήδη πραγματοποιηθεί αντίστοιχες έρευνες (Ουγγαρία, Εσθονία, Φινλανδία, Μαλαισία). Επίσης, γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση των ερευνών, οι οποίες αναλύουν τις βασικές δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνοντας ρωσικά. Τέλος, γίνεται αναφορά στην επίδραση των ομοιοτήτων της μητρικής και της ξένης γλώσσας – στόχου όσον αφορά την εκμάθηση.

Στο κεφάλαιο 4 αποτυπώνονται όλα τα βήματα της εμπειρικής ποιοτικής έρευνας, ο σκοπός της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα, η ερευνητική μέθοδος, το εργαλείο συλλογής δεδομένων και δείγμα της έρευνας.

Στο Κεφάλαιο 5 παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας, ενώ στο κεφάλαιο 6 η ερμηνεία των αποτελεσμάτων αυτών.

Η εργασία κλείνει με συμπεράσματα και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Κίνητρα συμμετοχής ενήλικων στην εκπαίδευση

Στο κεφάλαιο αυτό δίδεται αρχικά ο ορισμός της έννοιας «κίνητρο» από την οπτική γωνία διαφόρων επιστημών. Ακολουθεί η κατηγοριοποίηση των κινήτρων ανάλογα με την πηγή τους και ειδικότερα, εάν προέρχονται από τον ίδιο τον άνθρωπο ή από το περιβάλλον του. Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο ρόλος των κινήτρων στην εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα στην εκμάθηση ξένων γλωσσών και ο διαχωρισμός τους ανάλογα με τον στόχο εκμάθησης: πρακτικός στόχος, συναισθηματικός στόχος. Στα δύο τελευταία υποκεφάλαια θα γίνει αναφορά στην επιρροή της εκμάθησης κοινωνικών-πολιτιστικών στοιχείων καθώς και στο βαθμό δυσκολίας όσον αφορά την επιρροή τους στα κίνητρα των εκπαιδευομένων.

1.1 Ορισμός της έννοιας «κίνητρο».

Βασικό στοιχείο για την επίτευξη των στόχων στη ζωή ενός ανθρώπου είναι η επιθυμία, το κίνητρο, το οποίο δίνει ώθηση για δράση και οδηγεί τελικά στην ικανοποίηση των αναγκών του. Σύμφωνα με τον Wlodkowski (2008) οι άνθρωποι κατανοούν ότι τα κίνητρα είναι σημαντικά, συζητάνε συχνά γι' αυτά και θα ήθελαν να μπορούν να τα προβλέψουν. Θέλουμε να μάθουμε γιατί οι άνθρωποι κάνουν αυτά που κάνουν. Η κατανόηση των αιτιών της ανθρώπινης συμπεριφοράς δεν έχει πάντα απλή εξήγηση. Έχουμε βρει μια λέξη «το κίνητρο» για να ονομάζουμε αυτό το αόριστο θέμα. Ο ορισμός αυτός ποικίλλει μεταξύ μελετητών ανάλογα με την κατεύθυνση και την ειδικότητα τους. Οι κοινωνιολόγοι βλέπουν το κίνητρο ως μια έννοια που εξηγεί γιατί οι άνθρωποι σκέφτονται και συμπεριφέρονται με αυτόν τον τρόπο. Πολλοί φιλόσοφοι και θρησκευτικοί στοχαστές έχουν παρόμοια κατανόηση των κινήτρων, αλλά χρησιμοποιούν μεταφυσικές υποθέσεις για να εξηγήσουν τη δυναμική τους. Οι ανακαλύψεις στη νευροβιολογία προσφέρουν μια βιολογική βάση για το τι είναι το κίνητρο και γιατί είναι τόσο σημαντικό για την επιβίωσή μας.

Τα κίνητρα συνδέουν το συναίσθημα με τη δράση, δημιουργούν, καθώς και καθοδηγούν την στοχευμένη συμπεριφορά με τη συμμετοχή πολλών διαφορετικών

συστημάτων και δομών μέσα στον εγκέφαλο και το σώμα. Είναι η φυσική ανθρώπινη διαδικασία που καθορίζει το πόση ενέργεια και προσοχή αφιερώνει ο εγκέφαλος και το σώμα σε ένα συγκεκριμένο ερέθισμα (Ratey, 2001).

Μελέτες σχετικά με τα κίνητρα στην ψυχολογία έχουν επιδιώξει να προσδιορίσουν "τι μετέφερε έναν οργανισμό από την κατάσταση ανάπαυσης σε μια κατάσταση δραστηριότητας" (Weiner, 1990, σ.617). Εξηγούν τους λόγους και τα αίτια που προκαλούν την ανθρώπινη συμπεριφορά, σχετίζονται με μια βασική νοητική και συγχρόνως συναισθηματική λειτουργία, και μας δίνουν την δυνατότητα να ερμηνεύσουμε την επιλογή συγκεκριμένων πράξεων, την προσπάθεια που καταβάλλεται για την επίτευξη καλών αποτελεσμάτων καθώς και την ένταση αυτής της προσπάθειας (Τζώτζου, 2013).

Οι Ryan και Deci (2000) ισχυρίζονται ότι ένα άτομο θεωρείται κινητοποιημένο, όταν ενεργοποιείται και δρα προς το στόχο του. Ωστόσο, τα κίνητρα διαφέρουν σε ποσότητα (το άτομο μπορεί να είναι περισσότερα ή λιγότερο κινητοποιημένο) και στον προσανατολισμό τους. Ο προσανατολισμός των κινήτρων αφορά τους στόχους που παροτρύνουν τη δράση, εξηγούν το «γιατί» της κάθε δράση.

1.2 Εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα

Τα κίνητρα χωρίζονται σε εσωτερικά και εξωτερικά. Τα κίνητρα θεωρούνται εξωτερικά όταν η πηγή τους προέρχεται από το περιβάλλον ενός ατόμου. Στο πλαίσιο της μάθησης, η επιθυμία των μαθητών να αποκτήσουν σεβασμό από τους συνομηλίκους τους, τον έπαινο των εκπαιδευτικών ή των γονέων, υψηλούς βαθμούς ή την εισαγωγή σε ένα πανεπιστήμιο ανήκει στον τομέα των εξωτερικών κινήτρων. Τα εσωτερικά κίνητρα δημιουργούνται από την παιδική ηλικία όταν κάνουμε μια δραστηριότητα επειδή μας αρέσει. Οι άνθρωποι από τη φύση τους έχουν την περιέργεια και την ετοιμότητα να μάθουν, να εξερευνήσουν και ενδιαφέρονται για οτιδήποτε καινούριο. Η πιο βασική διάκριση μεταξύ των εσωτερικών και των εξωτερικών κινήτρων είναι ότι τα πρώτα μας ωθούν να κάνουμε κάτι επειδή το βρίσκουμε ενδιαφέρον και ευχάριστο, χωρίς να εφαρμόζεται εξωτερική πίεση, ενώ τα δεύτερα επειδή έχουμε την ανάγκη αποδοχής από το κοινωνικό μας κύκλο ή την μελλοντική υπόσχεση κάποιας ανταμοιβής (Ryan & Deci, 2000).

Τα εσωτερικά κίνητρα οδηγούν σε ποιοτική μάθηση και δημιουργικότητα, είναι σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων, κάτι που

αποδεικνύεται από την εμπειρία γονιών και δασκάλων (Komiyama, 2013). Επομένως είναι σημαντικό να αναλύσουμε τις δυνάμεις που τα προκαλούν και τα αποθαρρύνουν.

Τα εξωτερικά κίνητρα συνήθως επιβάλλονται από το οικογενειακό, το κοινωνικό ή το εργασιακό περιβάλλον και δεν σχετίζονται άμεσα με την διαδικασία εκμάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να εκτελούν τις δραστηριότητες όταν ωθούνται από εξωτερικά κίνητρα με δυσαρέσκεια και αντίδραση ή εναλλακτικά με την εσωτερική αποδοχή και κατανόηση που αντικατοπτρίζει την αξία και την χρησιμότητα μιας εργασίας. Στην τελευταία περίπτωση ο εξωτερικός στόχος υιοθετείται και υποστηρίζεται από τη εσωτερική βούληση.

Οι μαθητές μπορούν να έχουν ταυτόχρονα εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα για να ικανοποιήσουν δικούς τους σκοπούς και τις απαιτήσεις του σχολείου. Σε αυτήν την περίπτωση όλοι οι τύποι κινήτρων ενεργοποιούνται (Wigfield, 1997). Ωστόσο, για κάθε άτομο, ορισμένες πτυχές κινήτρων είναι ισχυρότερες από άλλες (Deci & Ryan, 1985).

Τα εσωτερικά κίνητρα ισχυροποιούνται όταν οι ενήλικοι αντιλαμβάνονται ότι το αντικείμενο που μαθαίνουν είναι χρήσιμο και συμβάλει στην βελτιστοποίηση της εργασίας τους.

1.3 Η σημασία των κινήτρων στην εκπαίδευση

Το κίνητρο έχει αναγνωριστεί από τους ψυχολόγους και από τους εκπαιδευτικούς ως μία από τις βασικές προϋποθέσεις για ένα επιτυχημένο μαθησιακό αποτέλεσμα (Nikitina & Furuoka, 2006). Οι μαθητές οι οποίοι έχουν περισσότερα κίνητρα, μπορούν πιο εύκολα να μάθουν το γνωστικό αντικείμενο σε σύγκριση με τους μαθητές οι οποίοι έχουν λιγότερα. Ο Wlodkowski (2008) εξηγεί την σημασία των κινήτρων με τον εξής τρόπο: «Γνωρίζουμε ότι το κίνητρο είναι σημαντικό, διότι καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας, όλοι έχουμε δει το παρακινημένο άτομο να ξεπερνάει το λιγότερο παρακινημένο στην απόδοση και το αποτέλεσμα, παρόλο που και οι δύο έχουν παρόμοιες ικανότητες και τις ίδιες δυνατότητες» (σ.4). Ωστόσο η αποτελεσματική εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να ενδυναμώσει τα αρχικά κίνητρα (Dhanapala & Hirakawa, 2015. Tzotzou, 2013). Οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν πάντα να βασίζονται στα εσωτερικά κίνητρα για την προώθηση της μάθησης, για αυτό το λόγο πρέπει να προωθούν ενεργητικές μορφές εξωτερικών κινήτρων (Ryan & Deci, 2000).

Οι έρευνες που αναλύουν την επίδραση των κινήτρων στην ανάγνωση κειμένων ξένης γλώσσας, καταλήγουν ότι τα κίνητρα είναι θεμελιώδη για την επιτυχή κατανόηση

κειμένου, ειδικά τα εσωτερικά κίνητρα, όταν οι εκπαιδευόμενοι διαβάζουν με ενδιαφέρον και ευχαρίστηση. Η κατανόηση των κινήτρων μας επιτρέπει να δημιουργήσουμε μια βάση γνώσεων σχετική με αποτελεσματικούς τρόπους ώστε να μπορούμε να βοηθήσουμε τους ενήλικους να αρχίσουν την εκμάθηση, να την κατευθύνουν και να την ολοκληρώσουν με αποτελεσματικότερο τρόπο (Wlodkowski, 2008).

1.4 Κίνητρα επίτευξης και κίνητρα ενσωμάτωσης στην εκμάθηση ξένων γλωσσών

Ο Gardner (1985) καθόρισε το κίνητρο στην εκμάθηση ξένων γλωσσών ως "το συνδυασμό της προσπάθειας και την επιθυμία να επιτευχθεί ο στόχος της εκμάθησης της γλώσσας συν την ευνοϊκή στάση απέναντι στην εκμάθηση της" (σ.10). Στις έρευνες σχετικά με τα κίνητρα στην εκμάθηση γλωσσών, εκτός από τα εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα στη βιβλιογραφία ξεχωρίζουν τα κίνητρα επίτευξης και τα κίνητρα ενσωμάτωσης. Τα κίνητρα ενσωμάτωσης αναφέρεται στο ενδιαφέρον των μαθητών απέναντι στον πολιτισμό και τους φυσικούς ομιλητές της χώρας γλώσσας – στόχου.

Αυτή η προσέγγιση των κινήτρων έχει υιοθετηθεί ευρέως από τότε που οι Gardner και Lambert (1972) πρότειναν το κοινωνικό-εκπαιδευτικό μοντέλο κινήτρων και άρχισαν να διακρίνουν μεταξύ των κινήτρων επίτευξης και των κινήτρων ενσωμάτωσης. Τα κίνητρα επίτευξης προτρέπουν τους μαθητές να προσπαθήσουν να επιτύχουν κάποιους πρακτικούς στόχους, όπως να πάρουν καλούς βαθμούς, να περάσουν μια εξέταση, να εξασφαλίσουν την είσοδο στο Πανεπιστήμιο κλπ. Κίνητρα ενσωμάτωσης ονομάζονται αυτά που περιλαμβάνουν την θετική στάση των μαθητών απέναντι τον πολιτισμό και τους ανθρώπους της γλώσσας που μαθαίνουν.

Σύμφωνα με τους Nikitina και Furuoka (2006) η παρουσία των κινήτρων ενσωμάτωσης προϋποθέτει ότι οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χώρα και τον πολιτισμό της γλώσσας που μαθαίνουν ή είχαν κάποιες συναντήσεις με τους φυσικούς ομιλητές αυτής της γλώσσας. Αυτό μπορεί να μην συμβαίνει πάντοτε, καθώς οι άνθρωποι μπορεί να μαθαίνουν τη γλώσσα ενός *terra incognita* τόσο από γεωγραφική όσο και από πολιτιστική άποψη, στην οποία παρεμβάλλονται σημαντικές κοινωνικές, πολιτιστικές ή ψυχολογικές αποστάσεις. Παρόλα αυτά, η συμμετοχή στα προγράμματα εκμάθησης ξένων γλωσσών μπορεί να παρακινήσει το ενδιαφέρον για την χώρα και τον πολιτισμό της γλώσσας – στόχου δηλαδή να συμβάλει στην ενίσχυση των κινήτρων ενσωμάτωσης.

1.5 Ενίσχυση κινήτρων των μαθητών με την βοήθεια των κοινωνικό-πολιτιστικών στοιχείων.

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι δραστηριότητες που βοηθούν στην κατανόηση των κοινωνικό - πολιτιστικών στοιχείων που αφορούν την χώρα και τους φυσικούς ομιλητές της γλώσσας – στόχου στα μαθήματα συμβάλλουν στην ενίσχυση των κινήτρων (Boiko, 2004. Butirskaya, 2005. Nikitina & Furuoka, 2006).

Σύμφωνα με τους Nikitina και Furuoka (2006) η χρήση των σύντομων κειμένων, τα οποία περιέχουν τις πληροφορίες για τη ρωσική κοινωνία και τον πολιτισμό (ρωσικά ονόματα, χαιρετισμούς κ.α.) και έχουν σχέση με το θέμα του μαθήματος, εισάγουν τους μαθητές σε ορισμένες πτυχές του ρωσικού πολιτισμού και της ιστορίας. Τέτοια είδους κείμενα μπορούν να βρουν οι ίδιοι εκπαιδευόμενοι και να προετοιμάζουν εκθέσεις (στη μητρική τους γλώσσα) σχετικά με τον πολιτισμό, την ιστορία, τους ανθρώπους καθώς και την καθημερινή ζωή στη Ρωσία. Αυτές οι δραστηριότητες βοηθούν στους μαθητές να αποκτήσουν μια πιο θετική στάση απέναντι στη χώρα της γλώσσας-στόχου και τον πολιτισμό της καθώς και να ενδυναμώσουν τα κίνητρα για εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας.

Η χρήση των κοινωνικό-πολιτιστικών στοιχείων στα μαθήματα και η σύνδεση αυτών με την εκμάθηση λεξιλογίου θα μπορούσε να είναι μια ενδιαφέρουσα προσθήκη στις δραστηριότητες στην τάξη. Η προετοιμασία των εκθέσεων σχετικά με τον ρωσικό πολιτισμό και η παρουσίαση σχετικού με το θέμα νέου λεξιλογίου καθώς και ο σχεδιασμός από τους ίδιους τους μαθητές ασκήσεων και τρόπων για να παρουσιάσουν το νέο λεξιλόγιο στους συμμαθητές τους, δημιουργεί ένα ευρύτερο πλαίσιο στην τάξη που επιτρέπει τη ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης, ενισχύοντας το ενδιαφέρον και τη δημιουργικότητα των μαθητών και μαζί με αυτά τα κίνητρα εκμάθησης ξένης γλώσσας.

Η Butirskaya (2005) υποστηρίζει την άποψη ότι η εισαγωγή διάφορων αυθεντικών υλικών στα μαθήματα ξένων γλωσσών προωθεί το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων για τα κοινωνικό - πολιτιστικά στοιχεία και λειτουργεί ως σκοπός, μέσο και αποτέλεσμα ενίσχυσης κινήτρων για την εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας. Η εκπαιδευτική ύλη που περιέχει τις πληροφορίες κοινωνικό – πολιτιστικού χαρακτήρα, τα έθιμα, λεκτική και μη λεκτική (επικοινωνία) συμπεριφορά στην ρωσική κοινωνία, γνώσεις για την καθημερινή και κοινωνική ζωή των ρώσων και άλλα ζητήματα που

αντανακλούν την κοινωνικό - πολιτιστική εμπειρία των ανθρώπων που μιλούν Ρωσικά πρέπει να αξιοποιούνται στα μαθήματα έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι να κατανοούν και αξιολογούν σωστά την συμπεριφορά των φυσικών ομιλητών και να ανταποκρίνονται ανάλογα.

Επιπλέον, η κατανόηση των πολιτιστικών στοιχείων είναι σημαντική διότι οι στερεοτυπικές αντιλήψεις των μαθητών για τον πολιτισμό και τους φυσικούς ομιλητές της χώρας γλώσσας-στόχου μπορούν σε κάποιες περιπτώσεις να επηρεάζουν αρνητικά την εκπαιδευτική διεργασία (Boiko, 2004). Μαθαίνοντας σε βάθος τις ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά της κουλτούρας ενός λαού αποφεύγουμε λάθος συμπεράσματα σχετικά με την έκφραση κάθε λαού (χειρονομίες, χαιρετισμούς κ.α.).

1.6 Επίπεδο δυσκολίας και κίνητρα μάθησης

Ο βαθμός της δυσκολίας των δραστηριοτήτων επιλέγεται συνήθως από τον εκπαιδευτικό ανάλογα με το επίπεδο του τμήματος. Οι ερευνητές θεωρούν ότι οι δραστηριότητες, βαθμός δυσκολίας των οποίων είναι πολύ πιο υψηλός από το επίπεδο των μαθητών, έχουν αρνητική επίδραση στα κίνητρα (Harmer, 1991. Zafiri & Panourgia, 2011). Από την άλλη πλευρά, εάν οι δραστηριότητες φαίνονται εύκολες στους εκπαιδευόμενους και εκείνοι τις εκτελούν επιτυχώς χωρίς καμία δυσκολία είναι πιθανόν να χάσουν το ενδιαφέρον τους. Για την ενίσχυση των κινήτρων είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός να επιλέγει την ύλη με τον κατάλληλο βαθμό δυσκολίας. Εάν οι μαθητές συμμετέχουν σε ένα πραγματικά δύσκολο θέμα για το οποίο έχουν τις απαραίτητες δυνατότητες, κάποια στιγμή θα χρειαστεί επιπλέον προσπάθεια για την περαιτέρω πρόοδο είτε με τη μορφή επιπλέον πρακτικής ή αυξημένου χρόνου μελέτης.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνών η ανταπόκριση ενός ατόμου σε μια μαθησιακή δραστηριότητα αντικατοπτρίζει τον πολιτισμό στον οποίο ανήκει. Οι θεωρίες των εσωτερικών κινήτρων, υποστηρίζουν την επιρροή του πολιτισμού στην εκπαιδευτική διεργασία, συμπεριλαμβάνοντας την κατανόηση της γλώσσας, των αξιών, του τρόπου που μαθαίνει και της οπτικής γωνίας του μαθητή (Wlodkowski, 2008). Από αυτή την άποψη, η εκπαιδευτική διεργασία πρέπει να προσαρμόζεται και να ανταποκρίνεται στην πολιτιστική διαφορετικότητα των ενηλίκων εκπαιδευομένων

Το σύνολο των πολιτιστικών πεποιθήσεων των εκπαιδευομένων μπορεί να επηρεάζουν τα κίνητρα μάθησης. Για παράδειγμα, ένα άτομο, το οποίο θα νιώθει

απογοήτευση από την εργασία του, μπορεί να σταματήσει, ενώ το άλλο, το οποίο προέρχεται από μια διαφορετική κουλτούρα να συνεχίζει με αυξημένη αποφασιστικότητα (Wlodkowski, 2008) Οι αντιδράσεις του μαθητή κατά την εκπαιδευτική διεργασία διαφοροποιούνται μεταξύ των πολιτισμών, επειδή οι πολιτισμοί διαφέρουν στους ορισμούς τους για την καινοτομία, τον κίνδυνο, την ευκαιρία και την ικανοποίηση (Kitayama & Markus, 1994).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Εκμάθηση Ρωσικής γλώσσας

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται αρχικά βασικές πληροφορίες για τη ρωσική γλώσσα. Ακολουθεί μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης της ρωσικής γλώσσας καθώς και συζήτηση για τον ρόλο της ελληνικής γλώσσας σε αυτήν τη διαδικασία. Στη συνέχεια θα αναφερθούν τα ζητήματα της διδασκαλίας της ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα καθώς και της επίδρασης των ομοιοτήτων των γλωσσών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια σύντομη αναφορά στους φορείς εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα.

2.1 Η θέση της Ρωσικής γλώσσας

Η Ρωσική γλώσσα είναι μια από τις σλάβικες γλώσσες. Ανήκει στην Ανατολική οικογένεια των σλάβικων γλωσσών μαζί με την Ουκρανική και την Λευκορωσική (Grekov, Kruchkov, & Cheschko, 1988). Στην ίδια μεγάλη οικογένεια σλάβικων γλωσσών ανήκουν επίσης η Βουλγάρικη, η Πολωνική, η Τσεχική, η Σλοβακική, η Σέρβικη, η Κροατική, η Βοσνιακή, η Μαυροβουνιακή και άλλες γλώσσες.

Είναι η επίσημη γλώσσα της Ρωσίας και βρίσκεται στην Πέμπτη θέση στον κόσμο κατά τον αριθμό ομιλητών μετά την Κινέζικη, την Αγγλική, τη Χίντι και την Ισπανική. Η Ρωσική γλώσσα είναι μία από τις έξι επίσημες γλώσσες του ΟΗΕ, επίσημη γλώσσα εργασίας στους περισσότερες διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΔΟΑΕ και η UNESCO. Η Ρωσική γλώσσα ομιλείται από περισσότερους από 300 εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Περισσότεροι από 140 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν τη Ρωσική γλώσσα ως μητρική τους. Η Ρωσική γλώσσα είναι η γλώσσα επικοινωνίας πάνω από 160 λαών και εθνοτήτων. Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και ο σχηματισμός ανεξαρτήτων κρατών δημιούργησαν πολλά προβλήματα στους τομείς της οικονομίας και των υποδομών, αλλά

και στον τομέα του πολιτισμού, ειδικότερα σχετικά με τη θέση και το ρόλο της Ρωσικής γλώσσας. Παρόλα αυτά η Ρωσική γλώσσα διατηρεί την επικοινωνιακή της λειτουργία στο μετασοβιετικό χώρο, είναι απαραίτητη για τη ανάγνωση της λογοτεχνίας και δίνει την δυνατότητα γνωριμίας με το ρωσικό πολιτισμό (Ρίανον, 2011).

Η Ρωσική γλώσσα διδάσκεται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στη Ρωσία καθώς και σε πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα στις Πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες. Τα τελευταία χρόνια τα πολιτικά γεγονότα είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία της Ρωσίας. Η πολιτική και οικονομική κατάσταση της χώρας καθόρισε σε μεγάλο βαθμό τον ρόλο της γλώσσας σε όλο τον κόσμο. Παρά την τάση αυτή η Ρωσική γλώσσα διεκδικεί τον τίτλο της "παγκόσμιας γλώσσας", όχι μόνο επειδή ο αριθμός των φυσικών ομιλητών και των ανθρώπων που μαθαίνουν τη γλώσσα καθώς και η γεωγραφική εγκατάσταση τους είναι τεράστια, αλλά και για τον πλούτο της πολιτιστικής κληρονομιάς όπως λογοτεχνικά και επιστημονικά κείμενα (Vlasenkov & Ribchenkova, 2009).

2.2 Σύντομη ιστορική ανασκόπηση & σύνδεση με την Ελληνική γλώσσα

Η ιστορία της Ρωσικής γλώσσας χωρίζεται σε δύο περιόδους: η «προγραφική» έως τον 10ο-11ο αιώνα και η «γραφική» από τον 11ο αιώνα. Στο τέλος του 10ου αιώνα ξεκίνησε ο εκχριστιανισμός των Ρώσων. Οι Έλληνες θεολόγοι και ιεραπόστολοι Κύριλλος και Μεθόδιος δημιούργησαν την κυριλική γραφή με το Ελληνικό αλφάβητο ως βάση. Εκείνη την περίοδο ξεκίνησαν να παρουσιάζονται τα πρώτα μνημεία γραπτού λόγου. Στο 13ο -14ο αιώνα ως αποτέλεσμα των εισβολών των Μογγόλων – Τατάρων το Παλαιό Ρωσικό κράτος διαιρέθηκε σε τρία κέντρα εθνογλωσσικών ενοτήτων: το Βόρειο – ανατολικό των Μεγαλωρώσων, το δυτικό των Λευκορώσων και τον νότιο των Μαλωρώσων (Ουκρανών). Από το 14ο αιώνα με βάση τη μοσχοβίτικη προφορά ξεκίνησε να διαμορφώνεται το φωνολογικό και το γραμματικό σύστημα της Ρωσικής γλώσσας.. Τον 18ο αιώνα αναπτύχθηκε η κοσμική γραφή, η επιστημονική, τεχνική, πολεμική και ιατρική ορολογία καθώς και καθορίστηκαν οι γλωσσικοί κανόνες (Μπασένκο- Κόρμαλη, 2017).

Η Ρωσική γλώσσα έχει μια μεγάλη ιστορία και, όπως κάθε γλώσσα, δεν ήταν απομονωμένη. Έχει δεχτεί επιρροές από πολλές άλλες γλώσσες, ειδικά από την ελληνική. Σχετικά με την επίδραση της ελληνικής γλώσσας, έγραψαν οι Ρώσοι επιστήμονες και οι ποιητές: ο Βασίλη Ζουκόβσκι, ο Αλεξάντρ Πούσκιν, ο Μιχαήλ Λομονόσοφ, κ.α.

Συμφωνά με τον Πούσκιν, τον οποίο ονομάζουν «ιδρυτή της σύγχρονης λογοτεχνικής γλώσσας» η Ρωσική γλώσσα δεν διαμορφώθηκε ως αποτέλεσμα μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, όπως πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες, αλλά δανείστηκε έτοιμες μορφές της Ελληνικής γλώσσας μέσω θρησκευτικών κειμένων (Ahmadieva, 2010).

Οι Δημάση και Χαρατσιδής (2005) υποστηρίζουν, ότι η επίδραση της Ελληνικής γλώσσας και η διείσδυση ελληνικών στοιχείων στο ρωσικό λεξιλόγιο είχε αρχίσει από τον 6ο αιώνα, πριν την αποδοχή του χριστιανισμού στη Ρους (αρχαία Ρωσία). Οι ελληνικές λέξεις, οι οποίες έχουν ενταχθεί στη Ρωσική γλώσσα, αφορούν αντικείμενα και έννοιες της καθημερινότητας, φυτά και ζώα, επιστήμες και εκκλησιαστική ορολογία. Ένα μικρό δείγμα των λέξεων ελληνικής προέλευσης είναι το εξής: кровать (κρεβάτι), мастер (μάστορας), кукла (κούκλα), тетрадь (τετράδιο), огурец (αγγούρι), кит (κήτος), математика (μαθηματικά), история (ιστορία), алфавит (αλφαβήτα), ангел (άγγελος), монастырь (μοναστήρι), икона (εικόνα).

«Εκτός από τα δάνεια σε επίπεδο λεξιλογίου, στη ρωσική γλώσσα υπάρχει μεγάλος αριθμός λέξεων με προσφύματα ελληνικής προέλευσης. Τα ελληνικά αυτά στοιχεία, αποτελούσαν για καιρό και εξακολουθούν να αποτελούν, θαυμάσιο δομικό υλικό για τη δημιουργία νέων όρων (ιδιαίτερα στο χώρο της επιστήμης και της τεχνολογίας). Πρόκειται για τα προθέματα «анти-» (αντί-), «архи-» (αρχί-), «гипер» (υπερ-) και ορισμένα άλλα» (Δημάση & Χαρατσιδής, 2005, σ.204).

2.3 Διδασκαλία της Ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα ένας από τους πιο αναπτυγμένους κλάδους οικονομίας είναι ο τουρισμός. Η αναζήτηση εργασίας σε αυτόν τον τομέα, προϋποθέτει την γνώση ξένων γλωσσών. Τα τελευταία χρόνια με την αύξηση αφίξεων ενός αρκετά μεγαλύτερου αριθμού τουριστών από χώρες όπως η Ρωσία ή η Κίνα και άλλες, παράλληλα αυξήθηκε και η ανάγκη εκμάθησης των συγκεκριμένων γλωσσών. Εκτός λοιπόν από τις ευρωπαϊκές γλώσσες (Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Ιταλικά) οι εκπαιδευόμενοι δείχνουν πλέον ενδιαφέρον και για την εκμάθηση μη λατινογενών γλωσσών όπως τα Αραβικά, τα Τούρκικα, τα Κινέζικα και τα Ρωσικά, πτυχία των οποίων κατέχουν λιγότερα άτομα διότι η απόκτηση των γλωσσικών δεξιοτήτων σε αυτές τις γλώσσες χρειάζεται περισσότερα χρόνια εκμάθησης.

Οι πολιτιστικοί, θρησκευτικοί και ιστορικοί δεσμοί από τον μεσαίωνα μέχρι και τη σύγχρονη εποχή αυξάνουν το ενδιαφέρον των Ελλήνων για τη Ρωσική γλώσσα. Επιπλέον η γνώση της Ρωσικής γλώσσας δίνει το πλεονέκτημα για περισσότερες εργασιακές ευκαιρίες σε μια διευρυμένη εμπορική αγορά καθώς επίσης δίνει την ευκαιρία γνωριμίας με τον πλούσιο ρωσικό πολιτισμό και τη λογοτεχνία.

Σύμφωνα με την Πογκόσοβα (2006) ο ελληνικός και ο ρωσικός πολιτισμός έχουν κοινές «πνευματικές ρίζες». Ως αποτέλεσμα των ιστορικών γεγονότων (εκχριστιανισμού της Ρωσίας, επιρροές από το Βυζάντιο), στην Ελληνική και στη Ρωσική γλώσσα παρατηρούνται πολλά κοινά πολιτιστικά στοιχεία, τα οποία εμφανίζονται στις ολοκληρωμένες εκφράσεις και στις παροιμίες, αντικατοπτρίζοντας τη σοφία και τις αντιλήψεις των δύο λαών. Διδάσκοντας τη Ρωσική γλώσσα ως ξένη στους ενήλικες ελληνόφωνους εκπαιδευόμενους, πρέπει να αξιοποιούμε αυτήν την ομοιότητα. «Η διδασκαλία αυτή αναμφίβολα μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική σε περίπτωση που, βασιζόμενοι τόσο στο γεγονός ότι η γλώσσα ως κοινωνικό φαινόμενο, είναι στενά συνδεδεμένη με τον πολιτισμό ενός λαού, όσο και στα κοινά σημεία της ρωσικής και της ελληνικής γλώσσας, θα αφήναμε την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο κατά την εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση» (Πογκόσοβα, 2006, σ.120).

Οι Δημάση και Χαρατσιδής (2005) υποστηρίζουν ότι ο μεγάλος αριθμός των δανείων από την Ελληνική γλώσσα συμβάλλει στην εκμάθηση του ρωσικού λεξιλογίου, «αφού κάθε Έλληνας φοιτητής κατέχει ως αποτελεσματικός χρήστης της μητρικής του γλώσσας και σημαντικό αριθμό ρωσικών λέξεων» (σ.206). Αυτό το γεγονός μειώνει πιθανές δυσκολίες των εκπαιδευομένων ως προς την ανάγκη απομνημόνευσης μεγάλου αριθμού καινούριων ρωσικών λέξεων, επιτρέποντας την πιο γρήγορη αφομοίωση και την χρήση του καινούριου λεξιλογίου στον προφορικό και γραπτό λόγο.

Εκτός από τις λέξεις ελληνικής προέλευσης στη Ρωσική γλώσσα υπάρχει μεγάλο ποσοστό λέξεων με κάποιο συνθετικό, το οποίο έχει δανειστεί από την ελληνική, π.χ διο- (βιο-), γεο- (γεω -), гидро- (υδρο-), хроно- (χρονο-), психо-ψυχο -), теο- (θεο-), микро- (μικρο-), макро- (μακρο-), моно- (μονο-), авто- (αυτό-), псевдо- (ψευδο-), анти- (αντι-), -логия (-λογία), -графия (-γραφία), -метрия (-μετρία), -фобия (-φοβία), κ.α. Η κατάτμηση των λέξεων σε τμήματα και η αναγνώριση των ελληνικών στοιχείων καθώς και των στοιχείων από τις άλλες γλώσσες, τις οποίες ήδη γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι,

εξασφαλίζει την ενεργητική συμμετοχή τους στο μάθημα και την δυνατότητα να κάνουν τη δική τους έρευνα αντί να μάθουν απλή μετάφραση.

Πολλά γράμματα του ρώσικου κυριλλικού αλφάβητου έχουν ομοιότητα με τα ελληνικά γράμματα στην γραφή και στην προφορά. Η εκμάθηση του ρωσικού αλφάβητου από τους Έλληνες εκπαιδευόμενους γίνεται πιο εύκολη αν ξεκινάει από τα πιο όμοια γράμματα και στη συνέχεια φτάνει στα πιο διαφορετικά (Δημάση & Χαρατσίδης, 2005).

2.4 Φορείς εκμάθησης Ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα υπάρχουν ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στα οποία οι φοιτητές μπορούν όχι μόνο να αποκτήσουν τις γνώσεις της ρωσικής γλώσσας αλλά και να συνδέσουν το μελλοντικό τους επάγγελμα με τη γνώση αυτής. Μερικά από αυτά τα ιδρύματα είναι τα εξής:

- Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Ρωσικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Σλαβικών Σπουδών)
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) (Ρωσική Γλώσσα και Πολιτισμός στη Φιλοσοφική Σχολή)
- Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών)
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών)
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών)

Επιπλέον τα μαθήματα Ρωσικών διεξάγονται στη Σχολή Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Γλωσσών του Ιδρύματος Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, όπου μέσα σε τρία χρόνια οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να αποκτήσουν το επίπεδο γλωσσομάθειας B2 (καλή γνώση), καθώς και στα Διδασκαλεία (κέντρα) ξένων γλωσσών του ΕΚΠΑ, του ΑΠΘ και άλλων πανεπιστημίων.

Στην Αθήνα, στην Θεσσαλονίκη και σε μερικές άλλες πόλεις της Ελλάδας λειτουργούν ιδρύματα, τα οποία προωθούν τη ρωσική γλώσσα και τον ρωσικό πολιτισμό όπου οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εγγραφούν στα τμήματα ανάλογα με το επίπεδο γνώσεων τους. Στην Αθήνα είναι το Ινστιτούτο Πούσκιν, Ινστιτούτο Mir και το Ρωσικό

Πολιτιστικό & Επιστημονικό κέντρο. Στη Θεσσαλονίκη το Κέντρο Ρωσικής γλώσσας και πολιτισμού «Russian Word» κ.α.

Το Ινστιτούτο Πούσκιν, το οποίο λειτουργεί από το 1992, ήλθε να καλύψει το κενό που άφησε ο ««Ελληνοσοβιετικός Σύνδεσμος», ο οποίος μέχρι το 1991 ήταν ο αποκλειστικός φορέας διδασκαλίας και εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας στην Ελλάδα. Αποτελεί την ιστορική συνέχεια του «Ελληνοσοβιετικού Συνδέσμου». Στα μαθήματα του Ινστιτούτου καλλιεργούνται οι γλωσσολογικές και διαπολιτισμικές δεξιότητες των σπουδαστών. Εκτός από τα τμήματα που λειτουργούν τακτικά 4 ώρες την εβδομάδα, υπάρχουν εντατικά τμήματα, τμήματα διδασκαλίας ειδικών ορολογιών, προγράμματα για επιχειρηματίες, εργαζόμενους και φοιτητές καθώς και τμήματα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας για Ρωσόφωνους. Το Ινστιτούτο Πούσκιν λειτουργεί επίσημά ως εξεταστικό κέντρο πιστοποίησης της γνώσης της ρωσικής γλώσσας ως ξένης, με διπλώματα που αναγνωρίζονται από το Α.Σ.Ε.Π. (<https://www.pushkin.gr>).

Το ινστιτούτο MiR έχει στόχο την εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας καθώς και την προώθηση των σχέσεων της Ελλάδας και της Ρωσίας. Στα προγράμματα του περιλαμβάνονται μαθήματα ρωσικών ατομικά, ομαδικά, εταιρικά. Επίσης οργανώνονται ειδικά τμήματα με κατεύθυνση τον τουρισμό και τις επιχειρήσεις. Το ινστιτούτο MiR προωθεί τη ρωσική κουλτούρα, διοργανώνοντας γιορτές, διαγωνισμούς λογοτεχνικής μετάφρασης και παραστάσεις της θεατρικής ομάδας «Teatr MiR» (<https://mir.gr>).

Οι δραστηριότητες του Ρωσικού Πολιτιστικού και Επιστημονικού κέντρου στην Αθήνα αφορούν την προώθηση της ρωσικής γλώσσας, ρωσικής επιστήμης και εκπαίδευσης στην Ελλάδα, καθώς και την επέκταση της ρωσικής πολιτιστικής και ανθρωπιστικής παρουσίας. Ο κύριος σκοπός των μαθημάτων είναι η προετοιμασία των σπουδαστών για συμμετοχή στις κρατικές εξετάσεις της ρωσικής γλώσσας ως ξένης, οι οποίοι πραγματοποιούνται στο κτήριο του ΡΠΕΚ δυο φορές το χρόνο από το Κρατικό Πανεπιστήμιο «Λομονόσοφ» (Μόσχα). Τα πτυχία που λαμβάνουν οι εξεταζόμενοι είναι αναγνωρισμένα από τον Α.Σ.Ε.Π. Άλλα ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα του κέντρου είναι: Business Russian, ρωσικά για τουρισμό, μέθοδος εκμάθησης για αρχάριους εκπαιδευτικούς. Στο κέντρο διοργανώνονται επιμορφωτικά σεμινάρια για τους καθηγητές ρωσικής γλώσσας. Εκθέσεις, διαγωνισμοί, παραστάσεις και γιορτές δίνουν ευκαιρίες στους εκπαιδευόμενους να γνωριστούν με ρωσικά έθιμα και παραδόσεις (<https://grc.rs.gov.ru/el/activities/381/projects/752>).

Στη Θεσσαλονίκη η ρωσική γλώσσα, πολιτισμός και επιστήμη προωθούνται από το κέντρο «Russian Word», όπου διοργανώνονται μαθήματα ρωσικής γλώσσας καθώς επίσης πολιτιστικές εκδηλώσεις και επιστημονικά συνέδρια. Εξετάσεις γλωσσομάθειας πραγματοποιούνται από το Κρατικό πανεπιστήμιο της Αγ. Πετρούπολης με πτυχία αναγνωρισμένα από τον Α.Σ.Ε.Π.

Εκτός από τα ιδρύματα που διδάσκεται αποκλειστικά η ρωσική γλώσσα στην Ελλάδα υπάρχει μεγάλη ποικιλία κέντρων ξένων γλωσσών με προγράμματα εκμάθησης ρωσικής γλώσσας για ενήλικους και για παιδιά, στην δημοφιλή των οποίων συμβάλλουν οι καλές συνθήκες εκμάθησης καθώς τα μαθήματα παραδίδονται από έμπειρους καθηγητές, σε μοντέρνες κτιριακές εγκαταστάσεις με σύγχρονη οργάνωση, υλικοτεχνική υποδομή και εποπτικά μέσα (Ασωνίτη, 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Κίνητρα και δυσκολίες εκμάθησης της Ρωσικής γλώσσας

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται βιβλιογραφική επισκόπηση των ερευνών, οι οποίες αναλύουν τα κίνητρα εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας ως ξένης στην Φινλανδία, Ουγγαρία και Εσθονία καθώς και τους παράγοντες που τα επηρεάζουν. Παρόμοιες έρευνες στην Ελλάδα δεν έχουν πραγματοποιηθεί, γι αυτό το λόγο θα αναφερθούν αποτελέσματα ερευνών που πραγματοποιήθηκαν σε άλλες μη λατινογενείς ξένες γλώσσες. Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στις δυσκολίες εκμάθησης της Ρωσικής σε διαφορετικούς τομείς της: φωνητική, μορφολογία, συντακτικό, καθώς και σε παράγοντες που διευκολύνουν την εκπαιδευτική διαδικασία.

3.1 Κίνητρα εκμάθησης ρωσικών

Οι έρευνες, οι οποίες έχουν ασχοληθεί με τα κίνητρα εκμάθησης της Ρωσικής γλώσσας ως ξένης, στα πανεπιστήμια της Φινλανδίας, της Ουγγαρίας και της Εσθονίας καταδεικνύουν ότι υπάρχουν δυο βασικοί παράγοντες που ωθούν τους Ενηλίκους εκπαιδευόμενους να μάθουν Ρωσικά (Faiman & Boitsov, 2016). Ο πρώτος παράγοντας συνδέεται με τα κίνητρα επίτευξης και πιο συγκεκριμένα με την επιθυμία ενίσχυσης του βιογραφικού και της αναζήτησης μιας καλύτερης θέσης εργασίας. Η καλή γνώση της

ρώσικης γλώσσας θεωρείται ένα προσόν που προσφέρει περισσότερες προοπτικές στην αγορά εργασίας, αύξηση της ανταγωνιστικότητας καθώς και καλύτερες αποδοχές (Faiman & Boitsov, 2016. Pukialia, 2012).

Ο δεύτερος παράγοντας αφορά την ανάγκη για επικοινωνία και καθημερινή πρακτική εφαρμογή της γλώσσας. Στις γειτονικές χώρες της Ρωσίας, όπως η Φινλανδία και η Εσθονία τα κίνητρα ενσωμάτωσης είναι αρκετά ισχυρά (Faiman & Boitsov, 2016. Pykala, 2012). Σύμφωνα με τους Faiman και Boitsov (2016), οι εκπαιδευόμενοι ισχυρίζονται ότι τους αρέσει να ταξιδεύουν στη Ρωσία και να επικοινωνούν με τους Ρώσους. Πολλοί από αυτούς έχουν φίλους και συγγενείς στη Ρωσία. Οι φοιτητές στην Ουγγαρία, η οποία δεν συνορεύει, αλλά βρίσκεται αρκετά κοντά στην Ρωσία, δήλωσαν ότι θέλουν να παρακολουθούν τα ρωσικά ΜΜΕ και να μάθουν τα πολιτικά, κοινωνικά και πολιτιστικά νέα της Ρωσίας. Εξέφρασαν επίσης την επιθυμία να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη Ρωσία και να γνωριστούν με τους Ρώσους. Στις πιο μακρινές χώρες, όπως για παράδειγμα η Μαλαισία, τα κίνητρα ενσωμάτωσης αντιθέτως δεν είναι ισχυρά. Οι εκπαιδευόμενοι τις περισσότερες φορές δεν έχουν ιδιαίτερα πολλές γνώσεις για τη Ρωσία και τον πολιτισμό της, αλλά και οι δυνατότητες επαφής τους με τους φυσικούς ομιλητές της ρωσικής γλώσσας είναι ελάχιστες (Nikitina & Furuoka, 2006).

Τα εσωτερικά (συναισθηματικά) κίνητρα όπως η αγάπη για τη Ρωσία και τη ρωσική γλώσσα και το ενδιαφέρον για τη ρωσική κουλτούρα δεν εκφράζονται τόσο έντονα από τους εκπαιδευόμενους στην Εσθονία. Αντιθέτως στην Φινλανδία και στην Ουγγαρία φαίνεται να είναι ο πιο ισχυρός παράγοντας επιλογής της ρωσικής γλώσσας ως κατεύθυνσης σπουδών στο πανεπιστήμιο (Faiman & Boitsov, 2016. Pukialia, 2012.)

Στην Ελλάδα τα κίνητρα εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας δεν έχουν διερευνηθεί αρκετά. Επομένως, στη δική μας έρευνα θα επεξεργαστούμε και θα παρουσιάσουμε τα αποτελέσματα των ερευνών που σχετίζονται με τα κίνητρα εκμάθησης μη δυτικών (σλαβικών, βαλκανικών και ανατολικών) γλωσσών. Επίσης θα ασχοληθούμε και με την τουρκική γλώσσα - κυρίως λόγω του ότι είναι όπως και η Ρωσική μια μη λατινογενής γλώσσα - και συχνά επιλέγεται ως τρίτη ξένη γλώσσα από τους ενηλίκους στην Ελλάδα. Τα δεδομένα αυτών των ερευνών θα είναι το σημείο έναρξης και αναφοράς της δικής μας εργασίας. Η επεξεργασία αυτών θα μας οδηγήσει σε χρήσιμα συμπεράσματα και στην εξαγωγή πληροφοριών, οι οποίες θα έχουν στόχο την ανάλυση και παρουσίαση των κινήτρων εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας στον Ελλαδικό χώρο.

Τα αποτελέσματα ερευνών κατέδειξαν ότι οι περισσότεροι φοιτητές των Ελληνικών πανεπιστημίων οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα σχετικά με τα κίνητρα εκμάθησης μη δυτικών γλωσσών (σλαβικών, βαλκανικών και ανατολικών) θεωρούν ότι η γνώση αυτών των γλωσσών είναι εφόδιο στην επαγγελματική τους πορεία, το οποίο θα βοηθήσει στην αναζήτηση εργασίας στον τουριστικό τομέα, στις επιχειρήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό καθώς επίσης θα συμβάλλει και στην βελτίωση της επικοινωνιακής τους ικανότητας (Παλουκίδου, 2016). Αυτό δείχνει ότι οι φοιτητές στην Ελλάδα έχουν έντονα κίνητρα επίτευξης, όπως και οι φοιτητές στην Φινλανδία, στην Εσθονία και στην Ουγγαρία.

Οι λόγοι για τους οποίους οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν την τουρκική γλώσσα στα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης και στα διάφορα άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι οι εξής: ατομικό ενδιαφέρον για τη μη λατινογενής «διαφορετικές» γλώσσες, «συναισθηματικοί» λόγοι και επαγγελματικοί λόγοι (Γεωργοπαπαδάκου, 2018. Γκλούμπου, 2014). Η σειρά προτεραιότητας των λόγων διαφέρει ανάλογα με το φύλο και την ηλικία των εκπαιδευομένων. Οι άντρες ηλικίας 35-45 σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις γυναίκες μαθαίνουν Τουρκικά για επαγγελματικούς λόγους, ενώ οι γυναίκες κυρίως τα μαθαίνουν για επιπλέον μόρφωση και γνώσεις (Γκλούμπου, 2014). Άλλοι παράγοντες που ενισχύουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων για την εκμάθηση της Τουρκικής γλώσσας στην Ελλάδα είναι οι εξής: η επιθυμία για την βελτίωση της επικοινωνιακής ικανότητας (χρήση της γλώσσας στα ταξίδια και επικοινωνία με φίλους και συγγενείς) και οι «συναισθηματικοί» λόγοι, όπως η καταγωγή από την Τουρκία και το ενδιαφέρον για αυτή (Γεωργοπαπαδάκου, 2018). Επομένως στην περίπτωση της εκμάθησης της Τουρκικής γλώσσας στην Ελλάδα, κυριαρχούν τα κίνητρα επίτευξης, τα κίνητρα ενσωμάτωσης και τα εσωτερικά κίνητρα.

Οι έρευνες δείχνουν ότι τα κίνητρα τα οποία ωθούν τους εκπαιδευομένους στην εκμάθηση ξένων γλωσσών δεν είναι στάσιμα αλλά δυναμικά. Η εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να ισχυροποιήσει ή να εξασθενίσει τα αρχικά κίνητρα. Αναφορικά με τη εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας ως ξένης, οι παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τα κίνητρα είναι οι εξής: 1) δυνατότητα για ταξίδια στη Ρωσία, 2) επαφές (επικοινωνία) με τους φυσικούς ομιλητές, 3) ενδιαφέρον για το Ρωσικό πολιτισμό, 4) θετική στάση φίλων και συγγενών, 5) προοπτική για εργασία και σπουδές. Οι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τα κίνητρα είναι οι εξής: 1) μεθοδολογία και τεχνικές διδασκαλίας, 2) συμπεριφορά του

καθηγητή, 3) στάση φίλων και οικογένειας, 4) έλλειψη γνώσης για την χώρα προέλευσης της γλώσσας στόχου (Pykala, 2012. Nikitina & Furuoka, 2006).

Σύμφωνα με τους Nikitina και Furuoka (2006), οι γνώσεις για την χώρα, για τους φυσικούς ομιλητές και τον πολιτισμό της γλώσσας στόχου, συνδέονται στενά με τα κίνητρα ενσωμάτωσης. Αν η χώρα προέλευσης της γλώσσας στόχου βρίσκεται μακριά από την χώρα που διαμένουν οι εκπαιδευόμενοι (η Ρωσία και η Μαλαισία στην συγκεκριμένη περίπτωση) και δεν υπάρχει η δυνατότητα ταξιδιών και επικοινωνίας με τους φυσικούς ομιλητές, τα κίνητρα ενσωμάτωσης θα είναι αδύναμα. Η βασική προϋπόθεση για να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι θετική στάση για την χώρα και τον πολιτισμό της γλώσσας-στόχου στην εκπαιδευτική διεργασία, είναι η επιλογή καταλλήλων τεχνικών και δραστηριοτήτων στα μαθήματα.

Για την παρακίνηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων και την ενδυνάμωση των κινήτρων ενσωμάτωσης ιδιαίτερα σημαντική είναι η χρήση των αυθεντικών Ρωσικών κειμένων στα μαθήματα, με σκοπό την γνωριμία με τις ρωσικές παραδόσεις και τα έθιμα της Ρωσίας (Πογκόσοβα, 2006).

Από τα αποτελέσματα των ερευνών φαίνεται ότι τα πιο δυνατά κίνητρα εκμάθησης ρωσικής γλώσσας ως ξένης στη Ανατολική Ευρώπη και τις Βαλτικές χώρες είναι τα κίνητρα επίτευξης. Τα ίδια αποτελέσματα σχετικά με την εκμάθηση μη δυτικών (σλαβικών, βαλκανικών και ανατολικών) γλωσσών από τους ενηλίκους εκπαιδευομένους, παρουσιάζονται και σε έρευνες που έχουν γίνει στην Ελλάδα (Παλουκίδου, 2016). Αμέσως μετά ακολουθούν σε βαρύτητα, τα κίνητρα ενσωμάτωσης και τα εσωτερικά κίνητρα.

3.2 Επίδραση μητρικής γλώσσας στην εκμάθηση μίας ξένης

Οι έρευνες δείχνουν ότι η επιτυχία εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη μητρική γλώσσα των εκπαιδευομένων, καθώς και από τις άλλες ξένες γλώσσες που αυτοί ήδη ξέρουν. Όσο περισσότερες οι ομοιότητες της καινούριας γλώσσας (σε επίπεδο μορφολογίας, φωνολογίας, λεξιλογίου) με την μητρική γλώσσα του εκπαιδευόμενου, τόσο πιο εύκολα θα την αφομοιώσει. Αντίθετα, όσο πιο διαφορετική είναι η μητρική από τη γλώσσα που μαθαίνει ο εκπαιδευόμενος, τόσο αυξάνονται οι περιορισμοί στην επιτυχία εκμάθησης της (Schepens, Van der Slik & Van Hout, 2016).

Στα πρώτα μαθήματα οι εκπαιδευόμενοι συνήθως μαθαίνουν το αλφάβητο και το φωνητικό σύστημα της καινούριας γλώσσας. Η βασική πηγή των λαθών σε αυτή τη φάση σχετίζεται κυρίως με τις φωνητικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας - στόχου σε σχέση με τη μητρική γλώσσα. Ως αποτέλεσμα των λεγόμενων παρεμβολών από τη μητρική γλώσσα εμφανίζεται η ξενική προφορά. Αυτό γίνεται διότι «μαθαίνοντας μια ξένη γλώσσα προσπαθεί κανείς να στριμώξει στην ίδια θέση ένα δεύτερο εργαλείο για την ίδια δουλειά, ενώ ο νους έχει ήδη μάθει, μέσα από χρόνια εξάσκησης, να χρησιμοποιεί αυτόματα για τη δουλειά αυτή την πρώτη γλώσσα» (Πρωτόπαπας, 2003, σ.46). Επομένως όσο λιγότερες είναι οι φωνητικές διαφορές μεταξύ της μητρικής και της ρωσικής γλώσσας τόσο πιο εύκολα και γρήγορα θα αφομοιώσει ο εκπαιδευόμενος το ρωσικό φωνητικό σύστημα (Gholamy, Beigi & Poulaki, 2018).

Η μητρική γλώσσα επηρεάζει την εκμάθηση όχι μόνο στο φωνητικό επίπεδο (στον τρόπο παραγωγής των φθόγγων), αλλά και σε άλλες πτυχές της γλώσσας. Στο επίπεδο της γραμματικής παρατηρείται η μεταφορά γραμματικών κανόνων της μητρικής γλώσσας στην ξένη. Ωστόσο η σχέση επίδρασης διαφορών και ομοιοτήτων μεταξύ τους είναι πιο περίπλοκη. Στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας η προηγούμενη μαθησιακή εμπειρία λειτουργεί ως θεμέλιο για την καινούρια και η μητρική γλώσσα γίνεται το σπουδαιότερο εργαλείο στην εκπαιδευτική διεργασία. Σύμφωνα με την Καλαϊτσίδου κ.συν. (2003): «Η εκμάθηση της ξένης γλώσσας εξαρτάται από τις υποκειμενικές προϋποθέσεις του κάθε μαθητή, όπως το γνωστικό επίπεδο και τις γλωσσομαθησιακές εμπειρίες του» (σ. 6). Επομένως ένας φοιτητής μπορεί να αποκτήσει μια δεύτερη γλώσσα πιο εύκολα αν έχει ένα υψηλό επίπεδο επάρκειας της πρώτης γλώσσας. Για παράδειγμα η εκμάθηση των πτώσεων της Ρωσικής γλώσσας είναι πιο εύκολη αν βασιστεί στην καλή γνώση των πτώσεων της Ελληνικής γλώσσας, διότι η λειτουργία της αιτιατικής και της γενικής της ρωσικής γλώσσας συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με τη λειτουργία των αντίστοιχων πτώσεων της νεοελληνικής, ενώ επίσης η δοτική αντιστοιχεί στη δοτική της αρχαίας ελληνικής.

3.3 Δυσκολίες ρωσικής γλώσσας ως ξένης

Τα τελευταία χρόνια η ρωσική γλώσσα ως ξένη διδάσκεται σε πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα σε όλο τον κόσμο. Μόνο στα πανεπιστήμια της Ρωσίας κατά την εκπαιδευτική χρονιά 2019/2020 σπούδασαν 315 χιλιάδες φοιτητές από διάφορες χώρες (<https://studyinrussia.ru>). Έχουν γραφτεί πολλά επιστημονικά άρθρα, στα οποία αναφέρονται οι δυσκολίες εκμάθησης ρωσικής γλώσσας ως ξένης στα ρωσικά πανεπιστήμια και στο εξωτερικό και στα οποία γίνεται σύγκριση και ανάλυση των αναφερόμενων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ομάδες εκπαιδευομένων με διαφορετικές μητρικές γλώσσες όπως με: την αγγλική (Salimova & Johnson, 2014. Slabakova, 2005), την περσική (Gholamy, Beigi & Poulaki, 2018. Sheikhi Jolandan, Momtaz, 2015), την αραβική (Gilemshina, Evdokimova & Baltaeva, 2015), την μογγολική (Sarkisova, 2016), την ουζμπεκική (Anisimova & Ignatieva, 2017), την κινεζική (Zhu, 2020), την ελληνική (Kalita, 2016. Amiridi, 2010) καθώς και σε άλλες γλώσσες. Τα παραπάνω άρθρα βοηθούν στον προσδιορισμό των βασικών πτυχών δυσκολιών που συνδέονται όχι μόνο με τις ιδιαιτερότητες των μητρικών γλωσσών αλλά και με την ίδια τη ρωσική γλώσσα.

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι ανεξάρτητα από τη μητρική τους γλώσσα, δυσκολεύονται στην εκμάθηση του φωνητικό – φωνολογικού συστήματος της ρωσικής γλώσσας. Από τις βασικές δυσκολίες πιο συχνά αναφέρονται τα εξής: η προφορά των συριστικών συμφώνων **ж** [zh], **ш** [sh], **щ** [sch], **ч** [ch] καθώς και του φωνήεντος **ы** [y] (Sarkisova, 2016. Sheikhi Jolandan & Momtaz, 2015). Δυσκολίες προκαλούν και τα δυο γράμματα του ρωσικού αλφάβητου, τα οποία δεν προφέρονται, αλλά επηρεάζουν την προφορά των άλλων φθόγγων, το μαλακό και το σκληρό σημείο (**ь**, **ѣ**), π.χ. **брат** [μπρατ] (αδελφός), **братъ** [μπρατ'] (παίρνω), η κατανόηση περιπτώσεων χρήσης των οποίων απαιτεί γνώση ετυμολογίας των λέξεων.

Προβληματισμό προκαλεί το γεγονός ότι η προφορά των φθόγγων μερικές φορές διαφέρει από την γραφή τους (Amiridi, 2010. Gilemshina et al., 2015. Salimova & Johnson, 2014. Sarkisova, 2016). Το τελικό ηχηρό σύμφωνο μιας λέξης προφέρεται ως το ομόλογο του άηχο, για παράδειγμα προφέρεται [s] αντί για [z], [p] αντί για [b]: **арбуз** [αρμπούς] αντί για [αρμπούζ] (καρπούζι), **клуб** [κλουπ] αντί για [κλουμπ] (κλαμπ). Επίσης οι εκπαιδευόμενοι δυσκολεύονται να ξεχωρίζουν τα μαλακά και τα σκληρά σύμφωνα, τα οποία γράφονται στη ρωσική γλώσσα με τον ίδιο τρόπο και η προφορά τους καθορίζεται με το φωνήεν που ακολουθεί. Για παράδειγμα στην λέξη **мяч** [μ'ιατσσ]

(μπάλα) το σύμφωνο **м** αποκτάει την ουρανική (μαλακή) προφορά λόγω του ότι ακολουθείται από το φωνήεν **я**, ενώ στην λέξη **матч** [ματσς] (ματς) πριν το φωνήεν **а** προφέρεται σκληρά.

Η προφορά μερικών φωνηέντων εξαρτάται από τον τονισμό. Για παράδειγμα το φωνήεν **о** [ο] προφέρεται ως [α] όταν δεν τονίζεται: **пáспорт** [πασπαρτ] (διαβατήριο) και το φωνήεν **е** σε άτονη συλλαβή προφέρεται ως [ι]: **телефóн** [τιλιφορον] (τελέφωνο). Ο τονισμός στη ρωσική γλώσσα είναι ελεύθερος, δηλαδή μπορεί να τονίζεται οποιαδήποτε συλλαβή της λέξης. Εξάλλου οι τόνοι δεν σημειώνονται στη γραφή, για αυτό το λόγο ο μόνος τρόπος για να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι σωστά τις ρωσικές λέξεις είναι να απομνημονεύσουν τον τρόπο που τονίζονται. Εκτός αυτού ο τονισμός αλλάζει τη θέση του όταν η λέξη κλίνεται καθώς τις περισσότερες φορές δεν υπάρχουν κανόνες που τον καθορίζουν (Gholam et al., 2018).

Στο μορφολογικό επίπεδο βασικό προβληματισμό προκαλούν οι πτώσεις της ρωσικής γλώσσας (Anisimova & Ignatieva, 2017. Gilemshina et al., 2015. Salimova & Johnson, 2014). Η ύπαρξη των έξι πτώσεων και των τριών κλήσεων ουσιαστικών σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να μάθουν 18 καταλήξεις μόνο για τον ενικό αριθμό συν καταλήξεις του πληθυντικού και καταλήξεις επιθέτων. Ειδικά δυσκολεύονται οι εκπαιδευόμενοι αν η μητρική τους γλώσσα ανήκει στην κατηγορία των αναλυτικών γλωσσών, όπου υπάρχει αυστηρή σειρά των λέξεων και οι λέξεις δεν κλίνονται. «Δεν είναι δύσκολό να κατανοούμε τη θεωρία του συστήματος πτώσεων, αλλά είναι δύσκολο να μιλάς και να σκέφτεσαι για το τι θέλεις να εκφράσεις και για τις σωστές καταλήξεις ταυτόχρονα.» (Salimova & Johnson, 2014, σ. 221).

Άλλη μια δυσκολία την οποία συχνά αναφέρουν οι εκπαιδευόμενοι αφορά μια ιδιαίτερη κατηγορία ρημάτων, τα ρήματα κίνησης. Η διαφοροποίηση μεταξύ των ρημάτων αυτών γίνεται με γνώμονα το μέσο κίνησης (πεζός ή με μεταφορικό μέσο) και με την κατεύθυνση της κίνησης (προς μια κατεύθυνση ή προς διαφορετικές). Για παράδειγμα, το ρήμα «πάω» στην ελληνική γλώσσα, μπορεί στην ρώσικη να εκφραστεί με αρκετές διαφορετικές λέξεις όπως οι **идти, ходить, ехать, ездить** οι οποίες υποδηλώνουν λεπτομέρειες που σημαίνουν αντίστοιχα, πάω με τα πόδια προς μια ή πολλές κατευθύνσεις, η πάω με κάποιο μεταφορικό μέσο προς μια ή πολλές κατευθύνσεις.

Εκτός αυτού υπάρχει και πλήθος προθεμάτων που δηλώνουν κίνηση σε σχέση με τον τόπο (**по-** [πο] αρχή της κίνησης, **в-** [β] κίνηση προς τα μέσα, **вы-** [βι] κίνηση προς το έξω, **у-** [ου] απομάκρυνση κ.α.).

Μια ακόμη ιδιαιτερότητα της ρωσικής είναι ο διαχωρισμός των ρημάτων σε ρήματα τετελεσμένης και μη τετελεσμένης μορφής ανάλογα με τον τρόπο που εξελίσσεται η δράση (με συνοπτικό και μη συνοπτικό) (Gholamy et al., 2018. Sheikhi Jolandan & Momtaz, 2015). Το μαθησιακό έργο ενός εκπαιδευόμενου που μαθαίνει ρωσικά είναι να αφομοιώσει το κάθε ξεχωριστό ρήμα (τη σημασία, την κλίση) και το πρόθεμα ή το επίθεμα με τη βοήθεια του οποίου σχηματίζεται η τετελεσμένη του μορφή (Slabakova, 2005).

Άλλες δυσκολίες που συχνά αναφέρουν οι εκπαιδευόμενοι είναι το πλήθος προθέσεων της ρωσικής γλώσσας, πολλές από τις οποίες δύσκολα μεταφράζονται στις μητρικές γλώσσες των εκπαιδευομένων καθώς και η ύπαρξη αρκετών εξαιρέσεων στους περισσότερους κανόνες.

Οι εκπαιδευόμενοι που συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα εκμάθησης ρωσικών εκτός Ρωσίας αντιμετωπίζουν άλλη μια δυσκολία, την έλλειψη γνώσεων των πολιτιστικών στοιχείων, η οποία όπως αναφέραμε πιο πάνω αποδυναμώνει το ενδιαφέρον και εμποδίζει την αφομοίωση της γλώσσας. «Οι Ινδονήσιοι ξέρουν πολύ λίγα για τη Ρωσία. Την βλέπουν όπως την απεικονίζουν οι αμερικανικές ταινίες και εκεί η Ρωσία είναι μια κομμουνιστική χώρα όπου υπάρχει εκτεταμένη εγκληματικότητα, συναισθηματικά ψυχροί άνθρωποι, πολύ κρύο κλίμα εξαιτίας του οποίου οι ρώσοι κάνουν υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ» (Buana, 2019, σ. 56). Οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι δεν έχουν την δυνατότητα να επικοινωνούν στα ρώσικα με τους φυσικούς ομιλητές και να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα αυτή εκτός της αίθουσας διδασκαλίας (Csajbok - Twerefou, 2013. Min Khant, 2019. Wang Yiping & Li Borui, 2019). Με σκοπό να καλυφτεί αυτή η ανάγκη των εκπαιδευομένων τα εκπαιδευτικά κέντρα διοργανώνουν θεματικές βραδιές, θεατρικές ομάδες, γιορτές, συναυλίες και άλλες εκδηλώσεις όπου βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να ξεπεράσουν τις ανασφάλειές τους σχετικά με την επικοινωνιακή τους ικανότητα και να ενδυναμώσουν το ενδιαφέρον τους. «Κάθε εβδομάδα, το Σάββατο είχαμε ειδικά μαθήματα, στα οποία βλέπαμε κινούμενα σχέδια, εκπομπές στη τηλεόραση: παρελάσεις, γιορτές, ακόμα και ειδήσεις. Όλα αυτά μας βοηθούσαν να μάθουμε περισσότερα για τη Ρωσία» (Vuong Anh, 2019, σ.22).

Στην Ελλάδα εκτός από τις δυσκολίες που έχουν ήδη αναφερθεί υπάρχει έλλειψη εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο, βιβλίων, εγχειρίδιων και περιοδικών) το οποίο να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού κοινού και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ελληνόφωνων εκπαιδευομένων (Amiridi, 2010)

Β' ΜΕΡΟΣ

Η ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας

Στην αρχή του κεφαλαίου τεκμηριώνεται η σημασία της έρευνας, αποσαφηνίζονται ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά ως προς την επιλογή της ερευνητικής μεθόδου, του εργαλείου συλλογής δεδομένων καθώς και παρουσίαση των βασικών αξόνων του οδηγού της συνέντευξης. Ακολουθεί η περιγραφή του δείγματος της έρευνας και της ερευνητικής διαδικασίας. Τέλος αναφέρονται περιορισμοί και δυσκολίες της έρευνας καθώς και θέματα που αφορούν την αξιοπιστία και την εγκυρότητά της.

4.1 Η σημασία της έρευνας

Παρόλο που υπάρχει αυξημένη ζήτηση για τα προγράμματα εκμάθησης της Ρωσικής γλώσσας στα φροντιστήρια ξένων γλωσσών (και στα ιδιαίτερα μαθήματα) οι έρευνες που αναλύουν τις αντιλήψεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων σχετικά με τα κίνητρα που τους ωθούν σε αυτά τα προγράμματα, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στην εκπαιδευτική διεργασία και τον βαθμό ικανοποίησης από αυτά τα προγράμματα, δεν έχουν πραγματοποιηθεί στον ελλαδικό χώρο. Αυτή η έλλειψη αποτέλεσε το έναυσμα για την παρούσα εργασία.

Η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευομένων αναφορικά με τη δική τους συμμετοχή στα προγράμματα εκμάθησης της Ρωσικής γλώσσας είναι απαραίτητη

προϋπόθεση για να γίνουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα πιο αποτελεσματικά, να πετύχουν τους στόχους τους οι εκπαιδευόμενοι αλλά και οι εκπαιδευτές. Η παρούσα έρευνα θα βοηθήσει στην κατανόηση των λόγων, για τους οποίους οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι που διαμένουν στην Ελλάδα επιλέγουν τη Ρωσική γλώσσα. Θα συμβάλλει επίσης στην καλύτερη κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων που έχει η εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας ως ξένη σε σχέση με τις άλλες γλώσσες.

Οι έρευνες που έχουν γίνει στο εξωτερικό (Gilemshina et al., 2015. Gholamy et al., 2018) δείχνουν ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι οι οποίοι μαθαίνουν τη Ρωσική γλώσσα ως ξένη συχνά αφορούν την προφορά της γλώσσας (τα συριστικά συμφωνά, μαλακά και σκληρά σύμφωνα, τα οποία δεν υπάρχουν στη μητρική γλώσσα των εκπαιδευομένων), τη γραμματική (πτώσεις, ρήματα κίνησης) και την ορθογραφία. Παρόλο που η Ρωσική γλώσσα έχει αρκετές ομοιότητες με την Ελληνική, στη δομή της γραμματικής και του συντακτικού, κάτι το οποίο διευκολύνει τους Έλληνες εκπαιδευόμενους στην προσπάθεια τους να μάθουν Ρωσικά, δεν είναι μεγάλο το ποσοστό των μαθητών που φτάνουν στο επίπεδο B2 (αντίστοιχο του Lower στην Αγγλική γλώσσα) στην εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας. Η παρούσα έρευνα θα συμβάλλει στην κατανόηση των λόγων αποχώρησης των μαθητών από τα προγράμματα πριν φθάσουν σε αυτό το επίπεδο.

Τέλος, καθώς οι έρευνες που εστιάζουν στα θέματα της εκμάθησης Ρωσικής γλώσσας από τους ενήλικους εκπαιδευόμενους είναι ελάχιστες, ελπίζουμε η παρούσα έρευνα να δώσει αφορμή και σε άλλους ερευνητές για περαιτέρω εξέταση του θέματος.

4.2 Σκοπός & Ερευνητικά ερωτήματα

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των Ενηλίκων Εκπαιδευομένων που μαθαίνουν τη Ρωσική γλώσσα ως ξένη στα κέντρα ξένων γλωσσών της Αθήνας (και στα ιδιαίτερα μαθήματα) σχετικά με τα κίνητρα συμμετοχής τους στα εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν παρακολουθώντας αυτά τα προγράμματα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που πλαισιώνουν τον σκοπό της παραπάνω μελέτης είναι τα εξής:

1. Ποιοι είναι οι λόγοι και τα κίνητρα, τα οποία ωθούν τους ενήλικους εκπαιδευόμενους που διαμένουν στην Ελλάδα στην εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας; Πώς επηρεάζονται τα

κίνητρα από τις δραστηριότητες που βοηθούν στην μάθηση των κοινωνικό-πολιτιστικών στοιχείων;

2. Ποιες είναι οι βασικότερες δυσκολίες εκμάθησης που αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι μαθαίνοντας ρωσικά; Πώς αντανakλάται ο βαθμός της δυσκολίας στις στάσεις τους;

3. Πώς αξιολογούν οι εκπαιδευόμενοι το εκπαιδευτικό υλικό, τη μεθοδολογία εκμάθησης, τις τεχνικές διδασκαλίας καθώς και τις μεθόδους αξιολόγησης;

4.3 Επιλογή ερευνητικής μεθόδου

Καθώς το θέμα της παρούσας ερευνάς δεν έχει μελετηθεί αρκετά στην ελληνική βιβλιογραφία επιλέχτηκε η ποιοτική μεθοδολογία, η οποία δίνει τη δυνατότητα λεπτομερούς μελέτης και κατανόησης των αντιλήψεων των εκπαιδευομένων σχετικά με τις εμπειρίες και τα βιώματα τους κατά την εκμάθηση ρωσικής γλώσσας (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Η ποιοτική στρατηγική κρίθηκε πιο κατάλληλη για την διερεύνηση των αντιλήψεων των ενήλικων εκπαιδευομένων που μαθαίνουν ρωσικά αναφορικά με τους λόγους και τα κίνητρα εκμάθησης καθώς και με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στη εκπαιδευτική διεργασία, διότι «προκρίνει τον λόγο και όχι την ποσοτικοποίηση στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων» (Bryman, 2017, σ. 61). Επιπλέον η ποιοτική έρευνα προϋποθέτει όχι μόνο τη συλλογή, την κατηγοριοποίηση και την αξιολόγηση των δεδομένων αλλά και την πλούσια περιγραφή και ερμηνεία τους (Κεδράκα, 2010).

Το ερευνητικό σχέδιο της παρούσας έρευνας το οποίο αποτελεί τη βάση για την «εφαρμογή της ερευνητικής μεθόδου και την ανάλυση των δεδομένων» είναι «συγχρονικό» (Creswell, 2011, σ.69). Οι συνεντεύξεις έχουν γίνει σε ορισμένο χρονικό διάστημα (20 μέρες) μια φορά με κάθε δείγμα.

4.4 Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων έχει πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια των ημιδομημένων συνεντεύξεων με τους εκπαιδευόμενους με τη βοήθεια του βασικού εργαλείου της έρευνας του οδηγού συνέντευξης (βλ. Παράρτημα Α, σ. 68). Οι ερωτήσεις του οδηγού συνέντευξης θα είναι κυρίως ανοιχτού τύπου και θα αντιστοιχούν στους κεντρικούς

άξονες της έρευνας. Το βασικό εργαλείο είναι η ημιδομημένη συνέντευξη, με τη βοήθεια της οποίας διερευνήσαμε σε βάθος τις απόψεις των εκπαιδευομένων όσον αφορά τις εμπειρίες εκμάθησης της ρωσικής.

Οι ερωτήσεις του οδηγού συνέντευξης μας βοήθησαν να αντλήσουμε χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τα κίνητρα, τις δυσκολίες, το εκπαιδευτικό υλικό, τις μεθόδους καθώς και άλλες παραμέτρους που σχετίζονται με την διαδικασία εκμάθησης.

Οι βασικές άξονες του οδηγού συνέντευξης είναι οι εξής:

• Λόγοι και κίνητρα εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας

Οι ερωτήσεις αυτού του άξονα αφορούν την διερεύνηση των λόγων και των κινήτρων οι οποίοι παροτρύνουν τους εκπαιδευόμενους να αρχίσουν τα μαθήματα ρωσικών. Οι ερωτήσεις συμβάλλουν στην εξακρίβωση των λόγων που επικρατούν: οι συναισθηματικοί, οι επαγγελματικοί, επικοινωνιακοί ή κάποιοι άλλοι λόγοι, καθώς και στην εξακρίβωση των κινήτρων: εξωτερικών, εσωτερικών, επίτευξης και ενσωμάτωσης. Θα διερευνηθεί και το ερώτημα του πως επηρεάστηκαν τα αρχικά κίνητρα των εκπαιδευομένων κατά την εκπαιδευτική διεργασία.

• Δυσκολίες τις οποίες αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνοντας ρωσικά

Οι ερωτήσεις αυτού του άξονα βοηθούν στην κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι στη γραμματική, στον ακουστικό, στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, διερευνούν την επίδραση των ομοιοτήτων μεταξύ της ρωσικής και της ελληνικής γλώσσας στην εκμάθηση ρωσικών καθώς και την επιρροή γνώσεων άλλων ξένων γλωσσών στην εκπαιδευτική διεργασία.

• Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού, των μεθόδων, της αξιολόγησης

Οι ερωτήσεις αυτού του άξονα αφορούν την ικανοποίηση των εκπαιδευομένων σχετικά με τα βιβλία και εγχειρίδια, τα οποία χρησιμοποιούν στα μαθήματα καθώς επίσης και τις μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης. Απαντώντας στις ερωτήσεις του οδηγού συνέντευξης οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να κάνουν σύγκριση μεταξύ εκμάθησης ρωσικών και άλλων ξένων γλωσσών (τις οποίες ήδη ξέρουν) και να εκφράσουν τον προβληματισμό και τους απορίες τους (εάν υπάρχουν). Επιπλέον εξετάζονται οι απόψεις των εκπαιδευομένων. Κατά πόσο δηλαδή είναι σημαντική η αξιολόγηση/βαθμολόγηση των γνώσεων τους από τον εκπαιδευτή στα μαθήματα ρωσικών.

4.5 Το δείγμα της έρευνας

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν επαγωγικά από δεκαέξι (16) ενηλίκους εκπαιδευόμενους, δέκα (10) από τους οποίους μαθαίνουν τα ρωσικά στα κέντρα ξένων γλωσσών της Αθήνας και έξι (6) κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από έξι (6) άντρες και δέκα (10) γυναίκες. Η ηλικία του δείγματος κυμαίνεται μεταξύ 19-51 ετών. Σε ότι αφορά το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος στην προκειμένη περίπτωση είναι αρκετά υψηλό: εννέα (9) άτομα είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δύο (2) άτομα είναι απόφοιτοι ΙΕΚ και πέντε (5) είναι φοιτητές. Έξι (6) από τους συμμετέχοντες στην έρευνα ασχολούνται στον τουριστικό τομέα. Οι υπόλοιποι έχουν αναφέρει πλήθος διαφορών επαγγελματιών: ιδιωτικοί υπάλληλοι, πωλήτριες, στρατιωτικός, πυροσβέστης, ελεύθερος επιχειρηματίας, άνεργη.

Η δειγματοληψία της παρούσας έρευνάς ήταν σκόπιμη διότι η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων διαφορετικής ηλικίας, διαφορετικού φύλου καθώς και διαφορετικού επαγγελματικού προσανατολισμού εξασφάλισε την ποικιλία απόψεων σχετικά με τα ερευνητικά ερωτήματα. Η επιλογή του δείγματος έγινε με γνώμονα τη συνάφεια προς τους ερευνητικούς στόχους (Bryman, 2017). Το δείγμα διαμορφώθηκε προκειμένου να συλλεχθεί ένας ικανοποιητικός όγκος πληροφοριών ώστε να κατανοηθεί σε βάθος το υπό διερεύνηση θέμα (Creswell, 2011).

Η δειγματοληψία της προτεινόμενης έρευνας είναι τυπικής περίπτωσης (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Μπορούμε να ορίσουμε το δείγμα ως «τυπικό» λόγω του ότι όλοι οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι διαμένουν στην Αθήνα, μαθαίνουν τη ρωσική γλώσσα στα κέντρα ξένων γλωσσών (ή κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα) καθώς επίσης και στο ότι η ρωσική γλώσσα δεν είναι η πρώτη τους ξένη γλώσσα. Το τελευταίο βοηθάει τους εκπαιδευόμενους να συγκρίνουν την εμπειρία εκμάθησης ρωσικών με την εκμάθηση άλλων ξένων γλωσσών και να εμπλουτίσουν τις απαντήσεις για το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα που αφορά το εκπαιδευτικό υλικό, τις μεθόδους διδασκαλίας και την αξιολόγηση στα μαθήματα ρωσικών.

4.6 Ερευνητική διαδικασία

Οι έρευνα διεξήχθη μέσα σε 20 μέρες (11.06.2021 – 01.07.2021). Επτά (7) συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν τηλεφωνικά και εννέα (9) μέσω προγράμματος Skype. Όλοι οι συμμετέχοντες έλαβαν μερικές μέρες πριν, την επιστολή με το Έντυπο συνένωσης (βλ. Παράρτημα Α, σ. 67), όπου αναφέρεται ο στόχος της έρευνας, ο τρόπος διεξαγωγής των συνεντεύξεων καθώς και που θα χρησιμοποιηθούν τα δεδομένα που θα συλλέξει η ερευνήτρια. Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν ότι η συνεργασία τους είναι εθελοντική οπότε μπορούν να αποχωρήσουν από την διαδικασία όποια στιγμή θελήσουν καθώς επίσης να μην απαντήσουν σε οποιαδήποτε ερώτηση για τους δικούς τους λόγους.

Με σκοπό να γίνει η δοκιμή του οδηγού συνέντευξης πραγματοποιήθηκε μια «πιλοτική» συνέντευξη με ξεχωριστό από το δείγμα άτομο και στη συνέχεια διορθώθηκε η διατύπωση μερικών ερωτήσεων ώστε να γίνουν πιο κατανοητές. Στην αρχή της συνέντευξης θέσαμε στους εκπαιδευόμενους «εισαγωγικές ερωτήσεις» οι οποίες είχαν «πληροφοριακό χαρακτήρα» (Bryman, 2017), για να μάθουμε τα προσωπικά τους στοιχεία καθώς και να «σπάσει» ο πάγος (Κεδρακά, 2008). Έτσι είχαμε τη δυνατότητα να προσδιορίσουμε το προφίλ του εκπαιδευόμενου και να κάνουμε την περαιτέρω συζήτηση πιο προσωποποιημένη.

Οι περισσότερες από τις κύριες ερωτήσεις της συνέντευξης ήταν ανοιχτού τύπου για να μπορέσουν οι εκπαιδευόμενοι άνετα να εκφράζουν τις απόψεις τους σχετικά με τις εμπειρίες και τα βιώματα που συνδέονται με την εκμάθηση τη ρωσικής γλώσσας καθώς και να απαντήσουν με τους δικούς τους όρους (Bryman, 2017). Το επόμενο βήμα μετά την ηχογράφηση ήταν η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Τα κείμενα των συνεντεύξεων στη συνέχεια διερευνήθηκαν με τη βοήθεια της μεθόδου κωδικοποίησης και της θεματικής ανάλυσης (Τσιώλης, 2018)

4.7 Περιορισμοί & δυσκολίες της έρευνας

Η αρχική πρόταση του θέματος ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευομένων που μαθαίνουν τη ρωσική γλώσσα σε επιλεγμένα κέντρα ξένων γλωσσών στην πόλη της Αθήνας. Το συγκεκριμένο θέμα δεν ήταν δυνατόν να διερευνηθεί λόγω της πανδημίας της νόσου του κορονοϊού COVID-19 την οποία ακολούθησε το Lockdown με αποτέλεσμα να κληθούν όλα τα κέντρα ξένων γλωσσών στις 7 Νοέμβριου του 2020 να

παραμένουν κλειστά μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς. Αυτό το γεγονός συνδέεται στενά με τον βασικό περιορισμό της έρευνας και την αδυναμία να συλλεχθούν τα δεδομένα από μεγάλο δείγμα εκπαιδευομένων (μόνο δέκα εκπαιδευόμενοι) που μαθαίνουν την ρωσική γλώσσα στα κέντρα ξένων γλωσσών. Για αυτόν τον λόγο στους συμμετέχοντες προστέθηκε και ένα ποσοστό των εκπαιδευομένων που μαθαίνουν ρώσικα κάνοντας ιδιαίτερα μαθήματα.

Ένας επιπλέον περιορισμός που προέκυψε ήταν επίσης η αδυναμία να γίνουν οι συνεντεύξεις δια ζώσης οπότε κάποιες από αυτές έγιναν τηλεφωνικά και κάποιες μέσω του προγράμματος Skype, η χρήση του οποίου μας διευκόλυνε να παρατηρήσουμε την έκφραση του προσώπου και την αντίδραση του ερωτώμενου σε κάθε ερώτηση. Αντίθετα οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις δημιούργησαν το επιπλέον πρόβλημα της μη κατανόησης περιπτώσεων, κατά τις οποίες μια παύση στην ομιλία του συνεντευξιζόμενου αντιστοιχούσε σε κάποιο διάστημα κατά το οποίο σκεφτόταν την απάντηση ή στην μη σωστή αντίληψη της ερώτησης.

Η ποιότητα του ήχου αρκετές φορές δεν ήταν καλή οπότε δεν ήταν δυνατή η χρήση προγραμμάτων αυτόματης απομαγνητοφώνησης με αποτέλεσμα την καταγραφή των συνεντεύξεων μέσω δακτυλογράφησης.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι η ελληνική γλώσσα δεν είναι η μητρική γλώσσα της ερευνήτριας οπότε υπήρχε μια δυσκολία και καθυστέρηση στη συγγραφή του κειμένου της ερευνάς.

4.8 Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας

Με σκοπό να υποστηριχθεί η αξιοπιστία της έρευνας οι εκπαιδευόμενοι που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν τη δυνατότητα να μελετήσουν τις απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις τους, και να κάνουν κατάλληλες διορθώσεις στο κείμενο αν τις έκριναν απαραίτητες.

Για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της έρευνας τα αποσπάσματα των απομαγνητοφωνημένων συνεντεύξεων επισυνάπτονται στο παράρτημα (βλ. Παράρτημα Β: Κωδικοί και τα σχετικά αποσπάσματα, σ.73) καθώς και για να μπορέσει κάποιος συνάδελφος να κάνει ανάλυση των δεδομένων που συλλέξαμε (Ίσαρη & Πουρκός, 2015).

'Άλλο ένα ζητούμενο της "βιωσιμότητας" είναι η διατήρηση ουδέτερης στάσης εκ μέρους της ερευνήτριας κατά την διάρκεια της συνέντευξης και η μη εμπλοκή αυτής στη συζήτηση, ώστε να εξασφαλίσει με αυτό τον τρόπο ένα ρόλο εξωτερικού παρατηρητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Παρουσίαση και ανάλυση αποτελεσμάτων έρευνας.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα αναλυθούν και θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας ανάλογα με κάθε ερευνητικό ερώτημα. Αποτυπώνονται βασικές τάσεις και κοινές απόψεις καθώς και παρουσιάζονται οι πιο αντιπροσωπευτικές απαντήσεις.

Πρώτος άξονας. Λόγοι και κίνητρα εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας & Επιρροή των δραστηριοτήτων που βοηθούν στην εκμάθηση πολιτιστικών στοιχείων

Λόγοι εκμάθησης

Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας κατέδειξε ότι οι πιο συχνοί λόγοι, οι οποίοι αναφέρθηκαν από τους εκπαιδευόμενους ήταν οι εξής: επαγγελματικοί, συναισθηματικοί, επικοινωνιακοί λόγοι και η επιθυμία να ταξιδέψουν στη Ρωσία. Μια πιο συγκεκριμένη ανάλυση των παραπάνω θα γίνει στην συνέχεια της εργασίας.

Επαγγελματικοί λόγοι

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων, δεκατέσσερις (14) από τους δεκαέξι (16), θεωρούν ότι η γνώση Ρωσικών θα μπορούσε να επηρεάσει θετικά την επαγγελματική τους πορεία, δίνοντάς τους παραπάνω πλεονεκτήματα όσον αφορά το βιογραφικό τους. Από τα επαγγέλματα αυτά, που μπορούν να αξιοποιήσουν τα Ρωσικά, ένδεκα (11) συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν τα τουριστικά επαγγέλματα. Οι υπόλοιπες

απαντήσεις μοιράστηκαν σε διαφορετικές, μη κοινές κατηγορίες όπως για παράδειγμα ότι η Ρωσική γλώσσα και η γνώση της, θα τους προσφέρει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον οικονομικό ή ίσως μια πιθανή πρόσληψη στο δημόσιο τομέα.

«Φυσικά από τη στιγμή που μαθαίνεις μια ξένη γλώσσα μπορείς να δουλέψεις, να συνεργαστείς με άτομα από τη Ρωσία, με ένα πρακτορείο, ιδίως εγώ που έχω τελειώσει διοίκηση τουρισμού.» (Συν.8)

«Για τα τουριστικά που σπουδάζω θα βοηθήσει πολύ καθώς δεν μιλούν πολλοί...» (Συν. 9)

«...πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει να βρεις δουλειά πιο εύκολα στον τομέα του τουρισμού και στους οικονομικούς τομείς.» (συν. 11)

Συναισθηματικοί λόγοι

Τους συναισθηματικούς λόγους έχουν αναφέρει δεκατρείς (13) από τους δεκαέξι (16) εκπαιδευόμενους. Ανάμεσα σε αυτούς τους λόγους είναι το ενδιαφέρον για την ρωσική κουλτούρα, η αγάπη για την ρωσική λογοτεχνία και για την ιστορία της Ρωσίας, ο σεβασμός απέναντι στα επιτεύγματα του ρωσικού λαού, το ενδιαφέρον για την ρωσική επανάσταση, καθώς και για την καθημερινότητα των ανθρώπων σε αυτή απομακρυσμένη χώρα.

«Ιστορικοί, συναισθηματικοί λόγοι, σεβασμός απέναντι στον Ρωσικό λαό και τα επιτεύγματα του.» (Συν.15)

«Μου αρέσει η ρωσική λογοτεχνία, κουλτούρα...» (Συν.1)

«Μου αρέσει η ιστορία της Ρωσίας, η επανάσταση, η κουλτούρα, ο λαός.» (Συν.14)

Μερικοί εκπαιδευόμενοι (8 από τους 16) έχουν δηλώσει ότι τους αρέσει η ρωσική γλώσσα λόγω της διάδοσής της (μια από τις 6 γλώσσες του ΟΗΕ), λόγω του τρόπου με τον οποίο ακούγονται οι ήχοι της καθώς επίσης λόγω της διαφορετικότητάς της από τις άλλες γλώσσες που ήδη γνωρίζουν .

«Μου αρέσει να μάθω μια γλώσσα που δεν είναι λατινογενής...» (Συν. 9)

«Μου άρεσε σαν άκουσμα και μου φάνηκε διαφορετικά σε σχέση με τις αγγλοσαξονικές » (Συν.11)

«Αρχικά τα Ρωσικά είναι μια από τις 6 γλώσσες του ΟΗΕ και είναι μια γλώσσα που μιλάνε στην Ανατολική Ευρώπη γενικά.» (Συν.10)

Επικοινωνιακοί λόγοι

Οι περισσότεροι συνεντευξιαζόμενοι (14 από τους 16) θεωρούν ότι η επικοινωνιακή δεξιότητα είναι πιο σημαντική από τις άλλες δεξιότητες που θέλουν να αποκτήσουν με την εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός εν μέρει της αύξησης των αφίξεων Ρώσων τουριστών στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου, αλλά και επίσης της παράλληλης αύξησης των μόνιμων κατοίκων της χώρας από ανθρώπους που κατοικούσαν σε χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, οι οποίοι μιλούν ρωσικά και πολλές φορές πέρα από την καθημερινότητα, χρειάζεται να συνεννοούμαστε μαζί τους και σε επαγγελματικά θέματα.

Επιπλέον, η επικοινωνία με τους φίλους από τη Ρωσία καθώς και η δυνατότητα λήψης πληροφοριών από τα μη δυτικά μέσα ενημέρωσης διαμορφώνουν πολύπλευρη εικόνα του κόσμου, σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων.

«Ως πιο σημαντική θεωρώ την επικοινωνιακή (δεξιότητα) δηλαδή να μπορώ να μιλήσω σε ένα τουρίστα στη γλώσσα του και όχι στα αγγλικά..» (Συν.13)

«Διότι σου επιτρέπει να επικοινωνείς μαζί τους, να ανταλλάσσεις απόψεις, βοηθάει στο ταξίδι...» (Συν.7)

«Έχω επαφές είτε μέσω δουλειάς είτε μέσω φίλων που έχω γνωρίσει...» (Συν.1)

«Φυσικά επεκτείνεται το πεδίο επικοινωνίας με περισσότερους ανθρώπους, γίνεται μεγαλύτερο το πεδίο λήψης πληροφοριών, ενημερωνόμαστε από ειδήσεις παγκοσμίως, λαμβάνουμε πληροφόρηση από πηγές έξω από τα δυτικά πρότυπα και διαμορφώνουμε μια πιο ολοκληρωμένη και πλουραλιστική λογική απέναντι στον κόσμο.» (Συν.15)

Ταξίδι στη Ρωσία

Το ταξίδι στη Ρωσία είναι άλλος σημαντικός παράγοντας που έχουν αναφέρει οι εκπαιδευόμενοι (7 από τους 16), τέσσερα (4) άτομα εκ των οποίων ήδη έχουν πάει εκεί και θα ήθελαν να πάνε ξανά.

«Επέλεξα να ταξιδέψω προς εκείνη την πλευρά τον πλανήτη... Επειδή ήταν παραπάνω από ένα ταξίδι, πιστεύω πως θα ήταν χρήσιμο να ξέρω τη γλώσσα.» (Συν.12)

«Πρόπερσι αφού δώσαμε το B2 διοργανώσαμε ένα ταξίδι στην Μόσχα το οποίο ήταν σαν καλοκαιρινό σχολείο.» (Συν. 15)

«...έχω πάει και θα ήθελα να ξαναπάω.» (Συν.14)

Δύο εκπαιδευόμενοι από αυτούς που θέλουν να ταξιδέψουν στη Ρωσία ανέφεραν ότι έχουν καταγωγή από εκείνη τη χώρα ή κάποιους συγγενείς.

«Είχα συγγενείς Έλληνες της πρώην σοβιετικής ένωσης.» (Συν.12)

«... η προγιαγιά μου ήταν από τη Ρωσία.» (Συν.15)

Η πλειοψηφία των εκπαιδευομένων (14 από τους 16) έχουν περισσότερους από έναν λόγους ξεκινώντας να μάθουν την Ρωσική. Οι πιο συχνοί από αυτούς είναι οι επαγγελματικοί και οι συναισθηματικοί

«Την επέλεξα για επαγγελματικούς λόγους, για λόγους καριέρας και γιατί μου αρέσει πάρα πολύ η ρωσική κουλτούρα.» (Συν. 3)

«Μου άρεσε η ρωσική λογοτεχνία, κουλτούρα και μου χρειάστηκε για τη δουλειά μου.» (Συν.1)

Κίνητρα εκμάθησης της ρωσική γλώσσας

Εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα

Σύμφωνα με την τυπολογία των κινήτρων που έχουμε αναφέρει στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, τα κίνητρα στη βιβλιογραφία χωρίζονται στα εξωτερικά και εσωτερικά. Οι συναισθηματικοί λόγοι που έχουν αναφέρει οι εκπαιδευόμενοι (η αγάπη για τη Ρωσία, για τη ρωσική γλώσσα, την λογοτεχνία και την ιστορία της Ρωσίας) δείχνουν ότι τα εσωτερικά κίνητρα είναι πολύ ισχυρά για τους ενήλικους εκπαιδευόμενους που μαθαίνουν την ρωσική γλώσσα ως ξένη στην Ελλάδα (14 στους 16 αναφέρουν αυτά τα κίνητρα).

Λιγότερο ισχυρά παρατηρούνται τα εξωτερικά κίνητρα σύμφωνα με τη ανάλυση των δεδομένων. Δέκα (10) από τους δεκαέξι (16) εκπαιδευόμενους έχουν ξεκινήσει τα μαθήματα ρωσικών επειδή παρακινήθηκαν από τρίτους, άτομα από το περιβάλλον τους. Από τις απαντήσεις των εκπαιδευόμενων φαίνεται ότι την απόφαση για την εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας έχουν επηρεάσει οι γονείς τους, οι φίλοι, οι συμμαθητές και σε μια περίπτωση κίνητρο αποτέλεσε η συμβουλή του εργοδότη και άλλη μια της καθηγήτριας.

«Οι γονείς με ενθάρρυναν λέγοντας μου ότι θα με βοηθήσει η γνώση της Ρωσικής σε κάποια δουλειά σε ξενοδοχείο λόγω του ότι υπάρχουν αρκετοί ρώσοι τουρίστες.» (Συν. 4)

«Οι γονείς μου, ο πατέρας μου που έμαθε όταν ήταν νέος.» (Συν. 3)

«...αποφάσισα λόγω της συμβουλής μιας καθηγήτριας να πάρω το συγκεκριμένο μάθημα.» (Συν. 14)

«...μου το πρότεινε ο εργοδότης μου στο τουριστικό γραφείο: “Καλό θα ήταν ... αν θες να ασχοληθείς σοβαρά με τον τουρισμό να κινηθείς προς αυτήν την κατεύθυνση”.» (Συν. 9)

Κίνητρα επίτευξης και ενσωμάτωσης

Στην εκμάθηση ξένων γλωσσών εκτός από τα εξωτερικά και τα εσωτερικά κίνητρα, στην βιβλιογραφία ξεχωρίζουν τα κίνητρα επίτευξης και τα κίνητρα ενσωμάτωσης, αναφορά στα οποία έχει γίνει στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας. Οι επαγγελματικοί λόγοι (εύρεση θέσεων εργασίας που απαιτούν Ρωσικά, εμπλουτισμό του βιογραφικού μέσω της γνώσης τους) τα οποία έχουν αναφέρει οι περισσότεροι συνεντευξιαζόμενοι (14 από τους 16) δείχνουν ότι τα κίνητρα επίτευξης είναι πολύ ισχυρά για τους ενήλικους εκπαιδευόμενους που μαθαίνουν τα Ρωσικά στην Ελλάδα.

Τα κίνητρα ενσωμάτωσης στην εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας επίσης είναι αρκετά ισχυρά. Ένα μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευόμενων (14 από τους 16) όπως έχουμε αναφέρει πιο πάνω μαθαίνουν τα ρωσικά για συναισθηματικούς και επικοινωνιακούς λόγους καθώς επίσης και για να πραγματοποιήσουν κάποιο ταξίδι στη Ρωσία. Αναφερόμαστε στα κίνητρα ενσωμάτωσης, στις περιπτώσεις που οι εκπαιδευόμενοι θέλουν να μάθουν για τη Ρωσία, επικοινωνούν με τους φυσικούς ομιλητές, ενδιαφέρονται

για την καθημερινότητα τους, συνδέουν το μέλλον τους με τη Ρωσία. Οι πιο χαρακτηριστικές απαντήσεις οι οποίες δείχνουν τα κίνητρα ενσωμάτωσης είναι αυτές:

«Δυστυχώς, γενικά είναι τέτοιες οι εξέλιξεις στο πολιτικό περιβάλλον που η Ελλάδα απομακρύνεται από τη Ρωσία τα τελευταία χρόνια. » (Συν. 15)

«Μέσα από τα βίντεο στο Internet μαθαίνεις αρκετά πράγματα για τη Ρωσία: τα φαγητά, πως δουλεύουν τα καταστήματα, πως μεγαλώνει μια οικογένεια το παιδί της...» (Συν. 14)

«Είναι μια μεγάλη χώρα αναπτυσσόμενη οικονομικά <...> Η γυναίκα μου είναι από τη Ρωσία και θέλω να πηγαίνω στη Ρωσία και να μπορώ να συνεννοηθώ.» (Συν. 2)

«...θα ήθελα να πάω στη Ρωσία μελλοντικά και μου αρέσει ως χώρα.» (Συν. 10)

Δραστηριότητες που βοηθούν στην εκμάθηση πολιτιστικών στοιχείων & η επιρροή τους στα κίνητρα

Στα βιβλία και εγχειρίδια τα οποία χρησιμοποιούν οι εκπαιδευμένοι στα μαθήματα Ρωσικών υπάρχουν κείμενα που αφορούν την ιστορία της Ρωσίας, τις Ρωσικές γιορτές και την καθημερινότητα των Ρώσων καθώς και αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων των Ρώσων συγγραφέων. Εκτός αυτού, συνήθως οι καθηγητές προετοιμάζουν για τα μαθήματα επιπλέον υλικό για να φέρουν τους εκπαιδευόμενους - περισσότεροι από τους οποίους δεν έχουν πάει ποτέ στην Ρωσία - πιο κοντά στον ρωσικό πολιτισμό. Από τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων φαίνεται ότι αυτές οι δραστηριότητες εξάπτουν το ενδιαφέρον τους και προσφέρουν περαιτέρω κίνητρα εκμάθησης. Τη συγκεκριμένη θετική στάση εξέφρασαν δώδεκα (12) συνεντευξιαζόμενοι από τους δεκαέξι (16).

«Δεν έχω διαβάσει τόσο αλλά αυτά που ήθελα να μάθω περισσότερο, κείμενα για την κουλτούρα, για τις 9 Μαΐου –ένα μέρος της κουλτούρας και της ιστορίας-, τα τραγούδια... όλα αυτά είχαν πολύ ενδιαφέρον. Σε βοηθάνε να θες να συνεχίσεις να μαθαίνεις» (Συν.14)

«Μαθαίνω πιο πολύ την κουλτούρα που έχουν και αρχίζω να αισθάνομαι μια συμπάθεια πιο μεγάλη» (Συν. 8)

«Τα βρίσκω αρκετά ενδιαφέροντα όλα αυτά και όταν έχουν να κάνουν με πραγματικές ιστορίες μου κινούν το ενδιαφέρον. Κάνουν το μάθημα πιο ευχάριστο.»
(Συν. 4)

Ωστόσο το ενδιαφέρον φαίνεται να προκαλούν όχι όλα τα κείμενα, αλλά μόνο αυτά που ταιριάζουν στο επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευομένων. Στην περίπτωση που τα κείμενα έχουν αυξημένο επίπεδο δυσκολίας, μπορεί και να έχουν αντίθετη επιρροή ως προς το ενδιαφέρον των συνεντευξιαζόμενων. Τέτοιες απόψεις εξέφρασαν τρία (3) άτομα από τα δεκαέξι (16).

«Η στάση μου είναι αρνητική διότι είναι βαριά και δύσκολα (τα λογοτεχνικά κείμενα), πιο πολύ προτιμώ άρθρα σε εφημερίδες...» (Συν. 15)

«Αυτά τα κείμενα με δυσκολεύουν να πω την αλήθεια <...> τα βρίσκω δύσκολα. Για μένα δεν μου δίνουν το παραπάνω κίνητρο.» (Συν. 13)

Από τις δραστηριότητες που ασχολούνται οι εκπαιδευμένοι εκτός του μαθήματος πιο συχνά έχουν αναφερθεί οι εξής: Διάβασμα λογοτεχνικών βιβλίων, παρακολούθηση βίντεο και ταινιών στο internet, εκμάθηση ρωσικών τραγουδιών. Αυτές οι δραστηριότητες βοηθούν στην κατανόηση της ρωσικής κουλτούρας καθώς επίσης και στην εξοικείωση με την Ρωσική γλώσσα σύμφωνα με τις απαντήσεις, διότι είναι ο μοναδικός τρόπος να έχουν καθημερινή επαφή με αυτή.

«Προσωπικά δεν έχω ταξιδέψει, οπότε μέσα από αυτή την δραστηριότητα και τα κείμενα προσπαθώ να καταλάβω την κουλτούρα και τα ενδιαφέροντά τους.»
(Συν.9)

«Τον τελευταίο χρόνο ακούω πολύ Ρωσική μουσική. Με έχει βοηθήσει σε ένα βαθμό. Στο λεξιλόγιο γιατί τυχαίνει μετά να δω κάποιες από τις λέξεις που υπάρχουν στα τραγούδια, και στο μάθημα...» (Συν.16)

«Έχω παρακολουθήσει βίντεο με ανθρώπους που μιλάνε ρωσικά, <...> έχω παρακολουθήσει μια σειρά... Νομίζω αυτά βοηθάνε για να έρθεις λίγο πιο κοντά με τη ρωσική γλώσσα.» (Συν. 11)

Ωστόσο οι εκπαιδευμένοι οι οποίοι ξέρουν την Ρωσική γλώσσα σε αρχικό επίπεδο έχουν δηλώσει ότι δεν τους βοηθάνε πολύ αυτές τις δραστηριότητες λόγω του ότι κατανοούν ακόμα πολύ λίγα λόγω της ταχύτητας του προφορικού λόγου των φυσικών ομιλητών.

«Είναι δύσκολο, γιατί είμαστε σε χαμηλό επίπεδο και δεν μπορούμε να αντιληφθούμε επακριβώς τραγούδια που έχουν πολλές άγνωστες λέξεις» (Συν. 9)

«Γενικά δεν πιστεύω ότι μέσω της τηλεόρασης μπορεί κανείς να μάθει αν δεν έχει φτάσει σε ένα επίπεδο ώστε να έχει κάποιες γνώσεις λεξιλογίου και γραμματικής. Δεν νομίζω ότι η τηλεόραση ή τα περιοδικά θα βοηθήσουν» (Συν. 2)

Οι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν πως μαθαίνοντας τα πολιτιστικά στοιχεία της Ρωσίας, ταυτόχρονα ανακαλύπτουν πολλά κοινά στοιχεία με το ελληνικό πολιτισμό : οι γιορτές, οι παραδόσεις, η θρησκεία κ.α. Αυτό το γεγονός, παρακινεί το ενδιαφέρον τους (των 12 από τους 16).

«...επηρεάζουν γιατί η Ελλάδα έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά στην κουλτούρα της με την Ρωσία όπως η θρησκεία και η ιστορία.» (Συν. 10)

«Τα κοινά πολιτιστικά χαρακτηριστικά είναι πολλά. Η θρησκεία, η κουλτούρα και αυτό επηρεάζει θετικά το ενδιαφέρον μου.» (Συν. 1)

«Ναι, οι κουλτούρες έχουν πολλά κοινά, οπότε επηρεάζομαι θετικά στο να μάθω περισσότερα...» (Συν. 3)

«Είμαστε και οι δύο πολύ θερμοί λαοί με μεγάλη ιστορία, χορευτικές παραδόσεις, γαστρονομία.» (Συν. 5)

Δεύτερος άξονας: Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνοντας ρωσικά & η επιρροή του βαθμού δυσκολίας στις στάσεις των εκπαιδευομένων

Προφορικός λόγος

Δέκα (10) άτομα από τα δεκαέξι (16) έχουν δηλώσει ότι από όλες της δεξιότητες που χρειάζεται να αποκτήσουν στην εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας, πιο πολύ δυσκολεύονται στον προφορικό λόγο. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων αυτό συμβαίνει λόγω του ότι δεν υπάρχει αρκετός χρόνος για να σκεφτούν τις απαντήσεις τους και να επιλέξουν το σωστό λεξιλόγιο και συντακτικό.

«Στον προφορικό δεν μπορώ γρήγορα να εκφραστώ, να απαντήσω σε κάποια ερώτηση. Με μπερδεύει το λεξιλόγιο.» (Συν. 4)

«Προφορικά είναι δυσκολότερο καθώς έχεις λιγότερο χρόνο να σκεφτείς από ότι όταν γράφεις...» (Συν. 6)

«Με απογοητεύει το γεγονός ότι δεν μπορώ να μιλήσω ακόμα εύκολα. Πρέπει να σκεφτώ, δεν μου έρχονται οι λέξεις εύκολα. Αυτό είναι θέμα εξάσκησης. Θα ήθελα να μπορώ να μιλήσω ευκολότερα.» (Συν.14)

Η ανάπτυξη του προφορικού λόγου όπως αναφέρουν οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι απαιτεί την «εξάσκηση» και την συχνή επικοινωνία με τους φυσικούς ομιλητές, ωστόσο μόνο δύο συνεντευξιζόμενοι έχουν την δυνατότητα να έχουν καθημερινή επαφή με τους ρώσους, ενώ οι υπόλοιποι (14 από τους 16) μιλάνε ρωσικά μόνο με τους καθηγητές τους στα μαθήματα, έχουν περιστασιακές επαφές με άτομα από την πρώην Σοβιετική Ένωση που μένουν στην Ελλάδα, καθώς επίσης επικοινωνούν γραπτά με κάποιους φυσικούς ομιλητές μέσω διαδικτύου,.

«Έχω γνωρίσει, άλλα δεν έχω κάποιον συγκεκριμένο στην παρέα μου.» (Συν.11)

«Μιλώ την ώρα των μαθημάτων και μετά με κάποιον γνωστό γιατρό που επισκέπτομαι.» (Συν. 12)

«Μέσα από εφαρμογές στο ιντερνέτ μιλάω με άτομα που ξέρουν Ρωσικά και επικοινωνούμε...» (Συν. 8)

Δυσκολίες στην προφορά

Τις δυσκολίες στην ρωσική προφορά έχουν αναφέρει 13 εκπαιδευόμενοι από τους 16. Σύμφωνα με τις απαντήσεις οι διάφορες μεταξύ των φθόγγων της ρωσικής και της ελληνικής γλώσσας δυσκολεύουν ιδιαίτερα τους εκπαιδευόμενους και τους εμποδίζουν στην αφομοίωση της σωστής προφοράς.

«Μεγαλύτερες δυσκολίες προκαλούν τα σύμφωνα που δεν υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα και το φωνήεν «ι» [y] που δεν υπάρχει στην ελληνική...» (Συν.1)

«Κάποια γράμματα τα οποία δεν τα έχουμε στη δική μου γλώσσα δεν μπορώ να τα προφέρω.» (Συν. 16)

«Ένας λόγος ίσως είναι ότι λόγω πιο κρύου κλίματος (στη Ρωσία) το στόμα μπορεί να κλείνει περισσότερο...» (Συν.2)

Άλλες δυσκολίες οι οποίες εμποδίζουν στην αφομοίωση της προφοράς είναι οι μεγάλες λέξεις με πολλά σύμφωνα μαζί και ο ελεύθερος τονισμός.

«Μερικές φορές (εμποδίζουν) οι μεγάλες σε μέγεθος λέξεις και οι τονισμοί.»
(Συν. 15)

«Είναι αρκετά βαριά γλώσσα, πολλά συνεχόμενα σύμφωνα, μεγάλες λέξεις...»
(Συν. 7)

«Κάποιες φορές δεν θυμάμαι που μπαίνει ο τόνος σε κάποιες λέξεις και τις προφέρω λάθος...» (Συν. 13)

Δυσκολίες στην κατανόηση της ομιλίας

Λιγότερο ποσοστό των εκπαιδευομένων έχουν δηλώσει ότι τους δυσκολεύει το ακουστικό κομμάτι (6 από τους 16 εκπαιδευόμενους). Οι δυσκολίες εμφανίζονται όταν οι εκπαιδευόμενοι προσπαθούν να κατανοήσουν τους φυσικούς ομιλητές, οι οποίοι «μιλάνε γρήγορα». Άλλος ένας λόγος που επηρεάζει αρνητικά την ανάπτυξη αυτής της δεξιότητας είναι η έλλειψη της καθημερινής επαφής με τη ρωσική γλώσσα, όπως και στην περίπτωση με την προφορά, λιγότερα «ακούσματα» σε σχέση με τις άλλες ξένες γλώσσες στην Ελλάδα.

«Η εκφορά του λόγου που έχει σαν μητρική γλώσσα τα Ρωσικά είναι αρκετά δύσκολη για κάποιον που δεν ξέρει τη γλώσσα ... Δεν βοηθάει τόσο το περιβάλλον που ζούμε στην Ελλάδα, που είναι πολύ στραμμένο δυτικά και έχουμε περισσότερα ακούσματα από άλλες γλώσσες όπως η αγγλική σε σχέση με τη ρωσική» (Συν. 15)

«...γιατί μιλάνε αρκετά γρήγορα και δυσκολεύομαι να τους καταλάβω.» (Συν. 10)

«Γιατί είναι ένας ξένος ήχος, λέξεις και προφορά που δεν έχουμε συνηθίσει στα αυτιά μας...» (Συν. 16)

Γραπτός λόγος

Από τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων φαίνεται ότι η γραφή δεν τους δυσκολεύει ιδιαίτερα λόγω του ότι το κυριλλικό αλφάβητο της ρωσικής γλώσσας έχει πολλά κοινά γράμματα με το αλφάβητο της ελληνικής γλώσσας. Ωστόσο πέντε (5) από

τους δεκαέξι (16) εκπαιδευόμενους έχουν εκφράσει τις ανασφάλειες τους σχετικά με την ορθογραφία των λέξεων. Τις δυσκολίες προκαλούν οι μεγάλες λέξεις με πολλά σύμφωνα μαζί, όπως και στον προφορικό λόγο, καθώς και οι διαφορές μεταξύ της προφοράς των λέξεων και της γραφής τους.

«Με δυσκολεύει να θυμάμαι τις λέξεις πως γράφονται στην ορθογραφία αλλά όχι τα γράμματα, τα γράμματα είναι εύκολα.» (Συν. 11)

«Ναι, μερικές λέξεις είναι δύσκολες να τις γράψω, μερικές είναι μεγάλες, άλλες έχουν πολλά σύμφωνα...» (Συν. 4)

«Με δυσκολεύει, επειδή είναι το «μαλακό σημείο» που δεν προφέρεται, δεν γράφεις αυτό που ακούς...» (Συν.14)

Δυσκολίες στη γραμματική

Από τα θέματα της γραμματικής, ανεξάρτητα από το επίπεδο γνώσεων της ρωσικής γλώσσας και το χρονικό διάστημα που κάνουν μαθήματα οι εκπαιδευόμενοι, σύμφωνα με τις απαντήσεις, τις κυριότερες δυσκολίες προκαλούν τα ρήματα της ρωσικής γλώσσας. Ένδεκα (11) από τους δεκαέξι (16) εκπαιδευόμενους έχουν δηλώσει ότι τους δυσκολεύει η εκμάθηση των ρημάτων και πιο συγκεκριμένα τα ρήματα τετελεσμένης και μη τετελεσμένης μορφής και τα ρήματα κίνησης. Ακόμα και στο αρχικό επίπεδο μερικοί εκπαιδευόμενοι δυσκολεύονται από τους χρόνους των ρημάτων και τις κλίσεις τους.

«Θα έλεγα τα ρήματα (είναι δύσκολα) επειδή η μορφή τους είναι τελείως διαφορετική από την ελληνική ή την αγγλική» (Συν. 1)

«Τα ρήματα κίνησης γιατί αυτό το κεφάλαιο είναι διαφορετικό από ότι στην Ελλάδα, που λέμε «πηγαίνω κάπου» και δεν αναφέρουμε αν πηγαίνουμε με κάποιο όχημα ή με τα πόδια ή δεν αναφέρουμε την κατεύθυνση, ενώ στη Ρωσία δίνουν πολύ βάση σε αυτό.» (Συν. 8)

«Τα ρήματα τετελεσμένης μορφής επειδή δεν υπάρχει στην ελληνική γλώσσα κάτι αντίστοιχο.» (Συν.7)

Στη δεύτερη θέση σύμφωνα με τις απαντήσεις βρίσκονται οι πτώσεις της ρωσικής γλώσσας. Επτά (7) συνεντευξιζόμενοι από τους δεκαέξι (16) έχουν εκφράσει τις δυσκολίες τους σε αυτό το θέμα της γραμματικής. Παρόλο που στην ελληνική γλώσσα επίσης υπάρχουν πτώσεις και αυτό το γεγονός διευκολύνει τους εκπαιδευόμενους, η

διαφορά στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται κάθε πτώση και οι πολλές καταλήξεις τους μπερδεύουν.

«Τις πτώσεις γιατί ενώ έχουμε πτώσεις και στα ελληνικά, στα ρωσικά έχουν κάποιες διαφορετικές σημασίες, οι οποίες επειδή δεν υπάρχουν στα ελληνικά, δεν μπορεί εύκολα να συλλάβει το μυαλό.» (Συν. 16)

«Εκτός από το ότι οι πτώσεις είναι έξι στον αριθμό, κάθε μία έχει διαφορετικό λόγο που την χρησιμοποιούμε, διαφορετικές καταλήξεις, ενικό και πληθυντικό, το θεωρώ δύσκολο...» (Συν. 4)

Οι εκπαιδευόμενοι (2 από τους 16) οι οποίοι έχουν προχωρήσει σε πιο υψηλό επίπεδο (B1, B2) έχουν αναφέρει ότι τους δυσκολεύουν οι μετοχές της ρωσικής γλώσσας επειδή διαφέρουν από της μετοχές της ελληνικής.

«Χρειάζεται αρκετή τριβή για να γίνουν ξεκάθαρες οι σημασίες στο μυαλό του μαθητή παρότι χρησιμοποιούμε και στα ελληνικά μετοχές, μου φάνηκαν κάπως δύσκολες οι μετοχές στη ρωσική γλώσσα ...» (Συν. 6)

Επίδραση των ομοιοτήτων μεταξύ της ρωσικής και της ελληνικής γλώσσας στην εκμάθηση

Δεκατέσσερις (14) από τους δεκαέξι (16) εκπαιδευόμενους έχουν υποστηρίξει ότι οι ομοιότητες των γλωσσών έχουν βοηθητικό ρόλο στην εκμάθηση σε όλα τα επίπεδα: στη γραφή, στο λεξιλόγιο, στη γραμματική, επηρεάζοντας θετικά τα κίνητρα τους. Οι γνώσεις της γραμματικής της νέας και της αρχαίας ελληνικής γλώσσας βοηθάνε στην κατανόηση των κανόνων της ρωσικής γλώσσας (τις πτώσεις, τα ρήματα, τις μετοχές).

«Κάθε φορά ανακαλύπτω ότι υπάρχει μια συγγένεια και αυτό με παροτρύνει να μάθω περισσότερες λέξεις» (Συν. 2)

«...επειδή τα μητρικά μου είναι τα ελληνικά βλέπω τα κοινά που έχουν με τα Ρωσικά και καταλαβαίνω περισσότερα και με ιντριγκάρει περισσότερο.» (Συν. 11)

«Επειδή στο σχολείο ήμουν στη θεωρητική κατεύθυνση και έκανα αρχαία μερικές φορές αισθάνομαι οικεία όταν ακούω τις πτώσεις.» (Συν.9)

«Ναι, π.χ. στις πτώσεις όταν μπερδεύομαι με την γενική ή την αιτιατική σκέφτομαι τον αντίστοιχο τρόπο που τις χρησιμοποιώ στα ελληνικά ...» (Συν. 4)

Μερικοί εκπαιδευόμενοι (3 από τους 16) πιστεύουν ωστόσο, ότι οι ομοιότητες, οι οποίες παρατηρούνται ανάμεσα στις γλώσσες μπορούν τελικά, να λειτουργήσουν παραπλανητικά και αντί να βοηθήσουν να μπερδέψουν περισσότερο σε κάποιες περιπτώσεις. Επίσης μια προϋπόθεση για να καταφέρει ο ομιλητής να εφαρμόσει κανόνες από την μητρική του γλώσσα στη Ρωσική, είναι και η καλή γνώση του αντίστοιχου κανόνα στην γλώσσα του.

«...κάποιες φορές οι προηγούμενες ομοιότητες μπορεί να δημιουργούν προσδοκίες που να μην πραγματοποιούνται. Για παράδειγμα, για την έκφραση «παίρνω κάποιον τηλέφωνο» πίστευα ότι θα χρησιμοποιούσα την αιτιατική ενώ στην Ρωσική χρησιμοποιείται η δοτική...» (Συν. 6)

«Το θέμα είναι δεν θυμάμαι κανόνες της ελληνικής γλώσσας σε αυτή τη φάση και έτσι δεν προσπάθησα να συγκρίνω...» (Συν.12)

Η επίδραση των γνώσεων άλλων ξένων γλωσσών στην εκμάθηση ρωσικής

Οι γνώσεις διαφορετικών ξένων γλωσσών, σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων, επηρεάζουν θετικά την εκμάθηση του λεξιλογίου. Οι φθόγγοι ж [zh], ш [sh], шч [shch], ч [ch] λόγω του ότι εμφανίζονται σε άλλες ξένες γλώσσες διευκολύνουν την εκμάθηση της ρωσικής φωνητικής και φωνολογίας. Η γνώση της Αγγλικής γλώσσας επίσης είναι απαραίτητη για την κατανόηση των εκφωνήσεων μερικών βιβλίων και εγχειρίδιων τα οποία είναι στα αγγλικά.

«Η γνώση μιας άλλης γλώσσας επηρεάζει προς το καλύτερο. Έχω εντοπίσει λεξιλόγιο από τα αγγλικά και τα γαλλικά , στην ρωσική γλώσσα.» (Συν. 1)

«...υπάρχουν κοινές λέξεις από πολλές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά) και από άλλες γλώσσες οι οποίες διευκολύνουν.» (Συν. 15)

«Έχουν παρόμοια γράμματα όπως τα ш, ж, ч ([sh], [zh], [ch]) και αυτό βοηθάει πολύ στην προφορά.» (Συν. 3)

«Τα Αγγλικά βοηθάνε γιατί πολλές φορές στα βιβλία η μετάφραση είναι στα αγγλικά και όχι στα ελληνικά. Κάποιοι κανόνες της γραμματικής εξηγούνται στα ρωσικά βιβλία στα αγγλικά και όχι στα ελληνικά.» (Συν. 2)

Η επιρροή του βαθμού δυσκολίας στις στάσεις των εκπαιδευομένων

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων η ρωσική γλώσσα έχει υψηλότερο βαθμό δυσκολίας σε σχέση με τις άλλες ξένες γλώσσες που ήδη γνωρίζουν. Παρόλα αυτά είναι λίγες οι περιπτώσεις στις οποίες οι δυσκολίες έχουν λειτουργήσει αποθαρρυντικά. Μόνο δύο (2) από τους δεκαέξι (16) έχουν δηλώσει ότι δεν είναι σίγουροι αν θα καταφέρουν να πάρουν το πτυχίο που σκοπεύουν (για τα πιο ψηλά επίπεδα: B1, B2)

«Μετά από το πρώτο πτυχίο που ανέβηκε ο βαθμός δυσκολίας... Από εκεί και πέρα είμαι λίγο διστακτικός. Δεν το βρίσκω τόσο εύκολο πια και με φοβίζει λίγο ότι μπορεί να μην τα καταφέρω.» (Συν. 4)

«Θέλω να πάρω το B1 και αν όλα πάνε καλά μπορεί να συνεχίσω για το B2... Απλά αναρωτιέμαι αν θα συνεχίσω... Ανάλογα με το πώς θα τα καταφέρω σε αυτό το πτυχίο...» (Συν. 13)

Ωστόσο οι περισσότεροι εκπαιδευμένοι (14 από τους 16) θεωρούν ότι οι δυσκολίες δεν έχουν επηρεάσει τους αρχικούς τους στόχους αρνητικά. Μερικοί έχουν δηλώσει, ότι ο αρχικός τους προβληματισμός σχετικά με τα καινούρια θέματα της γραμματικής ξεπεράστηκε στη πορεία, αφού κατέβαλλαν περισσότερες προσπάθειες.

«Στην αρχή μου φαινόταν αρκετά δύσκολο να μάθω τη γλώσσα. Είχα σκεφτεί αρκετές φορές να τα παρατήσω. Τώρα όσο περνάει ο καιρός οι δυσκολίες με κάνουν να πεισμώνω περισσότερο.» (Συν. 7)

«Πιστεύω πως έχω ακόμη την ίδια επιθυμία να μάθω Ρωσικά παρότι είναι μια δύσκολη γλώσσα.» (Συν. 10)

«Δεν μπορώ να πω ότι οι δυσκολίες με κάνουν να μην θέλω να ασχοληθώ. Σίγουρα θέλω να τις ξεπεράσω να αποκτήσω εμπειρία ώστε να μην σκέφτομαι την γραμματική και να μην έχω τόσες άγνωστες λέξεις. Αλλά αυτό δεν με αποθαρρύνει ώστε να σταματήσω να μαθαίνω την ρωσική γλώσσα ή να ακούω μουσική.» (Συν. 6)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας γίνεται φανερό ότι οι δυσκολίες ήταν αναμενόμενες για αυτούς που έχουν επιλέξει τη ρωσική γλώσσα. Επιλέγοντας ρώσικα οι εκπαιδευμένοι είχαν ήδη προετοιμαστεί ψυχολογικά για αυτές.

«Νόμιζα ότι θα είναι και πιο δύσκολη (γλώσσα). Όσο προχωρώ ... βλέπω ότι τα Ρωσικά έχουν κάποιες διαφορές ως προς τις δυτικές γλώσσες. Παρόλα αυτά δεν με έχει επηρεάσει η δυσκολία ως προς το να αποθαρρυνθώ...» (Συν.2)

«Ίσα ίσα επειδή ήταν δύσκολη με έκανε να την επιλέξω κιόλας...» (Συν. 11)

Τρίτος άξονας: Εκπαιδευτικό υλικό, μέθοδοι, αξιολόγηση

Τα βιβλία και τα εγχειρίδια, τα οποία χρησιμοποιούν οι εκπαιδευμένοι για την εκμάθηση ρωσικών σύμφωνα με τις απαντήσεις τους είναι τα εξής: "Дорога в Россию", "Русский язык в упражнениях", "Пишу по-русски", "Чистая грамматика", "В мире людей", "5 элементов". Από την ανάλυση των απαντήσεων (15 από τις 16) φαίνεται ότι το υλικό αυτό είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο σε σύγκριση με το αντίστοιχο των άλλων ξένων γλωσσών.

«Δεν έχω κάποιο πρόβλημα (με τα βιβλία). Είναι εντάξει. Οποιοδήποτε κενό γίνεται κατανοητό με την βοήθεια της καθηγήτριάς μου και μπορώ να το καταλάβω. Έχει εικόνες, κείμενα και ότι χρειάζεται για να μάθεις καλά Ρωσικά.» (Συν. 8)

«Είναι αρκετά εύκολα στη χρήση τα εγχειρίδια, δεν με έχουν δυσκολέψει καθόλου.» (Συν.7)

Τα μειονεκτήματα τα οποία έχουν αναφέρει οι εκπαιδευόμενοι αφορούν την απουσία ειδικών βιβλίων που περιέχουν το λεξιλόγιο για κάθε μάθημα, καθώς και την απουσία πολλών χρωμάτων και εικόνων. Αποθαρρυντικά λειτουργεί και ο αυξημένος βαθμός δυσκολίας μερικών βιβλίων (τα εγχειρίδια του επιπέδου B2 συνήθως περιέχουν και την ύλη του επιπέδου C1).

«Με δυσκολεύει πιο πολύ, το ότι δεν υπάρχει ένα σταθερό λεξιλόγιο στα βιβλία... Δεν υπάρχει ένα βιβλίο που να είναι μόνο με λέξεις έτσι ώστε να είναι πιο μαζεμένα και να τα μάθω πιο εύκολα.» (Συν. 11)

«Με δυσκολεύει όταν ένα βιβλίο έχει περιεχόμενο που είναι αρκετά πιο πάνω από το επίπεδο του μαθητή, τον αποθαρρύνει.» (Συν. 6)

«Τα ρωσικά βιβλία δεν είναι εύκολα για τον αναγνώστη, δεν υπάρχει μεγάλο οπτικό υλικό και χρώματα...» (Συν.1)

«...τα αγγλικά μου φαίνονται πιο απλουστευμένη γλώσσα και περισσότερο ανεπτυγμένη γλώσσα ως προς τον αριθμό των εγχειριδίων και της γραμματικής» (Συν.2)

Αναφορικά με την μεθοδολογία εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας ως ξένης, οι περισσότεροι εκπαιδευμένοι (15 από τους 16) θεωρούν ότι είναι παρόμοια με την εκμάθηση άλλων ξένων γλωσσών που έχουν κάνει. Οι διαφορές που έχουν αναφέρει σχετίζονται με τον βαθμό δυσκολίας της ρωσικής γλώσσας, με την ηλικία (τα αγγλικά για παράδειγμα, όλοι οι εκπαιδευόμενοι τα έχουν ξεκινήσει στη παιδική ηλικία) και με την ποιότητα του υλικού που παρέχει η εξέλιξη τη σύγχρονης τεχνολογίας.

«Δεν υπάρχει διαφορά εκτός του βαθμού δυσκολίας. Με το ίδιο τρόπο μαθαίνω και τις 2 γλώσσες.» (Συν. 4)

«Είναι πολύ παρόμοια έτσι όπως γίνεται στο φροντιστήριο, παρόμοιος τρόπος διδασκαλίας, ίδιο σύστημα με πολύ οπτικοακουστικό υλικό και πολύ υλικό εκτός μαθήματος για να διαβάσουμε.» (Συν. 13)

«Σίγουρα η τεχνολογία προχωράει, όταν έκανα την εκμάθηση των αγγλικών η τεχνολογία δεν έχει προχωρήσει τόσο και κάναμε από κασέτες με αποτέλεσμα η ποιότητα του ήχου να μην είναι τόσο καλή.» (Συν. 9)

«Τα αγγλικά τα ξεκίνησα πολύ μικρός...» (Συν. 2)

Από τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων γίνεται φανερό ότι η εμπειρία εκμάθησης άλλων ξένων γλωσσών και πιο συγκεκριμένα της χρήσης των μεθόδων τις οποίες θεωρούν αποτελεσματικές διευκολύνει την εκπαιδευτική διεργασία. Οι περισσότεροι εκπαιδευμένοι (12 από τους 16) έχουν δηλώσει ότι χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους εκμάθησης όπως και στις άλλες ξένες γλώσσες.

«Με τις άλλες γλώσσες έμαθα να κρατάω καλές σημειώσεις, να φτιάχνω τετράδια με λεξιλόγιο και γραμματική και τώρα μου είναι πιο εύκολο να μάθω μια γλώσσα.» (Συν. 5)

«...είχα ήδη ένα τρόπο εκμάθησης οπότε προσπαθώ να προσεγγίζω και τα ρωσικά με τον αντίστοιχο τρόπο που είχα στο μυαλό μου» (Συν. 11)

«...κάποιους τρόπους που χρησιμοποίησα για να μάθω τις άλλες ξένες γλώσσες τους έχω σαν κανόνα για να μπω πιο γρήγορα και τώρα στο νόημα» (Συν. 12)

Σε ότι αφορά την αξιολόγηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων στα μαθήματα ρωσικής οι εκπαιδευμένοι (10 από τους 16) έχουν δηλώσει ότι είναι πολύ σημαντική, διότι όχι μόνο τους βοηθάει να κατανοούν τα λάθη τους, αλλά παίζει και ενθαρρυντικό ρόλο παροτρύνοντας την πρόοδο. Η πιο αποτελεσματική μέθοδος αξιολόγησης που δίνει τέτοια

ώθηση σύμφωνα με τις απαντήσεις είναι η επικοινωνία με τον καθηγητή. Άλλες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά στα μαθήματα ρωσικών είναι τα γραπτά τεστ και οι ασκήσεις.

«Για μένα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η βαθμολογία γιατί έχει αντίκρισμα, και είναι ένα κίνητρο για να τα πάμε καλύτερα στο μέλλον.» (Συν. 13)

«Η αξιολόγηση παίζει ρόλο γιατί καταλαβαίνεις πως πάει η πορεία σου με την εκμάθηση της γλώσσας. Παίζει ενθαρρυντικό ρόλο.» (Συν. 1)

«Παίζει ρόλο ως προς το να έχω μια δεύτερη γνώμη για το αν μπορώ να πάρω μέρος σε κάποιες εξετάσεις ή να μιλήσω και να συνεννοηθώ.» (Συν. 2)

Ωστόσο για ένα ποσοστό των εκπαιδευομένων (4 από τους 16) η αξιολόγηση δεν παίζει τόσο μεγάλο ρόλο, διότι πρώτα απ όλα θέλουν οι ίδιοι να είναι ικανοποιημένοι από τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους.

«Δεν παίζει σημαντικό ρόλο η βαθμολογία για μένα όσο το να αισθάνομαι προσωπικά ότι καταλαβαίνω και μπορώ να επικοινωνήσω στην γλώσσα που μαθαίνω.» (Συν. 6)

«Γενικά η αξιολόγηση δεν είναι κάτι που με ενδιαφέρει γιατί δίνω πιο πολύ βάση στο να μπορώ να επικοινωνήσω...» (Συν.11)

Ο καθηγητής παίζει καθοριστικό ρόλο στην εκπαιδευτική διεργασία σύμφωνα με τις απαντήσεις των εκπαιδευομένων. Τους ενθαρρύνει, τους βοηθάει να ξεπερνούν τις δυσκολίες αλλά και παρακινεί το ενδιαφέρον τους για τη γλώσσα.

«Έχω πολύ καλό καθηγητή που με ενθαρρύνει και με βοηθάει να κρατάω το ενδιαφέρον μου για τη γλώσσα.» (Συν. 5)

«Η εκπαίδευση και το φροντιστήριο με βοήθησε να συνεχίσω να ενδιαφέρομαι.» (Συν.14)

Η παρούσα έρευνα έχει πραγματοποιηθεί στην περίοδο της πανδημίας της νόσου του κορονοϊού COVID-19 επομένως οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι (13 από 16) έχουν κάνει διαδικτυακά μαθήματα στα εκπαιδευτικά έτη 2019-2020, 2020-2021. Το εκπαιδευτικό υλικό, οι μέθοδοι διδασκαλίας καθώς και αξιολόγηση προσαρμόστηκαν στην υπάρχουσα κατάσταση. Επτά (7) από τους 16 εκπαιδευόμενους δήλωσαν ότι οι δυσκολίες αφορούσαν μόνο τα τεχνικά προβλήματα: κακή σύνδεση, κακή ποιότητα του ήχου κ.α.

«Η σύνδεση μπορεί να μην είναι καλή και μετά να μην καταλαβαίνω ακριβώς την προφορά μιας λέξης.» (Συν. 11)

«Αρχικά ήμουν επιφυλακτικός ως προς το πόσο θα λειτουργήσει σωστά η διαδικασία αυτή. Κατόπιν κατέληξα ότι δεν βλέπω μεγάλη διαφορά. Αν ο καθηγητής είναι καλός και εξοικειωμένος με το θέμα του διαδικτύου μπορεί να βοηθήσει. Το μόνο πρόβλημα θα έλεγα ότι είναι τα τεχνικά προβλήματα όπως το ότι χάνεται ο ήχος, η εικόνα, η σύνδεση.» (Συν. 2)

Μερικοί (6 από 16) ανέφεραν εκτός αυτών και άλλα μειονεκτήματα τέτοιων μαθημάτων: απουσία ζωντανής επικοινωνίας με τον καθηγητή και το τμήμα, δυσκολία στην μελέτη λόγω της μορφής (ηλεκτρονική και όχι βιβλίο) του υλικού, έλλειψη αμεσότητας στη διόρθωση των εργασιών.

«Το διαδικτυακό μάθημα δεν έχει καμία σχέση με το ζωντανό, δεν είναι καλή η εμπειρία λόγω προβλημάτων όπως η σύνδεση, αλλά και γιατί δεν υπάρχει η ζωντανή επικοινωνία που υπάρχει μέσα στην τάξη.» (Συν. 15)

«...Πολλές φορές χανόταν η σύνδεση και έπρεπε να επαναλάβουμε, επίσης πολλές φορές έπρεπε να γράφουμε πράγματα στο chat, τα οποία δεν ήταν εύκολο να διορθωθούν.» (Συν. 9)

«Οι κυριότερες δυσκολίες ήταν ότι έβλεπα το υλικό σε ηλεκτρονική μορφή και με δυσκόλευε σε σχέση με ένα βιβλίο. Επίσης δεν μπορούσα εύκολα να κρατήσω σημειώσεις.» (Συν. 4)

«Δεν είναι τόσο εύκολο να διορθώνονται τα γραπτά.» (Συν. 5)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ερμηνεία των αποτελεσμάτων

1. Ποιοι είναι οι λόγοι και τα κίνητρα, τα οποία ωθούν τους ενήλικους εκπαιδευόμενους που διαμένουν στην Ελλάδα στην εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας; Πώς επηρεάζονται τα κίνητρα από τις δραστηριότητες που βοηθούν στην μάθηση των κοινωνικό-πολιτιστικών στοιχείων;

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν τη ρωσική γλώσσα για τρεις σημαντικούς λόγους: ο ένας είναι πως οι γνώσεις ρωσικών προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες στην εύρεση εργασίας (επαγγελματικοί λόγοι) , ο δεύτερος, η επιθυμία εκμάθησης μιας μη λατινογενούς, «διαφορετικής» γλώσσας και το ενδιαφέρον για την ρωσική κουλτούρα (συναισθηματικοί λόγοι) , και ο τρίτος, η επιθυμία για την επικοινωνία με τους φυσικούς ομιλητές είτε στην Ελλάδα ή κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού στη Ρωσία.

Ο πρώτος λόγος συνδέεται στενά με τα κίνητρα επίτευξης και εξηγείται με τον μεγάλο ρόλο που έχουν παίζει οι τουριστικές επιχειρήσεις στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και με τον αυξημένο αριθμό ρώσων τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Όπως ήταν αναμενόμενο, τα άτομα μικρής ηλικίας (11 από τα 16 εκπαιδευόμενους ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 19-27 χρονών) ενδιαφέρονται για την επαγγελματική τους αποκατάσταση, 6 άτομα από αυτά ήδη σπουδάζουν ή δουλεύουν στον τουριστικό τομέα. Με βάση το γεγονός ότι η ρωσική γλώσσα είναι αρκετά δύσκολη η κατοχή του πτυχίου της, ειδικά του υψηλού επιπέδου (B2-C2) αποτελεί προσόν και πλεονέκτημα στο βιογραφικό.

Ο δεύτερος λόγος δείχνει ότι τα εσωτερικά κίνητρα και τα κίνητρα ενσωμάτωσης παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή της ξένης γλώσσας σε αυτή την ηλικία. Η θετική στάση απέναντι στην κουλτούρα της χώρας, στους φυσικούς ομιλητές καθώς και την ίδια την γλώσσα σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας αποτελεί βασικό παράγοντα για την απόφαση να ξεκινήσει κάποιος ενήλικος την εκμάθηση της Ρωσικής. Παρόμοια αποτελέσματα είχαν και οι αντίστοιχες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε Φινλανδία, Εσθονία και Ουγγαρία (Faiman & Boitsov, 2016). Παρόλο που η Ελλάδα βρίσκεται λίγο πιο μακριά γεωγραφικά από τη Ρωσία σε σχέση με αυτές τις χώρες, οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι γνωρίζουν την ιστορία και τις παραδόσεις της, λόγω των πολιτιστικών, θρησκευτικών και ιστορικών δεσμών ανάμεσα στις δύο χώρες.

Ένας άλλος σημαντικός λόγος εκμάθησης, η επιθυμία για την επικοινωνία με φυσικούς ομιλητές της ρωσικής γλώσσας, οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι Ρώσοι (ειδικά πιο μεγάλης ηλικίας) δεν γνωρίζουν την Αγγλική γλώσσα σε βαθμό που τους επιτρέπει την ικανοποιητική επικοινωνία. Επομένως για την καλή συνεννόηση με τους Ρώσους τουρίστες που έρχονται στην Ελλάδα αλλά και για ένα ταξίδι στη Ρωσία είναι επιθυμητό να υπάρχουν βασικές γνώσεις της ρωσικής γλώσσας.

Επίσης, το περιβάλλον των εκπαιδευομένων όπως φίλοι, καθηγητές, οικογένεια, φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο ως προς την απόφαση αυτή. Επομένως τα εξωτερικά κίνητρα είναι αρκετά ισχυρά, σε αντίθεση ίσως με το αναμενόμενο αποτέλεσμα, μιας και η έρευνα απευθυνόταν σε ενήλικους οι οποίοι πιθανότατα να είχαν μεγαλύτερη αυτονομία ως προς τις προσωπικές αποφάσεις τους. Ωστόσο, επειδή οι περισσότεροι συνεντευξιζόμενοι είναι νεαρής ηλικίας και προφανώς διαμένουν μαζί με τους γονείς και άλλους συγγενείς τους είναι φυσικό να επηρεάζονται από αυτούς στις λήψεις αποφάσεων.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας λίγοι είναι οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι οι οποίοι αρχίζουν την εκμάθηση ρωσικής γλώσσας λόγω της καταγωγής τους (μόνο 2 από τους 16). Αυτό διαφέρει με τα αποτελέσματα ερευνών που αναλύουν τους λόγους εκμάθησης Τουρκικής γλώσσας στην Ελλάδα (Γεωργοπαπαδάκου, 2018. Γκλούμπου, 2014) και μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότεροι Ρώσοι μετακόμισαν στην Ελλάδα σχετικά πρόσφατα και διατηρούν την γλώσσα τους μέσα από τις οικογένειες τους. Μια εναλλακτική εκδοχή για το συγκεκριμένο αποτέλεσμα είναι ότι πιθανόν εξηγείται από τους περιορισμούς της έρευνάς και το σχετικά μικρό δείγμα της.

Θετική είναι η στάση των εκπαιδευομένων όσον αφορά τις δραστηριότητες που βοηθούν την εκμάθηση πολιτιστικών στοιχείων (τα οποία βρίσκονται στον αντίστοιχο βαθμό δυσκολίας) καθώς αυτές τους φέρνουν πιο κοντά στον ρωσικό πολιτισμό και ενδυναμώνουν το ενδιαφέρον τους. Επίσης οι δραστηριότητες αυτές είναι ο μόνος τρόπος επαφής τους με την γλώσσα από τη στιγμή που δεν βρίσκονται σε ένα περιβάλλον που να έχουν επαφή με φυσικούς ομιλητές της. Παρόμοια αποτελέσματα έδειξαν και οι αντίστοιχες έρευνες που έγιναν στην Μалайσία και την Ινδονησία (Buana, 2019. Nikitina & Furuoka, 2006).

2. Ποιες είναι οι βασικότερες δυσκολίες εκμάθησης που αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι μαθαίνοντας ρωσικά; Πώς αντανakλάται ο βαθμός της δυσκολίας στις στάσεις τους;

Όσον αφορά τον 2ο άξονα της έρευνας ο οποίος αναφέρεται στις βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι στην Ελλάδα, υπάρχουν αρκετά κοινά σημεία με αυτά που παρατηρούμε στις έρευνες που αφορούν τους αντίστοιχους σπουδαστές του εξωτερικού (Gholamy et al., 2018. Gilemshina et al., 2015). Κοινές δυσκολίες παρατηρούνται στην εκμάθηση των μετοχών, των ρημάτων, των πτώσεων και εξηγούνται με την ιδιαιτερότητα και τον υψηλό βαθμό δυσκολίας της ίδιας της ρωσικής γλώσσας. Παρόλα αυτά στους Έλληνες ενήλικους εκπαιδευόμενους υπάρχει μια μεγαλύτερη ευχέρεια λόγω κάποιων ομοιοτήτων στην γραμματική της ρωσικής και της αρχαίας αλλά και νέας ελληνικής γλώσσας. Προϋπόθεση βέβαια για αυτό είναι η καλή γνώση της μητρικής γλώσσας και των κανόνων της, καθώς και η προσοχή στις πιθανές διαφορές οι οποίες μπορούν να «παραπλανήσουν».

Όπως ήταν αναμενόμενο, ο προφορικός λόγος δυσκολεύει αρκετά τους εκπαιδευόμενους διότι μόνο ένα μικρό ποσοστό από αυτούς έχουν τη δυνατότητα «εξάσκησης» και επικοινωνίας με τους φυσικούς ομιλητές της ρωσικής γλώσσας. Μεγάλες και δύσκολες λέξεις, πολλά σύμφωνα μαζί, οι φθόγγοι που δεν υπάρχουν στη μητρική τους γλώσσα, ο ελεύθερος τονισμός, προβληματίζουν τους εκπαιδευόμενους στην Ελλάδα όπως και στις άλλες χώρες (Amiridi, 2010. Nikiforos, 2019).

Η εκμάθηση επηρεάζεται θετικά από την γνώση άλλων ξένων γλωσσών (οι περισσότεροι σπουδαστές ήδη ξέρουν πάνω από μια ξένη γλώσσα) καθώς υπάρχουν αρκετές λέξεις ξένης προέλευσης στη ρωσική γλώσσα. Επίσης οι εκπαιδευόμενοι είναι εξοικειωμένοι με τους τρόπους εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας οπότε για κάθε νέα που μαθαίνουν γνωρίζουν ήδη την μεθοδολογία.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν πως παρόλο που ο βαθμός δυσκολίας εκμάθησης είναι υψηλός, αυτό δεν λειτουργεί αρνητικά, αντίθετα προσδίδει σε περισσότερες περιπτώσεις μια επιπλέον ώθηση στους σπουδαστές ώστε να καταβάλλουν μεγαλύτερη προσπάθεια. Αυτό το γεγονός κατά την κρίση μας συνδέεται με την ύπαρξη ισχυρών εσωτερικών κινήτρων (ενδιαφέρον για τη ρωσική γλώσσα και κουλτούρα). Επίσης η ύπαρξη κάποιου τελικού στόχου (κίνητρα επίτευξης) συμβάλλει στην επιτυχημένη ολοκλήρωση του κύκλου εκμάθησής τους.

3. Πώς αξιολογούν οι εκπαιδευόμενοι το εκπαιδευτικό υλικό, τη μεθοδολογία εκμάθησης, τις τεχνικές διδασκαλίας καθώς και τις μεθόδους αξιολόγησης;

Το εκπαιδευτικό υλικό και οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν κρίνεται ικανοποιητικό σε σύγκριση με άλλες ξένες γλώσσες. Παρόλα αυτά αναφέρθηκαν μερικά μειονεκτήματα των βιβλίων και των εγχειριδίων εκμάθησης της Ρωσικής (έλλειψη ειδικών βιβλίων για λεξιλόγια, έλλειψη εικόνων και χρωμάτων, αυξημένο επίπεδο δυσκολίας) τα οποία οφείλονται κατά την κρίση μας στο ότι η εκμάθηση της Ρωσικής γλώσσας ως ξένης έχει αναπτυχθεί αρκετά περισσότερο τα τελευταία χρόνια σε σχέση με παλαιότερα ως εκ τούτου δεν υπάρχουν ακόμη πολλά βοηθήματα και βιβλία. Οι εκπαιδευόμενοι έχουν αναφέρει τα βιβλία για το επίπεδο B2, τα οποία περιέχουν και την ύλη του επόμενου επιπέδου (C1). Αυτό ίσως είναι ένας παράγοντας που αποτρέπει τους περισσότερους εκπαιδευόμενους να προχωρήσουν στο επίπεδο B2 και να πάρουν το αντίστοιχο πτυχίο.

Από τα μειονεκτήματα στις μεθόδους διδασκαλίας έχουν αναφερθεί μόνο αυτά τα οποία συνδέονται με τα διαδικτυακά μαθήματα : απουσία ζωντανής επικοινωνίας, έλλειψη αμεσότητας στην διόρθωση των ασκήσεων , δυσκολίες εκμάθησης λόγω της μορφής του εκπαιδευτικού υλικού (σε ηλεκτρονική μορφή). Πολλά από αυτά τα προβλήματα είναι πιθανόν να προκύπτουν λόγω έλλειψης εμπειρίας των καθηγητών σε αυτή τη μορφή μαθημάτων.

Ενδιαφέρον προκαλεί το ότι η αξιολόγηση από τον εκπαιδευτή παίζει μεγάλο ρόλο για τους περισσότερους ερωτηθέντες ενώ το αναμενόμενο θα ήταν ίσως να δίδεται μεγαλύτερη σημασία στην αυτο-αξιολόγηση διότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι είναι ενήλικοι. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι τόσο σημαντική η βαθμολογία, αλλά η γνώμη του καθηγητή για την πρόοδο, ειδικά όταν οι εκπαιδευόμενοι επιθυμούν να δώσουν εξετάσεις πιστοποίησης. Στο συγκεκριμένο θέμα οι απαντήσεις έδειξαν ότι η επικοινωνία με τον καθηγητή παίζει ιδιαίτερο ρόλο και αποτελεί σημαντικό κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Η διερεύνηση των κινήτρων και των λόγων που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους να αρχίσουν τα μαθήματα καθώς και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν, κάνουν αποτελεσματικότερη και πιο εφικτή την επιλογή του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, τις μεθόδους και την αξιολόγηση, με απώτερο σκοπό την υποστήριξη του ενδιαφέροντος τους και την εξασφάλιση της επιτυχούς ολοκλήρωσης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Έχοντας υπ' όψιν ότι η εκπαίδευση γίνεται εκτός του «φυσικού περιβάλλοντος» της γλώσσας – στόχου (δηλαδή εκτός Ρωσίας), μεγάλο ρόλο στην εκπαιδευτική διεργασία παίζουν οι δραστηριότητες που συμβάλουν στη γνωριμία και την κατανόηση των κοινωνικών και πολιτιστικών στοιχείων της Ρωσίας. Τα λογοτεχνικά κείμενα, τα βίντεο, τα τραγούδια και οι ταινίες, φέρνουν τους εκπαιδευόμενους πιο κοντά στην ιστορία, στη λογοτεχνία, στις γιορτές και στις παραδόσεις του ρωσικού λαού, τονώνουν τον ενδιαφέρον και τα κίνητρα τους, καθώς επίσης για τους περισσότερους από αυτούς είναι ο μοναδικός τρόπος να έχουν μια καθημερινή επαφή με τη γλώσσα.

Η επιλογή του εκπαιδευτικού υλικού, και πιο συγκεκριμένα των κειμένων, ωστόσο, πρέπει να ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των αναγνωστών. Όπως κατέδειξε η έρευνα, μερικοί από αυτούς προτιμούν αποσπάσματα από τη ρωσική λογοτεχνία, άλλοι κείμενα με θέμα την ιστορία της Ρωσίας, και άλλοι άρθρα εφημερίδων. Σημαντικό ρόλο παίζει το επίπεδο δυσκολίας αυτών των κειμένων. Υπερβολικά δύσκολα κείμενα προκαλούν αρνητική στάση αντί για το ενδιαφέρον στους εκπαιδευόμενους.

Ο προφορικός λόγος είναι ένα από τα πιο δύσκολα κομμάτια της εκμάθησης. Σε συνδυασμό με το ότι ένας από τους βασικούς σκοπούς των μαθημάτων είναι η απόκτηση επικοινωνιακών δεξιοτήτων, η παρουσία αρκετών ασκήσεων για την ανάπτυξη τους (διάλογοι, προφορική περίληψη κειμένου κ.α.) καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική.

Η διδασκαλία της ρωσικής γραμματικής σε αρκετές περιπτώσεις θα μπορούσε να βασιστεί στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις της ελληνικής γραμματικής (νέας και αρχαίας). Όμως υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό των καθηγητών που διδάσκουν ρωσική γλώσσα στην Ελλάδα οι οποίοι δεν κατέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις συγκεκριμένες γνώσεις, έχοντας ολοκληρώσει την εκπαίδευση τους στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι συγκρίσεις και οι αντιπαραθέσεις των γραμματικών μορφών της ρωσικής και της μητρικής τους γλώσσας θα μπορούσαν να γίνουν από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους. Εάν και αυτοί για κάποιο λόγο δεν είναι εξοικειωμένοι (με την αρχαία η

νέα ελληνική γραμματική) τότε η ομοιότητες μεταξύ των γλωσσών παύουν να παίζουν κάποιο βοηθητικό ρόλο στην εκμάθηση.

Όπως κατέδειξε η έρευνα οι εκπαιδευόμενοι είναι ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό, τις εκπαιδευτικές μεθόδους και την αξιολόγηση που χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς στα μαθήματα, ωστόσο χρειάζονται καινούρια εγχειρίδια για τη εκμάθηση του λεξιλογίου καθώς και αναθεώρηση του βαθμού δυσκολίας της ύλης σε κάποιες περιπτώσεις ώστε να συμβαδίζει με το αντίστοιχο επίπεδο (για παράδειγμα για το επίπεδο B2).

Γενικά, το υψηλό επίπεδο δυσκολίας της ρωσικής γλώσσας δεν επηρεάζει αρνητικά τα αρχικά κίνητρα των εκπαιδευομένων εάν ο εκπαιδευτικός υποστηρίζει την αποσαφήνιση και την αντιμετώπιση των δυσκολιών, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνει το ενδιαφέρον και την πρόοδό τους. Ο συγκεκριμένος ρόλος του εκπαιδευτικού, θα μπορούσε να αποτελέσει θέμα περαιτέρω έρευνας καθώς η αποτελεσματική επικοινωνία είναι ένας βασικός παράγοντας για την επιτυχή εκμάθηση της γλώσσας.

Επίσης, θα μπορούσε να διερευνηθεί το ίδιο θέμα αλλά σε πιο συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες (αντί για ένα δείγμα 19-50 ετών, πιο στοχευμένα δείγματα πχ 18-25 ή 40-45 ετών) ώστε να φανούν περισσότερες διαφορές στους λόγους, στα κίνητρα και στις δυσκολίες των εκπαιδευομένων αναλόγως ηλικίας.

Επιπλέον, μια παρόμοια έρευνα θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με εκπαιδευόμενους που διαμένον στη Βόρεια Ελλάδα, όπου υπάρχει μεγάλος αριθμός ατόμων από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής πιθανόν να διαφέρουν ως προς τα κίνητρα και τους λόγους εκμάθησης. Λόγοι όπως η καταγωγή, συγγενείς από τη Ρωσία, επιθυμία σπουδών στα ρωσικά πανεπιστήμια ίσως να παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην επιλογή της εκμάθησης της ρωσικής γλώσσας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Amiridi, S. (2010). Russkii yazik v grecheskoi auditoria: prepodavanie, problem, perspektivi. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-obucheniya-russkomu-yazyku-kak-inostrannomu-v-grecheskoy-auditorii>
- Anisimova, I. & Ignatieva, E. (2017). Trudnosti osvoenia russkogo yazika uzbekskimi studentami. *Vestnik Mariiskogo gosudarstvennogo universiteta*, 4 (28), 13-19.
- Boiko, N. (2004). Prepodavatel russkogo yazika kak inostrannogo v sisteme kursovogo obucheniya. Retrieved from <https://www.dissercat.com/content/prepodavatel-russkogo-yazyka-kak-inostrannogo-v-sisteme-kurovogo-obucheniya>
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι Κοινωνικής Έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Buana, D.R. (2019). Russian language in Indonesia. Στο N. D. Afanasieva (Ed.), *Russkii yazik v moei strane* (pp. 55 -59). Moskva: MGIMO- Universitet.
- Butirskaya, O. (2005). Osobennosti motivacii ovladenia russkim yazikom inostrannimi uchashchimisia. *Nauchnii vestnik MGTU GA* , 94(12), 155-161.
- Γεωργοπαπαδάκου, Κ. (2018). *Διερεύνηση κινήτρων και αντιλήψεων ενηλίκων Ελλήνων πολιτών που μαθαίνουν τουρκικά ως ξένη γλώσσα* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Γκλούμπου, Φ. (2014). *Εκπαίδευση ενηλίκων: η περίπτωση της τούρκικης γλώσσας στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης»* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Creswell, J.W. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: ΙΩΝ.
- Csajbok - Twerefou, I. (2013). Challenges in teaching foreign languages to young adult beginners: Russian language in the University of Ghana. *Practice and theory in systems of education*, 8 (2), 172-184.

- Δημάση, Μ. & Χαρατσίδη, Ε. (2005). Τα ελληνικά δάνεια στη ρωσική γλώσσα: πεδίο εφαρμογής διδακτικών προτάσεων για τη διδασκαλία της γλώσσας σε αρχάριους φοιτητές. Στο Σ. Βλαχόπουλος (Επιμ.), *Πρώτο Διεθνές Συνέδριο για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, 9- 10 Ιουνίου 2005, (σσ. 199-214)*. Ηγουμενίτσα: Τμήμα Εφαρμογών ξένων γλωσσών στη διοίκηση και το εμπόριο /ΤΕΙ Ηπείρου. Ανακτήθηκε 2 Φεβρουαρίου, 2021, από <https://epublishing.ekt.gr/el/9617>
- Dhanapala, K. & Hirakawa, Y. (2015). L2 reading motivation among Sri Lankan University students, *Reading psychology*, 1-28. doi:10.1080/02702711.2015.1025163
- Faiman, I. & Boitsov, I. (2016). Between pragmatism and desire to communicate: on motivation to learn Russian in Eastern Europe and Baltic Countries. Ανακτήθηκε 12 Φεβρουαρίου, 2021, από <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdu-pragmatizmom-i-zhelaniem-obschatsya-o-motivatsii-k-izucheniyu-russkogo-yazyka-v-stranah-vostochnoy-evropy-i-pribaltiki/viewer>
- Gardner, R. & Lambert, W. (1972). *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Rowley, MA: Newbury House.
- Gardner, R. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitude and Motivation*. Baltimore, MD: Edward Arnold.
- Gilemshina, A., Evdokimov, A. & Baltaeva, V. (2015). Experience of teaching Russian language in Arabic language classroom: Difficulties faced by students. *Modern problems of science and aducation*, 2 (2), Ανακτήθηκε 20 Μαρτίου, 2021, από <https://science-education.ru/en/article/view?id=22630>
- Gholamy, H., Beigi, M. & Poulaki, P. (2018). The problems of difficulties of students in the process of learning the Russian language. *Mir nauki, kulturi, obrazovania*, 2 (69), 530-532.

- Grekov, V., Kriuchkov, S. & Cheshko, L. (1988). *Posobie dlia zaniatii po russkomu yaziku v starshih klassah*. Moskva: Prosveshchenie.
- Harmer, J. (1991). *Practice of English language teaching*. London; New York : Longman.
- Τσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα (Κάλλιπτος).
- Καλαϊτσίδου, Ν., Βραχιονίδου, Μ. & Ευσταθίου, Ε. (2003). *Ρωσική και Νεοελληνική. Προβλήματα των ρωσόφωνων κατά την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Kalita, O. (2016). Osobennosti obuchenia russkomu yaziku kak inostrannomu v grecheskoi auditorii. *Mejdunarodnii nauchno-issledovatel'skii jurnal*, 4 (46), 53-55.
doi: 10.18454/IRJ.2016.46.007
- Κεδράκα, Κ. (2008). Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης. Ανακτήθηκε 22 Φεβρουαρίου, 2020, από <https://docplayer.gr/30523970-Kedra-k-2008-methodologia-lipsis-synenteyxis-sto-katerina-kedra-kathigitria-symvoylos-sti-th-e.html>
- Komiyama, R. (2013) Factors underlying second language reading motivation of adult EAP students. *Reading in a Foreign Language*, 2(25), 149–169.
- Khant, M. (2019). The state and prospects of development of the Russian language in Myanmar. . Στο Ν. D. Afanasieva (Ed.), *Russkii yazik v moei strane* (pp.24-28). Moskva: MGIMO-Universitet.
- Markus, H. & Kitayama, S. (1994). The cultural shaping of emotion: A conceptual framework. In S. Kitayama & H. R. Markus (Eds.), *Emotion and culture: Empirical studies of mutual influence* (pp. 339–351). American Psychological Association. Ανακτήθηκε από <https://doi.org/10.1037/10152-020>
- Μπάσενκο-Κόρμαλη, Ν. (2017). Η διαμόρφωση της ρωσικής γλώσσας μέσα στο χρόνο. *@ll write!*, 8-10, Ανακτήθηκε από [editionshttps://www.ornimieditions.com](https://www.ornimieditions.com)

Nikiforos, P. (2019). Main problems and specifics of learning Russian language in Greece. Στο N. D. Afanasieva (Ed.), *Russkii yazik v moei strane* (pp.140 -143). Moskva: MGIMO-Universitet.

Nikitina, L. & Furuoka, F. (2006). Integrative motivation: how perceptions of the target language country influence students' motivational pattern. *Science and Art of Language in Teaching International Conference*, 20, 1-14. Ανακτήθηκε από <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508698>

Παλουκίδου, Σ. (2016). *Τα κίνητρα των ενηλίκων για την εκμάθηση βαλκανικών, σλαβικών και ανατολικών γλωσσών* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.

Pianov, A. (2011). Status russkogo yazika v stranah SNG. *Vestnik Kemerovskogo universiteta*, 3(47), 55-59. Ανακτήθηκε 10 Φεβρουαρίου, 2021, από <http://www.philology.ru/linguistics2/pyanov-11.htm>

Πογκόσοβα, Ι. (2006). Ο ρόλος της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού στη διδασκαλία στη διδασκαλία του λεξιλογίου της ρωσικής γλώσσας στους ελληνόφωνους σπουδαστές. Στο Σ. Βλαχόπουλος (Επιμ.), Πρώτο Διεθνές Συνέδριο για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, 9-10 Ιουνίου 2005, (σσ. 106-122). Ηγουμενίτσα: Τμήμα Εφαρμογών ξένων γλωσσών στη διοίκηση και το εμπόριο /ΤΕΙ Ηπείρου. Ανακτήθηκε 2 Φεβρουαρίου, 2021, από: <https://epublishing.ekt.gr/el/9617>

Πρωτόπαπας, Α. (2003). *Εισαγωγή στη Φωνητική*. Ανακτήθηκε 29 Οκτωβρίου, 2021, από: http://users.uoa.gr/~aprotopapas/CV/pdf/Protopapas_phon-notes_2003.pdf

Pykälä, M. (2012). Motivaciâ k izučeniû russkogo âzyka u studentov-rusistov universiteta g. Ūnâskûlâ (Αδημοσίευτη Διπλωματική εργασία). Ανακτήθηκε 21 Φεβρουαρίου, 2021, από: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/40235?show=full&locale-attribute=en>

Ratey, J. (2001). *A User's Guide to the Brain: Perception, Attention, and the Four Theaters of the Brain*. New York: Pantheon.

- Ryan, R. & Deci, E. (2000) Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67. doi: 10.1006/ceps.1999.1020.
- Salimova, D. & Johnson, H. (2014). Difficulties in the teaching of Russian as a foreign language: the perspectives of an ethnically Tatar specialist in Russian philology and an American student. *Life Science Journal*, 11(5), 219-223.
- Sarkisova, A. (2016). Interferencionnie trudnosti osvoenia russkoi fonetiki nositeliami mongolskogo yazika, *TSPU Bulletin*, 7(172), 39 – 44.
- Slabakova, R. (2005). What is so difficult about telicity in L2 Russian? *Bilingualism: Language and Cognition*, 8(1), 63-77. Doi :10.1017/S1366728904002093
- Schepens, J., Van der Slik, F. & Van Hout, R. (2016). L1 and L2 Distance Effects in Learning L3 Dutch. *Language Learning* Volume 66(1), 224-256 Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου, 2020, από <https://doi.org/10.1111/lang.12150>
- Sheikhi Jolandan, N. & Momtaz, T. (2015). Problemi i potrebnosti obuchenia russomu yaziku v iranskoi auditorii. *Vestnik VGU*, 4, 146 -150.
- Τζωτζου, Μ. (2013). Ο Ρόλος της κινητροποίησης στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας: παράγοντες και στρατηγικές ενίσχυσης των κινήτρων-μια ερμηνευτική προσέγγιση, Στο Π. Γεωργογιάννης (Επιμ.), 16ο Διεθνές Συνέδριο Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης, διαπολιτισμικότητα και τα Ελληνικά ως Ξένη γλώσσα, 28-30 Ιουνίου 2013 (σς.510-522). Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών
- Vlasenkov, A. & Ribchenkova, L, (2009). *Russkii yazik*. Prosveschenie: Moskva.
- Vuong Anh, B. (2019). Russian in modern Vietnam. Στο N. D. Afanasieva (Ed.), *Russkii yazik v moei strane* (pp.18-23). Moskva: MGIMO- Universitet.
- Yiping, W. & Borui, L. (2019). Russian language in China today. Στο N. D. Afanasieva (Ed.), *Russkii yazik v moei strane* (pp.40-43). Moskva: MGIMO-Universitet.

- Weiner, B. (1990). History of Motivational Research in Education. *Journal of Educational Psychology Review*, 4, 612-622.
- Wlodkowski, R. (2008). *Enhancing adult motivation to learn: A comprehensive guide for teaching all adults*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Wigfield, A. & Guthrie, J. (1997) Relations of Children's Motivation for Reading to the Amount and Breadth of Their Reading. *Journal of Educational Psychology*, 89 (3), 420-432.
- Zhu, X. (2020). Psychological Barriers of Russian Language Learners. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, XXIX (2) , 1507-1512. doi: 10.24205/03276716.2020.395

Ηλεκτρονικές πηγές

<https://grc.rs.gov.ru/el/activities/381/projects/752>

Ιστοσελίδα του Ρωσικού Πολιτιστικού και Επιστημονικού κέντρου στην Αθήνα

<https://mir.gr>

Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου MiR

<https://www.pushkin.gr>

Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Πούσκιν

<https://studyinrussia.ru>

Ιστοσελίδα για την Ανωτάτη Εκπαίδευση στη Ρωσία για αλλοδαπούς φοιτητές

Παράρτημα Α:

Έντυπο συναίνεσης

10.05.2021

Αξιότιμη κυρία / Αξιότιμε κύριε

είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών “Εκπαίδευση Ενηλίκων” του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και διεξάγω μια έρευνα που αφορά τη Διερεύνηση κινήτρων και δυσκολιών Ενηλίκων Εκπαιδευομένων που μαθαίνουν ρωσικά ως ξένη γλώσσα. Η έρευνα έχει σκοπό να διερευνήσει των αντιλήψεων των εκπαιδευόμενων που μαθαίνουν ρωσική γλώσσα ως ξένη στα Κέντρα Ξένων Γλωσσών της Αθήνας ή κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα σχετικά με τα κίνητρα που τους οδηγούν στην εκμάθηση αυτής της γλώσσας καθώς και τις δυσκολίες που προκύπτουν στην εκπαιδευτική διεργασία. Η συνέντευξη θα γίνει τηλεφωνικά ή μέσω Skype (η επιλογή είναι δική σας) και αναμένεται να διαρκέσει 20-30 λεπτά. Θα ήθελα να ζητήσω τη συναίνεσή σας για την ηχογράφηση καθώς και να ενημερώσω ότι θα διασφαλιστεί η ανωνυμία των απαντήσεων. Τα δεδομένα που θα συλλεχθούν θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς λόγους. Μετά από την απομαγνητοφώνηση θα έχετε τη δυνατότητα να διαβάσετε το γραπτό κείμενο και να κάνετε διορθώσεις αν το επιθυμείτε.

Η συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική επομένως μπορείτε να αποχωρήσετε από τη διαδικασία της συνέντευξης όποτε θελήσετε ή να μην απαντήσετε σε οποιαδήποτε ερώτηση.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας.

Με εκτίμηση,

Ανικέεβα Όλγα.

Έχω κατανοήσει τον σκοπό για τον οποίο θα γίνει η ηχογράφηση της συνέντευξης και δηλώνω τη συμμετοχή μου στην έρευνα.

Υπογραφή

Οδηγός συνέντευξης

Προφίλ συνεντευξιζόμενου

1. Πόσο χρονών είστε;
2. Ποιες σπουδές έχετε κάνει; Με τι ασχολείστε επαγγελματικά;
3. Έχετε κάποια σχέση με τη Ρωσία (καταγωγή, συγγενείς, φίλους);
5. Ποιες άλλες ξένες γλώσσες ξέρετε;
6. Που μαθαίνετε την ρωσική γλώσσα;
7. Υπάρχουν άλλα άτομα στο τμήμα σας ή κάνετε ιδιαίτερα;
8. Πόσα χρόνια μαθαίνετε ρωσικά;

Λόγοι και κίνητρα εκμάθησης της Ρωσικής γλώσσας

1. Γιατί επιλέξατε αυτήν τη γλώσσα;
2. Υπήρξε κάποιος συναισθηματικός λόγος ή κάτι άλλο που σας ενθάρρυνε στο να μάθετε ρωσικά; (αγάπη για τη Ρωσία, την ρωσική κουλτούρα, ιστορία κ.α.) (Ναι) Πείτε μας λίγο για αυτό
3. Πιστεύετε ότι η γνώση της ρωσικής γλώσσας μπορεί να επηρεάσει την επαγγελματική σας πορεία; (Ναι) Με ποιο τρόπο;
4. Έχετε επαφές με ανθρώπους που μιλούν Ρωσικά; (Ναι) Που και πότε μιλάτε Ρωσικά εσείς;
5. Σας ενθάρρυνε κάποιος από το περιβάλλον σας για να ξεκινήσετε τα ρωσικά; (Ναι) Πείτε μας λίγο για αυτό;
7. Ποιες δεξιότητες θεωρείτε πιο σημαντικές που θα προκύψουν με την εκμάθηση της ρωσικής γλώσσας; (επικοινωνιακή δεξιότητα, ανάγνωση κειμένων κ.α.) και γιατί;
8. Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάστηκαν τα αρχικά σας κίνητρα (το ενδιαφέρον σας); (Ναι) Πως μπορείτε να το εξηγήσετε; (με ποιο τρόπο, για ποιους λόγους);

Δυσκολίες εκμάθησης ρωσικής γλώσσας

9. Ποια είναι η μητρική σας γλώσσα; Πιστεύετε ότι η μητρική σας γλώσσα έχει κάποιες ομοιότητες με τη ρωσική; (Ναι) Πείτε μου μερικές από αυτές.
10. Με ποιους τρόπους επηρεάζουν αυτές οι ομοιότητες την εκμάθηση σας; Δώστε μου ένα παράδειγμα
11. Στη ρωσική γλώσσα υπάρχουν πολλές λέξεις από άλλες γλώσσες. Πως επηρεάζει αυτό την εκμάθηση του λεξιλογίου;
12. Τι σας φαίνεται πιο δύσκολο στην ρωσική γλώσσα (γραπτός, προφορικός λόγος, ακουστικό κομμάτι, ανάγνωση κειμένων); Για ποιους λόγους σας δυσκολεύει;
13. Τι σας προκαλεί τις μεγαλύτερες δυσκολίες στην προφορά των ρωσικών λέξεων;
14. Σας δυσκολεύει η γραφή; (Ναι) Για ποιο λόγο;
15. Ποιο θέμα (ή ποια θέματα/κανόνες) της γραμματικής βρίσκετε ιδιαίτερα δύσκολο και γιατί;
16. Χρειάστηκε σε κάποιες περιπτώσεις να θυμηθείτε κανόνες γραμματικής της ελληνικής γλώσσας για να καταλάβετε κανόνες της ρωσικής; (Ναι) Δώστε ένα παράδειγμα
17. Οι γνώσεις άλλων ξένων γλωσσών/άλλης ξένης γλώσσας επηρεάζουν με κάποιο τρόπο την εκμάθηση της ρωσικής; (Ναι) Με ποιο τρόπο;
18. Πως επηρεάζουν οι δυσκολίες τον ενδιαφέρον σας για τη γλώσσα;
19. Μέχρι πιο επίπεδο σκοπεύετε να φτάσετε;
20. Έχει επηρεάσει ο βαθμός δυσκολίας της ρωσικής γλώσσας τα αρχικά σας κίνητρα; (Ναι) Με ποιο τρόπο;

Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού, εκπαιδευτικές τεχνικές και μεθόδους

21. Αντιμετωπίζετε κάποιες δυσκολίες που συνδέονται με το εκπαιδευτικό υλικό; (Ναι) Πείτε μας λίγο για αυτές.
22. Ποια εκπαιδευτικά βιβλία και εγχειρίδια χρησιμοποιείτε;
23. Πως αξιολογείτε το εκπαιδευτικό υλικό σε σύγκριση με το αντίστοιχο κάποιων άλλων ξένων γλώσσες που έχετε μάθει;

24. Υπάρχουν διαφορές στην μέθοδο διδασκαλίας των ρωσικών σε σχέση με άλλες ξένες γλώσσες που γνωρίζετε;
25. Ο τρόπος που μάθατε την πρώτη σας ξένη γλώσσα σας βοήθησε στην εκμάθηση ρωσικής; (Ναι) Εξηγήστε την απάντησή σας
26. Πραγματοποιείται αξιολόγηση των γνώσεών σας στην τάξη; (Ναι) Με ποιο τρόπο; (Όχι) Με ποιο τρόπο θα μπορούσε να γίνει και να είναι αποτελεσματική;
27. Έχετε διαβάσει κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) της ρωσικής λογοτεχνίας στα μαθήματα που κάνετε; (Ναι) Ποια είναι η επιρροή αυτών των κειμένων, ως προς το ενδιαφέρον σας για τη γλώσσα;
28. Ποιες άλλες δραστηριότητες κάνετε στην τάξη ή στο σπίτι σας οι οποίες βοηθούν την κατανόηση της Ρωσικής κουλτούρας; (εκμάθηση τραγουδιών, βιβλίων, παροιμιών, προβολή βίντεο, κ.α.)
29. Πιστεύετε ότι αυτές οι δραστηριότητές βοηθούν στην αντιμετώπιση των δυσκολιών εκμάθησης; (Ναι) Με ποιο τρόπο;
30. Πιστεύετε ότι επηρεάζουν το ενδιαφέρον σας τα κοινά πολιτιστικά χαρακτηριστικά μεταξύ της χώρας σας και της Ρωσίας; (παραδόσεις, θρησκεία, γιορτές) Με ποιο τρόπο;
31. Είχατε κάνει διαδικτυακά μαθήματα ρωσικών λόγο πανδημίας; (Ναι) Ποιες είναι οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίσατε;

Πίνακας 1 Δημογραφικά στοιχεία & εκπαιδευτικό προφίλ συμμετεχόντων

	Ηλικία	Φύ- λο	Εκπαιδευτικό επίπεδο	Επάγγελ- μα	Που μαθαίνει Ρωσικά	Έτη εκμά- θησης	Άλλες ξένες γλώσσες
Συν. 1	26	Γ	Γ/Θμια Γλωσσολογία	Τουριστι- κά	Σε Φροντιστήριο και ιδιαίτερα μαθήματα	5	Αγγλικά Γαλλικά Πολω- νικά
Συν. 2	45	Α	Γ/Θμια Οικονομικά, Νομική	Στρατιωτι- κός	Ιδιαίτερα μαθήματα μέσω Skype	1	Αγγλικά
Συν. 3	22	Γ	Γ/Θμια Τουριστικά	Πωλήτρια	Σε Φροντιστήριο	1	Αγγλικά Αλβανικά
Συν. 4	23	Α	Γ/Θμια Τουριστικά	Φοιτητής	Ιδιαίτερα μαθήματα	4	Αγγλικά
Συν. 5	26	Γ	Γ/Θμια Χημικός Μηχανικός	Ιδιωτικός Υπάλλη- λος	Ιδιαίτερα μαθήματα	8 μήνες	Αγγλικά Γαλλικά
Συν. 6	25	Γ	Γ/Θμια Κοινωνιολογία	Γραμμα- τειακή υποστή- ριξη	Σε Φροντιστήριο	5	Αγγλικά Ισπανικά
Συν. 7	25	Γ	Γ/Θμια Γλωσσολογία	Σερβιτόρα	Ιδιαίτερα μαθήματα	3	Αγγλικά Γερμανι- κά
Συν. 8	24	Γ	Γ/Θμια Τουριστικά	Τουριστι- κά	Ιδιαίτερα μαθήματα	4	Αγγλικά
Συν. 9	34	Α	IEK Λογιστική, Τουριστικά	Φοιτητής	Σε Φροντιστήριο	3	Αγγλικά Γαλλικά

Συν. 10	19	A	Γ/Θμια Πολιτικός μηχανικός	Φοιτητής	Ιδιαίτερα μαθήματα	1	Αγγλικά
Συν. 11	23	Γ	Γ/Θμια Κοινωνιολογία	Φροντίδα ενός παιδιού με παράλλη- λη στήριξη	Σε Φροντιστήριο και ιδιαίτερα μαθήματα	2,5	Αγγλικά Ισπανικά
Συν. 12	51	A	Γ/Θμια Ιδιωτική εκπαίδευση	Ελεύθερος επαγγελμα- τίας	Ιδιαίτερα μαθήματα	2	Αγγλικά Ισπανικά
Συν. 13	27	Γ	Γ/Θμια Κοινωνική ανθρωπολογία	Back Office στο δικηγορι- κό γραφείο	Σε Φροντιστήριο	3	Αγγλικά
Συν. 14	50	Γ	Γ/Θμια	Άνεργη	Σε Φροντιστήριο	4	Αγγλικά Γερμανι- κά
Συν. 15	40	A	Γ/Θμια Γυμναστική Ακαδημία	Πυροσβέσ- της	Σε Φροντιστήριο	6	Αγγλικά
Συν. 16	23	Γ	Γ/Θμια Τουριστικά	Φοιτήτρια	Σε Φροντιστήριο	5	Αγγλικά Γαλλικά

Παράρτημα Β: Κωδικοί και τα σχετικά αποσπάσματα

Πίνακας 2 Λόγοι εκμάθησης

Επαγγελματικοί λόγοι	Συναισθηματικοί λόγοι	Επικοινωνιακοί λόγοι	Ταξίδι στη Ρωσία
«Φυσικά από τη στιγμή που μαθαίνεις μια ξένη γλώσσα μπορείς να δουλέψεις, να συνεργαστείς με άτομα από τη Ρωσία, με ένα πρακτορείο, ιδίως εγώ που έχω τελειώσει διοίκηση τουρισμού.» (Συν.8)	«Ιστορικοί, συναισθηματικοί λόγοι, σεβασμός απέναντι στον Ρωσικό λαό και τα επιτεύγματα του.» (Συν.15)	«Φυσικά επεκτείνεται το πεδίο επικοινωνίας με περισσότερους ανθρώπους, γίνεται μεγαλύτερο το πεδίο λήψης πληροφοριών , ενημερωνόμαστε από ειδήσεις παγκοσμίως, λαμβάνουμε πληροφόρηση από πηγές έξω από τα δυτικά πρότυπα και διαμορφώνουμε μια πιο ολοκληρωμένη και πλουραλιστική λογική απέναντι στον κόσμο.» (Συν.15)	«Επέλεξα να ταξιδέψω προς εκείνη την πλευρά τον πλανήτη... Επειδή ήταν παραπάνω από ένα ταξίδι, πιστεύω πως θα ήταν χρήσιμο να ξέρω τη γλώσσα.» (Συν.12)
«Για τα τουριστικά που σπουδάζω θα βοηθήσει πολύ καθώς δεν μιλούν πολλοί...» (Συν. 9)	«Μου αρέσει η ιστορία της Ρωσίας, η επανάσταση, η κουλτούρα, ο λαός.» (Συν.14)	«Ως πιο σημαντική θεωρώ την επικοινωνιακή (δεξιότητα) δηλαδή να μπορώ να μιλήσω σε ένα τουρίστα στη γλώσσα του και όχι στα αγγλικά...» (Συν.13)	«Πρόπερσι αφού δώσαμε το B2 διοργανώσαμε ένα ταξίδι στην Μόσχα το οποίο ήταν σαν καλοκαιρινό σχολείο.» (Συν. 15)
«...«...πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει να βρεις δουλειά πιο εύκολα στον τομέα του τουρισμού και	«Μου αρέσει να μάθω μια γλώσσα που δεν είναι λατινογενής...» (Συν. 9)	«Διότι σου επιτρέπει να επικοινωνείς μαζί τους, να	«...έχω πάει και θα ήθελα να

<p>στους οικονομικούς τομείς.» (συν. 11)</p> <p>«Γιατί γνωρίζω ότι θα μου χρειαστεί στο επάγγελμά μου αργότερα.» (Συν.4)</p> <p>«Γιατί είναι χρήσιμη για την δουλειά μου και ιδιαίτερη.» (Συν.5)</p> <p>«Σίγουρα γιατί είναι από τις πλέον ομιλούμενες γλώσσες και στην Ελλάδα έχουμε αρκετούς τουρίστες από ότι ξέρω, οπότε πιστεύω επειδή σπουδάζω τουριστικά ότι θα με βοηθήσει πολύ.» (Συν.16)</p>	<p>φάνηκε διαφορετικά σε σχέση με τις αγγλοσαξονικές » (Συν.11)</p> <p>«Αρχικά τα Ρωσικά είναι μια από τις 6 γλώσσες του ΟΗΕ και είναι μια γλώσσα που μιλάνε στην Ανατολική Ευρώπη γενικά.» (Συν.10)</p> <p>«Δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος λόγος, πάντα ήθελα να μάθω, μου άρεσε σαν γλώσσα.» (Συν.16)</p>	<p>ανταλλάσσεις απόψεις, βοηθάει στο ταξίδι...» (Συν.7)</p> <p>«Έχω επαφές είτε μέσω δουλειάς είτε μέσω φίλων που έχω γνωρίσει...» (Συν.1)</p> <p>«...μια άνεση να μιλάω και να συνεννοούμαι ώστε να μην χρησιμοποιώ τα αγγλικά όταν πηγαίνω στην Ρωσία.» (Συν.2)</p> <p>«Επικοινωνιακή θεωρώ σε 1η φάση γιατί θα μπορείς να μιλάς με κάποιον που μπορείς να συναντήσεις.» (Συν.12)</p>	<p>ξαναπάω.» (Συν.14)</p> <p>«Γιατί θα ήθελα να πάω στη Ρωσία μελλοντικά και μου αρέσει ως χώρα.» (Συν.10)</p> <p>«... είναι η γυναίκα μου από την Ρωσία και θέλω όταν πηγαίνω στη Ρωσία να μπορώ να συνεννοηθώ.» (Συν.2)</p> <p>«Γιατί θα ήθελα να πάω στη Ρωσία μελλοντικά και μου αρέσει ως χώρα.» (Συν.10)</p>
<p>Συνδυασμός δύο ή περισσότερων λόγων</p>			
<p>«Την επέλεξα για επαγγελματικούς λόγους, για λόγους καριέρας και γιατί μου αρέσει πάρα πολύ η ρωσική κουλτούρα.» (Συν. 3)</p> <p>«Μου άρεσε η ρωσική λογοτεχνία, κουλτούρα και μου χρειάστηκε για τη δουλειά μου.» (Συν.1)</p>			

«Γιατί είναι η γυναίκα από την Ρωσία και θέλω όταν πηγαίνω στη Ρωσία να μπορώ να συνεννοηθώ.» (Συν.2)
«Αφορά τις σπουδές μου και μου αρέσει η κουλτούρα των Ρώσων. Θα ήθελα να επισκεφτώ τη χώρα.» (Συν.7)
«Μου άρεσε πάρα πολύ και πιστεύω ότι στα ξενοδοχεία που δουλεύω είναι χρήσιμη»(Συν.8)
«Για τα τουριστικά που σπουδάζω θα βοηθήσει καθώς δεν μιλούν πολύ. Επίσης μου άρεσε να μάθω μια γλώσσα που δεν είναι λατινογενής.» (Συν.9)

Πίνακας 3 Κίνητρα εκμάθησης

Εσωτερικά κίνητρα	Εξωτερικά κίνητρα	Κίνητρα επίτευξης	Κίνητρα ενσωμάτωσης
«...μου αρέσει πολύ η ρωσική κουλτούρα.» (Συν.1)	«Οι γονείς με ενθάρρυναν λέγοντας μου ότι θα με βοηθήσει η γνώση της Ρωσικής σε κάποια δουλειά σε ξενοδοχείο λόγω του ότι υπάρχουν αρκετοί ρώσοι τουρίστες.» (Συν. 4)	«Σίγουρα, ειδικά στην Ελλάδα, επειδή ασχολούμαι με τον τουρισμό και υπάρχουν τουρίστες από την Ρωσία, για αυτό το λόγο μπορώ να επικοινωνήσω καλύτερα μαζί τους.» (Συν.1)	«Δυστυχώς, γενικά είναι τέτοιες οι εξελίξεις στο πολιτικό περιβάλλον που η Ελλάδα απομακρύνεται από τη Ρωσία τα τελευταία χρόνια. » (Συν. 15)
«...μου άρεσε ο ήχος και ο Ρωσικός πολιτισμός.» (Συν.6)	«Οι γονείς μου, ο πατέρας μου που έμαθε όταν ήταν νέος.» (Συν.	«Είναι μια μεγάλη χώρα αναπτυσσόμενη οικονομικά, αυτό θα	
«Υπήρχε μια έλξη για την χώρα και για την			

<p>κουλτούρα της.» (Συν.8)</p> <p>«Μου άρεσε σαν άκουσμα και μου φάνηκε διαφορετική σε σχέση με τις αγγλοσαξονικές.» (Συν.11)</p> <p>«Μου άρεσαν οι ιστορία της Ρωσίας, η επανάσταση της , η κουλτούρα, ο λαός ... όλα αυτά με ενδιέφεραν από την ιστορία που είχα μάθει από το σχολείο και ήθελα να τα μάθω.» (Συν.14)</p> <p>«Λόγω της ιστορίας και ... μια αδικαιολόγητη έλξη ...κάπως έτσι.» (Συν.15)</p>	<p>3)</p> <p>«...αποφάσισα λόγω της συμβουλής μιας καθηγήτριας να πάρω το συγκεκριμένο μάθημα.» (Συν. 14)</p> <p>«...μου το πρότεινε ο εργοδότης μου στο τουριστικό γραφείο: “Καλό θα ήταν ... αν θες να ασχοληθείς σοβαρά με τον τουρισμό να κινηθείς προς αυτήν την κατεύθυνση”» (Συν. 9)</p> <p>«...οι γονείς μου» (Συν.1)</p> <p>«Ναι, η οικογένεια και ο φίλος μου.» (Συν.5)</p> <p>«Ναι οι συμφοιτητές μου γιατί υπήρχαν στο Πάντειο δωρεάν μαθήματα Ρωσικής και είχαμε πάει σαν παρέα με αυτούς.» (Συν.6)</p> <p>«Η μητέρα μου... είπε ότι δεν γνωρίζουν πολύ άνθρωποι τη γλώσσα ακόμα στην Ελλάδα και είναι ενδιαφέρουσα» (Συν.7)</p>	<p>μπορούσε να με βοηθήσει επαγγελματικά.» (Συν.2)</p> <p>«...επειδή βρίσκομαι και έχω σπουδάσει στον τομέα των τουριστικών επιχειρήσεων, είναι μια γλώσσα η οποία μπορεί εύκολα να μου επιφέρει μια θέση εργασίας.» (Συν.3)</p> <p>«Είναι μια γλώσσα που δεν την γνωρίζουν πολλοί, έχουμε αρκετούς ανθρώπους που ζούνε εδώ από τη Ρωσία και όσο πιο δυσεύρετη είναι μια γλώσσα τόσο πιο πολλές πόρτες ανοίγει.» (Συν.7)</p> <p>«Φυσικά, πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει να βρεις πιο εύκολα στον τομέα του τουρισμού και στους οικονομικούς τομείς και δεν μιλιέται πολύ στην Ελλάδα οπότε μπορεί να σου δώσει επαγγελματικά πλεονεκτήματα.» (Συν.11)</p> <p>«...πιστεύω επειδή είναι</p>	<p>«Μέσα από τα βίντεο στο Internet μαθαίνεις αρκετά πράγματα για τη Ρωσία: τα φαγητά, πως δουλεύουν τα καταστήματα, πως μεγαλώνει μια οικογένεια το παιδί τους...» (Συν. 14)</p> <p>«Είναι μια μεγάλη χώρα αναπτυσσόμενη οικονομικά (...) Η γυναίκα μου είναι από τη Ρωσία και θέλω να πηγαίνω στη Ρωσία και να μπορώ να συνεννοηθώ.» (Συν. 2)</p> <p>«...θα ήθελα να πάω στη Ρωσία μελλοντικά και μου αρέσει ως χώρα.» (Συν.</p>
---	---	---	--

	<p>«Η μητέρα μου η οποία μου είπε ότι είναι καλό να ξέρεις και μια άλλη ξένη γλώσσα.» (Συν.8)</p> <p>«Επέλεξα τη γλώσσα επειδή η αδερφή μου είναι τουριστικά... οπότε είπα να πάω και εγώ μαζί της.» (Συν.13)</p>	<p>από τις πιο δυνατές γλώσσες και δεν την ξέρουν πολλοί οπότε είναι ένα συν στο βιογραφικό.» (Συν.13)</p>	10)
--	---	--	-----

Πίνακας 4 Κοινωνικό - πολιτιστικά στοιχεία

Κοινά πολιτιστικά χαρακτηριστικά μεταξύ της Ελλάδας και της Ρωσίας
<p>«Τα κοινά πολιτιστικά χαρακτηριστικά είναι πολλά. Είναι η θρησκεία και η κουλτούρα και αυτό επηρεάζει θετικά το ενδιαφέρον μου.» (Συν.1)</p> <p>« Η Ρωσία είναι μια χώρα που είναι πολύ κοντά στην Ελλάδα σε σχέση με την Αμερική για παράδειγμα. Πολλοί Ρώσοι βρίσκονται εδώ, υπάρχει μια κοινή πολιτιστική παράδοση αναφορικά με τη θρησκεία, πολλές φορές οι πολιτικές των δύο χωρών ιστορικά έχουν συνδεθεί, και υπάρχει και ένα κοινό μέλλον, και αυτός είναι και ένας λόγος για να μάθεις τα Ρωσικά.» (Συν.2)</p> <p>«Ναι, οι κουλτούρες έχουν πολλά κοινά, οπότε επηρεάζομαι θετικά στο να μάθω περισσότερα.» (Συν.3)</p> <p>«Γενικότερα όποιο κοινό σημείο εμφανίζεται μεταξύ της μητρικής μου γλώσσας και της χώρας μου μαζί με τη Ρωσία είναι ενδιαφέρον γιατί σε βάζει στη διαδικασία να βρεις ομοιότητες και διαφορές.» (Συν.7)</p> <p>«Ναι σίγουρα επηρεάζουν γιατί η Ελλάδα έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά στην</p>

<p>κουλτούρα της με τη Ρωσία όπως η θρησκεία και η ιστορία.» (Συν.10)</p> <p>«Υπάρχουν κάποιες ομοιότητες. Όχι, δεν επηρεάζουν με κάποιο τρόπο.» (Συν.12)</p>	
<p>Θετική επιρροή στα κίνητρα των δραστηριοτήτων που βοηθούν στην μάθηση κοινωνικό - πολιτιστικών στοιχείων</p>	<p>Αρνητική / ουδέτερη επιρροή στα κίνητρα</p>
<p>«Δεν έχω διαβάσει τόσο αλλά αυτά που ήθελα να μάθω περισσότερο, κείμενα για την κουλτούρα, για τις 9 Μαΐου –ένα μέρος της κουλτούρας και της ιστορίας-, τα τραγούδια... όλα αυτά είχαν πολύ ενδιαφέρον. Σε βοηθάνε να θες να συνεχίσεις να μαθαίνεις» (Συν.14)</p> <p>«Μαθαίνω πιο πολύ την κουλτούρα που έχουν και αρχίζω να αισθάνομαι μια συμπάθεια πιο μεγάλη» (Συν. 8)</p> <p>«Τα βρίσκω αρκετά ενδιαφέροντα όλα αυτά και όταν έχουν να κάνουν με πραγματικές ιστορίες μου κινούν το ενδιαφέρον. Κάνουν το μάθημα πιο ευχάριστο... Έχω δοκιμάσει να ακούσω μουσική, να δω βίντεο με Ρωσικά, έχω δει ταινίες.» (Συν. 4)</p> <p>«Προσωπικά δεν έχω ταξιδέψει, οπότε μέσα από αυτή την δραστηριότητα και τα κείμενα προσπαθώ να καταλάβω την κουλτούρα και τα ενδιαφέροντά τους.» (Συν.9)</p> <p>«Τον τελευταίο χρόνο ακούω πολύ Ρωσική μουσική. Με έχει βοηθήσει σε ένα βαθμό. Στο λεξιλόγιο γιατί τυχαίνει μετά να δω κάποιες από τις λέξεις που υπάρχουν στα τραγούδια, και στο μάθημα...» (Συν.16)</p> <p>«Έχω παρακολουθήσει βίντεο με ανθρώπους που μιλάνε ρωσικά, <...> έχω παρακολουθήσει μια σειρά... Νομίζω αυτά βοηθάνε για να έρθεις λίγο πιο κοντά με τη ρωσική γλώσσα.» (Συν. 11)</p> <p>«Οι δραστηριότητες βοηθούν γιατί δίνουν παραπάνω κίνητρο για προσπάθεια... Εμένα με ενδιέφερε η ρωσική λογοτεχνία και με κινητοποίησε να μάθω περισσότερο</p>	<p>«Η στάση μου είναι αρνητική διότι είναι βαριά και δύσκολα (τα λογοτεχνικά κείμενα), πιο πολύ προτιμώ άρθρα σε εφημερίδες...» (Συν. 15)</p> <p>«Αυτά τα κείμενα με δυσκολεύουν να πω την αλήθεια <...> τα βρίσκω δύσκολα. Για μένα δεν μου δίνει το παραπάνω κίνητρο.» (Συν. 13)</p> <p>«Είναι δύσκολο, γιατί είμαστε σε χαμηλό επίπεδο και δεν μπορούμε να αντιληφθούμε επακριβώς, τραγούδια που έχουν πολλές άγνωστες λέξεις» (Συν. 9)</p> <p>«Γενικά δεν πιστεύω ότι μέσω της τηλεόρασης μπορεί κανείς να μάθει αν δεν έχει φτάσει σε ένα επίπεδο ώστε να έχει κάποιες γνώσεις λεξιλογίου και γραμματικής. Δεν νομίζω ότι η τηλεόραση ή τα περιοδικά</p>

<p>άλλα δεν είναι όλοι οι μαθητές το ίδιο...» (Συν.1)</p> <p>«Η ανάγνωση αυτών των κειμένων με βοήθησε να κατανοήσω περισσότερο το πολιτισμικό υπόβαθρο και να ασχοληθώ περισσότερο με την γλώσσα.» (Συν.3)</p> <p>«Μου έχουν προσεγγίσει το ενδιαφέρον να αγοράσω και να διαβάσω κάποια βιβλία στον ελεύθερο χρόνο μου... θέλω να μάθω τον τρόπο με τον οποίο ζούνε οι άνθρωποι σε αυτή την χώρα.» (Συν.5)</p> <p>«Είναι θετική η επιρροή, δημιουργεί ένα ενδιαφέρον να μελετήσει μεταγενέστερα ο μαθητής ένα πιο ολοκληρωμένο έργο στη Ρωσική γλώσσα.» (Συν.6)</p> <p>«Όσο πιο πολλά λογοτεχνικά κείμενα διαβάζουμε ή οτιδήποτε αφορά τον πολιτισμό της Ρωσίας μου γεννάνε ενδιαφέρον να μαθαίνω όλο και περισσότερα.» (Συν.7)</p> <p>«...αυξάνει το ενδιαφέρον για την συγκεκριμένη γλώσσα γιατί μαθαίνω περισσότερα για την Ρωσική κουλτούρα και ιστορία.» (Συν.10)</p> <p>«Εκτός από το θεωρητικό κομμάτι έχουμε πάει σε θεατρικές παραστάσεις τις πρεσβείας και εκδηλώσεις, έχουμε πάει σε εκδήλωση για τη μέρα της νίκης στο Ζάμπειο. Επίσης πρόπερσι αφού δώσαμε το B2 διοργανώσαμε ένα ταξίδι στην Μόσχα το οποίο ήταν σαν καλοκαιρινό σχολείο.» (Συν.15)</p>	<p>θα βοηθήσουν» (Συν. 2)</p> <p>«Σε καθημερινό επίπεδο θα μπορούσε (να βοηθήσει), απλά δεν τα βλέπω τόσο συχνά.» (Συν.4)</p> <p>«Στην παρούσα φάση δεν έχει επηρεάσει το ενδιαφέρον μου γιατί είναι επιφανειακή η εκμάθηση, ίσως αν μπεις πιο βαθιά τότε θα υπάρξει επιπλέον ενδιαφέρον.» (Συν.12)</p>
--	---

Πίνακας 5 Δυσκολίες στην εκμάθηση

Δυσκολίες στον προφορικό λόγο		
«Έλλειψη χρόνου» για την απάντηση	«Έλλειψη εξάσκησης» στην επικοινωνία	Δυσκολίες στην προφορά φθόγγων και λέξεων
<p>«Στον προφορικό δεν μπορώ γρήγορα να εκφραστώ, να απαντήσω σε κάποια ερώτηση. Με μπερδεύει το λεξιλόγιο.» (Συν. 4)</p> <p>«Προφορικά είναι δυσκολότερο καθώς έχεις λιγότερο χρόνο να σκεφτείς από ότι όταν γράφεις...» (Συν. 6)</p> <p>«Με απογοητεύει το γεγονός ότι δεν μπορώ να μιλήσω ακόμα εύκολα. Πρέπει να σκεφτώ, δεν μου έρχονται οι λέξεις εύκολα. Αυτό είναι θέμα εξάσκησης. Θα ήθελα να μπορώ να μιλήσω ευκολότερα.»</p>	<p>«Έχω γνωρίσει, άλλα δεν έχω κάποιον συγκεκριμένο στην παρέα μου» (Συν.11)</p> <p>«Μιλώ την ώρα των μαθημάτων και μετά με κάποιον γνωστό γιατρό που επισκέπτομαι» (Συν. 12)</p> <p>«Όχι (δεν έχω επαφές με ανθρώπους που μιλούν ρωσικά) , θα ήθελα ώστε να μπορώ να μιλάω.» (Συν.3)</p> <p>«Χρειάζεται μια καθημερινή επαφή, να μιλάει με κάποιον, αυτός είναι ο πιο φυσικός τρόπος εκμάθησης , ο φυσικός τρόπος της γενικής κατάρτισης. Τα μαθήματα βοηθάνε στην οργάνωση.»</p>	<p>«Μεγαλύτερες δυσκολίες προκαλούν τα σύμφωνα που δεν υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα και το φωνήεν «ι» [y] που δεν υπάρχει στην ελληνική...» (Συν.1)</p> <p>«Κάποια γράμματα τα οποία δεν τα έχουμε στη δική μου γλώσσα δεν μπορώ να τα προφέρω.» (Συν. 16)</p> <p>«...κάποιοι φθόγγοι οι οποίοι δεν τους έχουμε στην ελληνική γλώσσα η προφορά διαφέρει. Ένας λόγος ίσως είναι ότι λόγω πιο κρύου κλίματος (στη Ρωσία) το στόμα μπορεί να κλείνει περισσότερο...» (Συν.2)</p> <p>«Μερικές φορές (εμποδίζουν) οι μεγάλες σε μέγεθος λέξεις και οι τονισμοί.» (Συν. 15)</p> <p>«Είναι αρκετά βαριά γλώσσα, πολλά συνεχόμενα σύμφωνα, μεγάλες λέξεις...» (Συν. 7)</p> <p>«Κάποιες φορές δεν θυμάμαι που μπαίνει ο τόνος σε κάποιες λέξεις και τις προφέρω λάθος...» (Συν. 13)</p> <p>«Το πιο δύσκολο είναι ο προφορικός λόγος λόγω της προφοράς...</p>

(Συν.14)	<p>(Συν.6)</p> <p>«Ο προφορικός λόγος. Ίσως επειδή παίζει ρόλο η σύνταξη και το λεξιλόγιο επειδή είναι τελείως διαφορετικό από τις ξένες γλώσσες που ξέρω...Είναι θέμα εξάσκησης και συνήθεια» (Συν.14)</p> <p>«Μέσα από εφαρμογές στο ιντερνέτ μιλάω με άτομα που ξέρουν Ρωσικά και επικοινωνούμε...» (Συν. 8)</p>	<p>Μεγαλύτερες δυσκολίες προκαλούν τα σύμφωνα που δεν υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα και το φωνήεν " ι" που δεν υπάρχει στην ελληνική» (Συν.1)</p> <p>«Τις μεγαλύτερες δυσκολίες τις προκαλούν τα βαριά σύμφωνα όπως το ж, το я το ё» (Συν.3)</p> <p>«Ο προφορικός λόγος... γιατί έχει μεγάλες και περίεργες λέξεις... Τα πολλά σύμφωνα μαζί.» (Συν.5)</p> <p>«Η προφορά τους, έτσι όπως τονίζονται οι λέξεις, κάποια σύμφωνα τα οποία στη μητρική μου γλώσσα δεν υπάρχουν.» (Συν.8)</p> <p>«Γενικά ο τρόπος που και τα σύμφωνα και τα φωνήεντα πως διαβάζονται. Η προφορά μου φαίνεται δύσκολη. Πώς να κάνεις τον ήχο για να γίνεις κατανοητός.» (Συν.12)</p> <p>«Μερικές φορές οι μεγάλες σε μέγεθος λέξεις και οι τονισμοί.» (Συν.15)</p>
Δυσκολίες στο ακουστικό		Δυσκολίες στη γραφή/ στο γραπτό λόγο
<p>«Η εκφορά του λόγου που έχει σαν μητρική γλώσσα τα Ρωσικά είναι αρκετά δύσκολη για κάποιον που δεν ξέρει τη γλώσσα ... Δεν βοηθάει τόσο το περιβάλλον που ζούμε στην Ελλάδα, που είναι πολύ στραμμένο δυτικά και έχουμε περισσότερα ακούσματα από άλλες γλώσσες όπως η αγγλική σε σχέση με τη ρωσική» (Συν. 15)</p> <p>«...γιατί μιλάνε αρκετά γρήγορα και</p>		<p>«Η γραφή δεν είναι δύσκολη.» (Συν. 1)</p> <p>«Η γραφή δεν με δυσκολεύει καθόλου.» (Συν.6)</p> <p>«Όχι δεν με δυσκολεύει η γραφή καθόλου.» (Συν.3)</p> <p>«Στον γραπτό λόγο κάποια γράμματα τα οποία δεν μπορώ να ξεχωρίσω την προφορά τους.» (Συν.2)</p>

<p>δυσκολεύομαι να τους καταλάβω.» (Συν. 10)</p> <p>«Γιατί είναι ένας ξένος ήχος, λέξεις και προφορά που δεν έχουμε συνηθίσει στα αυτιά μας...» (Συν. 16)</p> <p>«Με δυσκολεύει περισσότερο το ακουστικό κομμάτι. Γιατί ίσως δεν έχω τόσες επαφές με την Ρωσική κουλτούρα όπως θα είχα αν είχα κάποιο φίλο ή φίλη Ρώσο.» (Συν.3)</p> <p>«...το ακουστικό γιατί από ότι έχω δει μιλάνε πολύ γρήγορα και μερικές φορές μου είναι δύσκολο να τα καταλάβω με τη μία.» (Συν.9)</p>	<p>«Ναι, μερικές λέξεις είναι δύσκολες να τις γράψω, μερικές είναι μεγάλες, άλλες έχουν πολλά σύμφωνα. Είναι πιο δύσκολο να τις γράψω από το να τις προφέρω.» (Συν.4)</p> <p>«Σε μερικές λέξεις λόγω ακριβώς μαλακών και σκληρών συμφώνων η ορθογραφία δεν είναι ακριβώς όπως ακούγεται η λέξη.» (Συν.10)</p> <p>«Με δυσκολεύει να θυμάμαι τις λέξεις πως γράφονται στην ορθογραφία αλλά όχι τα γράμματα, τα γράμματα μου φαίνονται εύκολα.» (Συν.11)</p> <p>«Όχι, μόνο η καλλιγραφική μόνο γιατί δεν την έχω συνηθίσει, δεν έχω δώσει την απαιτούμενη σημασία.» (Συν.12)</p> <p>«Με δυσκόλευε, επειδή είναι το «μαλακό σημείο» που δεν προφέρεται, δεν γράφεις αυτό που ακούς. Πρέπει να γνωρίζεις πως γράφεται μια λέξη.» (Συν.14)</p>	
Δυσκολίες στη γραμματική		
Εκμάθηση ρημάτων	Εκμάθηση πτώσεων	Εκμάθηση μετοχών
«Τα ρήματα μου είναι σε μερικές περιπτώσεις κάπως δύσκολο να καταλάβω πότε πρέπει να χρησιμοποιήσω κάποιο τετελεσμένο χρόνο ή μη τετελεσμένη μορφή του ρήματος.» (Συν.6)	«...τις πτώσεις γιατί ενώ έχουμε πτώσεις και στα ελληνικά, στα ρωσικά έχουν κάποιες διαφορετικές σημασίες, οι οποίες επειδή δεν υπάρχουν στα ελληνικά, δεν μπορεί εύκολα να συλλάβει το μυαλό.» (Συν.	«Χρειάζεται αρκετή τριβή για να γίνουν ξεκάθαρες οι σημασίες στο μυαλό του μαθητή παρότι χρησιμοποιούμε και στα ελληνικά

<p>«Τα ρήματα τετελεσμένης μορφής επειδή δεν υπάρχει στην ελληνική γλώσσα κάτι αντίστοιχο.» (Συν.7)</p> <p>«Θα έλεγα τα ρήματα (είναι δύσκολα) επειδή η μορφή τους είναι τελείως διαφορετική από την ελληνική ή την αγγλική» (Συν. 1)</p> <p>«Τα ρήματα κίνησης γιατί αυτό το κεφάλαιο είναι διαφορετικό από ότι στην Ελλάδα, που λέμε ότι «πηγαίνω κάπου» και δεν αναφέρουμε αν πηγαίνουμε με κάποιο όχημα ή με τα πόδια ή δεν αναφέρουμε την κατεύθυνση ενώ στη Ρωσία δίνουν πολύ βάση σε αυτό.» (Συν.8)</p> <p>«Τα ρήματα (δυσκολεύουν) αρκετά γιατί όσον αφορά το πήγαινε έλα και όλα αυτά μόνο αυτή την κατηγορία να πιάσεις (τα ρήματα κίνησης)...» (Συν.11)</p> <p>«Πιο δύσκολο θέμα στην γραμματική είναι τα ρήματα κίνησης γιατί είναι πολλά και διαφορετικά. Τα πρώτα που είχαμε μάθει που ήταν πιο απλά δεν μας δυσκόλευαν ούτε το καθένα ξεχωριστά, αλλά όταν τα κάνω όλα μαζί εκεί το χάνω κάπου. Τα μπερδεύω λίγο δηλαδή.» (Συν.13)</p> <p>«Τα ρήματα κίνησης, εκεί χρειάζεται να το συνηθίσεις,</p>	<p>16)</p> <p>«Πρέπει να σκέφτομαι αν απευθύνομαι σε ουδέτερο αρσενικό ή θηλυκό ,πρέπει να έχω συνέχεια στο μυαλό μου ποιο είναι το αντίστοιχο υποκείμενο καταλήξεις.» (Συν.2)</p> <p>«Το συντακτικό με όλες τις πτώσεις γιατί πρέπει να θυμάσαι πολλές καταλήξεις για να τις συνδυάζεις κατάλληλα.» (Συν.5)</p> <p>«...τις καταλήξεις θα έλεγα, το πώς χρησιμοποιούμε τις πτώσεις...» (Συν.11)</p> <p>«Το θέμα των πτώσεων γιατί όλη η γραμματική βασίζεται στις πτώσεις...» (Συν.12)</p> <p>«Εκτός από το ότι οι πτώσεις είναι έξι στον αριθμό, κάθε μία έχει διαφορετικό λόγο που την χρησιμοποιούμε, διαφορετικές καταλήξεις, ενικό και πληθυντικό, το θεωρώ δύσκολο...» (Συν. 4)</p>	<p>μετοχές, μου φάνηκαν κάπως δύσκολες οι μετοχές στη ρωσική γλώσσα ...» (Συν. 6)</p> <p>«Οι μετοχές είναι δύσκολες...» (Συν. 4)</p>
--	---	--

<p>επίσης τότε χρησιμοποιούμε τα ρήματα τετελεσμένης και μη τετελεσμένης μορφής.» (Συν.14)</p> <p>«Τα προθέματα μπροστά στα ρήματα κίνησης, επειδή κάθε πρόθεμα έχει διαφορετική σημασία.» (Συν.15)</p>		
---	--	--

Πίνακας 6 Επίδραση ομοιοτήτων μεταξύ γλωσσών στην εκμάθηση

Θετική επίδραση ομοιοτήτων μεταξύ της ρωσικής και της ελληνικής γλώσσας	Ουδέτερη/αρνητική επίδραση
<p>«Κάθε φορά ανακαλύπτω ότι υπάρχει μια συγγένεια και αυτό με παροτρύνει να μάθω περισσότερες λέξεις» (Συν. 2)</p> <p>«...επειδή τα μητρικά μου είναι τα ελληνικά βλέπω τα κοινά που έχουν με τα Ρωσικά και καταλαβαίνω περισσότερα και με ιντριγκάρει περισσότερο.» (Συν. 11)</p> <p>«Επειδή στο σχολείο ήμουν στη θεωρητική κατεύθυνση και έκανα αρχαία μερικές φορές αισθάνομαι οικεία όταν ακούω τις πτώσεις.» (Συν.9)</p> <p>«Στο συντακτικό και στη γραμματική, κυρίως η γραμματική βοηθάει, η γνώση της ελληνικής βοηθάει να καταλάβω τη ρωσική και υπάρχουν πολλές κοινές λέξεις.» (Συν.1)</p> <p>«Ναι πιστεύω πως την επηρεάζουν θετικά γιατί χάρη στα αγγλικά και στα αλβανικά έχω μπορέσει να βελτιωθώ στο προφορικό κομμάτι της Ρωσικής γλώσσας και της γραμματικής σαφώς.» (Συν.3)</p> <p>«Ναι, πχ στις πτώσεις όταν μπερδεύομαι με την γενική ή την αιτιατική, σκέφτομαι τον αντίστοιχο τρόπο που τις</p>	<p>«...κάποιες φορές οι προηγούμενες ομοιότητες μπορεί να δημιουργούν προσδοκίες που να μην πραγματοποιούνται. Για παράδειγμα, για την έκφραση «παίρνω κάποιον τηλέφωνο» πίστευα ότι θα χρησιμοποιούσα την αιτιατική ενώ στην Ρωσική χρησιμοποιείται η δοτική...» (Συν. 6)</p> <p>«Επηρεάζουν αλλά θεωρώ ότι επειδή αυτές οι ομοιότητες δεν είναι σημαντικές στην μητρική μου αλλά είναι σημαντικές στη Ρωσική θεωρώ ότι υπάρχει μπέρδεμα το οποίο</p>

<p>χρησιμοποιώ στα ελληνικά και να τις χρησιμοποιήσω έτσι, και στους χρόνους επίσης, π.χ. αόριστο, ενεστώτα, μέλλοντα, μπορεί να σκεφτώ στα ελληνικά πριν τις πω στα Ρωσικά.» (Συν.4)</p> <p>«Με κάνουν να καταλαβαίνω καλύτερα τον τρόπο που λειτουργεί η Ρωσική γλώσσα από άποψη γραμματικής κυρίως. Οι πτώσεις που χρησιμοποιούνται στα αρχαία ελληνικά είναι σχεδόν ίδιες με αυτές που χρησιμοποιούνται στα Ρωσικά.» (Συν.5)</p> <p>«Έχοντας μελετήσει κείμενα σε παλαιότερα ελληνικά βοηθήθηκα στην κατανόηση της σύνταξης και της γραμματικής της Ρωσικής γλώσσας.» (Συν.6)</p> <p>«Για παράδειγμα στα αρχαία ελληνικά υπήρχε η δοτική πτώση την οποία συνάντησα ξανά τώρα στην Ρωσική γλώσσα.» (Συν.9)</p> <p>«...πιστεύω πως αν τα ελληνικά δεν ήταν η μητρική μου γλώσσα θα δυσκολευόμουν πιο πολύ να μάθω Ρωσικά. Για παράδειγμα είχα κοιτάξει την γραμματική των αρχαίων ελληνικών για να καταλάβω περίπου η δοτική τι σημαίνει και πάλι στις αντωνυμίες είχα κοιτάξει τις ελληνικές όταν κάναμε τις Ρωσικές.» (Συν.10)</p> <p>«Το ότι γνωρίζω την ελληνική γραμματική και σύνταξη με βοηθάει να μάθω και την αντίστοιχη Ρωσική αλλά περισσότερο υπάρχουν ομοιότητες με τα αρχαία ελληνικά.» (Συν.14)</p> <p>«Με διευκολύνουν αρκετά. Θα μπορούσε να είναι πιο δύσκολη η εκμάθηση.» (Συν.15)</p>	<p>εμπεριέχει όλη τη δυσκολία...Το θέμα είναι δεν θυμάμαι κανόνες της ελληνικής γλώσσας σε αυτή τη φάση και έτσι δεν προσπάθησα να συγκρίνω...» (Συν.12)</p> <p>«...ενώ έχουμε πτώσεις και στα ελληνικά, στα ρωσικά έχουν κάποιες διαφορετικές σημασίες, οι οποίες επειδή δεν υπάρχουν στα ελληνικά, δεν μπορεί εύκολα να συλλάβει το μυαλό.» (Συν. 16)</p> <p>«Υπάρχει μια παρόμοια λογική ως προς αυτό το κομμάτι, των πτώσεων οπότε με κάνει να ενδιαφερόμαι ακόμη περισσότερο ωστόσο και πάλι το βρίσκω δύσκολο γιατί η λογική είναι διαφορετική αρκετές φορές ως προς τη μετάφραση.» (Συν.13)</p>
<p>Θετική επιρροή των γνώσεων άλλων ξένων γλωσσών στην εκμάθηση</p>	
<p>Η γνώση μιας άλλης γλώσσας επηρεάζει προς το καλύτερο. Έχω εντοπίσει λεξιλόγιο από τα αγγλικά και τα γαλλικά , στην Ρωσική γλώσσα.» (Συν. 1)</p> <p>«...υπάρχουν κοινές λέξεις από πολλές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά,</p>	

Ελληνικά) και από άλλες γλώσσες οι οποίες διευκολύνουν.» (Συν. 15)
«Έχουν παρόμοια γράμματα όπως τα ш, ж, ч και αυτό βοηθάει πολύ στην προφορά.» (Συν. 3)
«Τα Αγγλικά βοηθάνε γιατί πολλές φορές στα βιβλία η μετάφραση είναι στα αγγλικά και όχι στα ελληνικά. Κάποιοι κανόνες της γραμματικής εξηγούνται στα ρωσικά βιβλία στα αγγλικά και όχι στα ελληνικά.» (Συν. 2)
«Οι λέξεις επηρεάζουν θετικά την εκμάθηση γιατί με βοηθάνε να έχω πλούσιο λεξιλόγιο.» (Συν.1)
«Στις λέξεις βρίσκω ομοιότητα. Τις καταλαβαίνω από την μητρική μου γλώσσα αλλά και από τα αγγλικά. Η εκμάθηση του λεξιλογίου σε συγκεκριμένες λέξεις είναι πιο εύκολη.» (Συν.4)
«Εάν προέρχεται η λέξη από κάποια γνώριμη γλώσσα ή συγγενική γλώσσα υπάρχει δυνατότητα να την κατανοήσω. Εάν η λέξη είναι τελείως καινούργια δεν έχει ούτε θετικό ούτε αρνητικό αντίκτυπο στην εκμάθηση... Επειδή ήδη γνώριζα την αγγλική υπήρχαν κάποια σύμφωνα τα οποία ήδη είχα μάθει πώς να τα προφέρω, όπως το “sh”» (Συν.6)
«Σίγουρα με βοηθάει να αναγνωρίζω πιο εύκολα κάποιες λέξεις τι σημαίνουν με βάση τις γνώσεις μου στα αγγλικά.» (Συν.9)
«Μερικές λέξεις Ρωσικές έχουν αγγλικές ρίζες και βοηθάει στο λεξιλόγιο.» (συν.10)
«Αυτό την επηρεάζει θετικά γιατί είναι κάποιες λέξεις τις οποίες δεν χρειάζεται να τις μάθεις.» (Συν.12)
«Μπορείς να συνδέσεις το λεξιλόγιο πιο εύκολα με κάποιες ξένες γλώσσες. Βοηθάει να συγκρατήσεις το λεξιλόγιο που μαθαίνεις πιο γρήγορα.» (Συν.14)

Πίνακας 7 Η επιρροή βαθμού δυσκολίας στις στάσεις των εκπαιδευομένων

Αποθάρρυνση	Θετική / ουδέτερη επιρροή
«Με επηρέασαν οι δυσκολίες. Από κάποιο σημείο και μετά δυσκολεύτηκα και	«Στην αρχή μου φαινόταν αρκετά δύσκολο να μάθω τη γλώσσα. Είχα σκεφτεί αρκετές φορές να τα παρατήσω. Τώρα όσο περνάει ο καιρός οι δυσκολίες με κάνουν να πεισμώνω περισσότερο.» (Συν. 7)

<p>δυσκολεύομαι. Μετά από το πρώτο πτυχίο που ανέβηκε ο βαθμός δυσκολίας... Από εκεί και πέρα είμαι λίγο διστακτικός. Δεν το βρίσκω τόσο εύκολο πια και με φοβίζει λίγο ότι μπορεί να μην τα καταφέρω.» (Συν. 4)</p> <p>«Θέλω να πάρω το B1 και αν όλα πάνε καλά μπορεί να συνεχίσω για το B2... Απλά αναρωτιέμαι αν θα συνεχίσω... Ανάλογα με το πώς θα τα καταφέρω σε αυτό το πτυχίο...» (Συν. 13)</p> <p>«...στο θέμα της προφοράς... πολλές φορές στη ζωή μου με έκανε να ντρέπομαι να μιλήσω όταν είμαι περίγυρα με ρώσους.» (Συν.1)</p> <p>«Είναι λίγο δύσκολη γλώσσα με πολύ γραμματική και κανόνες και αυτό ίσως αποθαρρύνει στην αρχή αλλά εντάξει, ακόμη επιμένω.» (Συν.10)</p>	<p>«Πιστεύω πως έχω ακόμη την ίδια επιθυμία να μάθω Ρωσικά παρότι είναι μια δύσκολη γλώσσα.» (Συν. 10)</p> <p>«Δεν μπορώ να πω ότι οι δυσκολίες με κάνουν να μην θέλω να ασχοληθώ. Σίγουρα θέλω να τις ξεπεράσω να αποκτήσω εμπειρία ώστε να μην σκέφτομαι την γραμματική και να μην έχω τόσες άγνωστες λέξεις. Αλλά αυτό δεν με αποθαρρύνει ώστε να σταματήσω να μαθαίνω την ρωσική γλώσσα ή να ακούω μουσική» (Συν. 6)</p> <p>«Δεν μπορώ να πω ότι οι δυσκολίες στην γραμματική επηρεάζουν το ενδιαφέρον, ίσα ίσα είναι ενδιαφέρον ότι υπάρχει μια δυσκολία... Ο βαθμός δυσκολίας δεν έχει επηρεάσει τα αρχικά μου κίνητρα» (Συν.1)</p> <p>«Νόμιζα ότι θα είναι και πιο δύσκολη (γλώσσα). Όσο προχωράω ... βλέπω ότι τα Ρωσικά έχουν κάποιες διαφορές ως προς τις δυτικές γλώσσες. Παρόλα αυτά δεν με έχει επηρεάσει η δυσκολία ως προς το να αποθαρρυνθώ...» (Συν.2)</p> <p>«Οι δυσκολίες μου δίνουν μια ώθηση στο να προσπαθήσω και δουλέψω περισσότερο για να μάθω.» (Συν.3)</p> <p>«Θετικά, γιατί όσο πιο δύσκολη είναι τόσο πεισμώνω για να την μάθω.» (Συν.5)</p> <p>«Όταν είμαι ένα χρόνο να σπουδάζω και διαβάζω κείμενα που είναι για υψηλότερα επίπεδα βλέπω ποιες δυνατότητες έχω για να αναπτυχτώ...» (Συν.9)</p> <p>«Όχι πιστεύω πως έχω ακόμη την ίδια επιθυμία να μάθω Ρωσικά παρότι είναι μια δύσκολη γλώσσα.» (Συν.10)</p> <p>«Δεν πιστεύω ότι επηρεάζουν θα συνεχίσω με τους ρυθμούς που θέλω να συνεχίσω, που είχα αρχικά.» (Συν.12)</p> <p>«Θετικά επηρεάζουν οι δυσκολίες..» (Συν.15)</p>
---	--

	«Το ενδιαφέρον παραμένει ίδιο. Οι δυσκολίες είναι ίδιες πιστεύω θα τις ξεπεράσουμε.» (Συν.16)
--	---

Πίνακας 8 Εκπαιδευτικό υλικό, μέθοδοι, αξιολόγηση

Εκπαιδευτικό υλικό		
Ικανοποιητικό επίπεδο εκπαιδευτικού υλικού	Έλλειψη ειδικών βιβλίων/ Χρωμάτων, εικόνων	Υψηλός βαθμός δυσκολίας
<p>«Δεν έχω κάποιο πρόβλημα (με τα βιβλία). Είναι εντάξει. Οποιοδήποτε κενό γίνεται κατανοητό με την βοήθεια της καθηγήτριάς μου και μπορώ να το καταλάβω. Έχει εικόνες κείμενα και ότι πρέπει για να μάθεις καλά Ρωσικά.» (Συν. 8)</p> <p>«Μαθαίνοντας τα ρωσικά μπόρεσα να μιλήσω πολύ πιο εύκολα από τα αγγλικά.</p> <p>Αυτό πάλι λόγο της απώλειας αυτής που έφερα προηγουμένως . Να βλέπεις απλά τα κείμενα σε άσπρο και μαύρο με κάποιο τρόπο με κινητοποίησαν να μιλήσω πιο γρήγορα.» (Συν.1)</p> <p>«Το αναγνωστικό νομίζω είναι πολύ καλό γιατί δίνει μια εικόνα και βοηθάει να μάθεις σιγά σιγά βασικούς κανόνες γραμματικής, λεξιλογίου και δεν είναι κάτι πιεστικό αλλά βοηθάει στα πλαίσια της εκπαίδευσης, είναι</p>	<p>«Με δυσκολεύει πιο πολύ, το ότι δεν υπάρχει ένα σταθερό λεξιλόγιο στα βιβλία... Δεν υπάρχει ένα βιβλίο που να είναι μόνο με λέξεις έτσι ώστε να είναι πιο μαζεμένα και να τα μάθω πιο εύκολα.» (Συν. 11)</p> <p>«Τα ρωσικά βιβλία δεν είναι εύκολα για τον αναγνώστη, δεν υπάρχει μεγάλο οπτικό υλικό και χρώματα, ειδικά για την γραμματική, που αυτό χρειάζεται για να μάθεις</p>	<p>«Παρατηρώ ότι το εκπαιδευτικό υλικό για το 2ο επίπεδο που αντιστοιχεί στο B2 με Γ1 στην αγγλική ή στην ισπανική είναι από άποψη δυσκολίας λεξικού και γραμματικής στο επίπεδο που είναι το Γ2 των αγγλικών. Το επίπεδο του βιβλίου των εξετάσεων της</p>

<p>ένα πολύ καλό βιβλίο.» (Συν.2)</p> <p>«Στο Ρωσικό υλικό υπάρχουν περισσότερες ασκήσεις για να εξασκήσω τις γνώσεις.» (Συν.3)</p> <p>«Θεωρώ πολύ καλά δομημένα τα βιβλία. Βοηθάνε. Είναι εύκολα στην ανάγνωση. Δεν δυσκολεύτηκα σε κάτι ιδιαίτερα στα βιβλία ποτέ.» (Συν.4)</p> <p>«Πολύ ικανοποιητικό.» (Συν.5)</p> <p>«Είναι αρκετά εύκολα στη χρήση τα εγχειρίδια, δεν με έχουν δυσκολέψει καθόλου.» (Συν.7)</p> <p>«Μπορώ να πω ότι δεν έχω κάποιο πρόβλημα είναι εντάξει, καθότι γίνεται αντιληπτό με τη βοήθεια της καθηγήτριάς μου και μπορώ να τα καταλάβω γενικά. Έχει εικόνες έχει κείμενα έχει ότι πρέπει για να μάθεις καλά Ρωσικά.» (Συν.8)</p> <p>«Μια χαρά δεν υπήρχε κάποια διαφορά ειδικά στην γραμματική ήταν αρκετά καλό. Το ίδιο και σε σύνταξη κ λεξιλόγιο. Ήταν πολύ καλό...» (Συν.14)</p> <p>«...προσαρμόζομαι και δεν είμαι σε θέση να κρίνω τι παραπάνω θα μπορούσε να προσφέρει.» (Συν.15)</p> <p>«Πιστεύω είναι στα ίδια επίπεδα με τις άλλες γλώσσες που έχω μάθει.» (Συν.16)</p>	<p>τους κανόνες.» (Συν.1)</p> <p>«Σε σύγκριση με τα Αγγλικά, τα αγγλικά μου φαίνονται πιο απλουστευμένη γλώσσα και περισσότερο ανεπτυγμένη γλώσσα ως προς τον αριθμό των εγχειριδίων και της γραμματικής» (Συν.2)</p>	<p>Ρωσικής είναι αρκετά υψηλότερο σε σχέση με τις ευρωπαϊκές γλώσσες που γνωρίζω. Με δυσκολεύει όταν ένα βιβλίο έχει περιεχόμενο που είναι αρκετά πιο πάνω από το επίπεδο του μαθητή, τον αποθαρρύνει.» (Συν. 6)</p> <p>«...το βιβλίο για το B2 ήταν δύσκολο στην μετάφραση, και το επίπεδό του ήταν λίγο παραπάνω από το B2 και πιο κοντά στο C1» (Συν.14)</p>

Μέθοδοι διδασκαλίας	
Παρόμοια μεθοδολογία με τις άλλες ξένες γλώσσες	Διαφορετικότητα λόγω εξέλιξης της τεχνολογίας/ ηλικίας των εκπαιδευομένων κ.α.
<p>«Δεν υπάρχει διαφορά εκτός του βαθμού δυσκολίας. Με το ίδιο τρόπο μαθαίνω και τις 2 γλώσσες.» (Συν. 4)</p> <p>«Είναι πολύ παρόμοια έτσι όπως γίνεται στο φροντιστήριο, παρόμοιος τρόπος διδασκαλίας, ίδιο σύστημα με πολύ οπτικοακουστικό υλικό και πολύ υλικό εκτός μαθήματος για να διαβάσουμε.» (Συν. 13)</p> <p>«...δεν έχω παρατηρήσει κάποια διαφορά στη μέθοδο διδασκαλίας.» (Συν.6)</p> <p>«... δεν έχω παρατηρήσει κάποια διαφορά.» (Συν.10)</p>	<p>«Σίγουρα η τεχνολογία προχωράει, όταν έκανα την εκμάθηση των αγγλικών η τεχνολογία δεν έχει προχωρήσει τόσο και κάναμε από κασέτες με αποτέλεσμα η ποιότητα του ήχου να μην είναι τόσο καλή.» (Συν. 9)</p> <p>«Τα αγγλικά τα ξεκίνησα πολύ μικρός...» (Συν. 2)</p> <p>«Σίγουρα, κάπως είναι διαφορετικός ο τρόπος. Κυρίως διαφέρει στην ηλικία γιατί στις περισσότερες γλώσσες τις έμαθα στο σχολείο και είχα άλλο τρόπο εκμάθησης από αυτόν που έχω ως ενήλικας.» (Συν.5)</p> <p>«Δεν μπορώ να κάνω σύγκριση γιατί έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που έκανα τις άλλες ξένες γλώσσες.» (Συν.12)</p> <p>«Η αγγλική έχει περισσότερες μεθόδους και πλουραλισμό στα βιβλία, μπορώ να πω πως σε ένα βαθμό στην αγγλική υπάρχει μεγαλύτερη εμπειρία σε αυτόν τον τομέα.»(Συν.15)</p>
Βοηθητικός ρόλος της εμπειρίας εκμάθησης άλλων ξένων γλωσσών	
<p>«Με τις άλλες γλώσσες έμαθα να κρατάω καλές σημειώσεις, να φτιάχνω τετράδια με λεξιλόγιο και γραμματική και τώρα μου είναι πιο εύκολο να μάθω μια γλώσσα.» (Συν. 5)</p> <p>«...είχα ήδη ένα τρόπο εκμάθησης οπότε προσπαθώ να προσεγγίζω και τα ρωσικά με τον αντίστοιχο τρόπο που είχα στο μυαλό μου» (Συν. 11)</p> <p>«...κάποιους τρόπους που χρησιμοποίησα για να μάθω τις άλλες ξένες γλώσσες τους έχω σαν κανόνα για να μπω πιο γρήγορα και τώρα στο νόημα» (Συν. 12)</p> <p>«Όταν μάθαινα γαλλικά ήταν πιο κοντά λόγω του ότι μάθαινα κείμενα από έξω, το ίδιο</p>	

<p>είχα χρειαστεί να κάνω και με τα ρωσικά, να μαθαίνω ποιήματα και κειμενάκια, και έτσι άρχισα να μιλάω.» (Συν.1)</p> <p>«Γνώρισα περισσότερο αυτή τη γλώσσα που μου άρεσε και θέλω να την μάθω.» (Συν.2)</p> <p>«Στην 1η ξένη γλώσσα (Αγγλικά) με βοήθησαν οι σημειώσεις τις οποίες εφάρμοσα σαν τρόπο και τώρα που μαθαίνω Ρωσικά. Επιπλέον με βοήθησε πολύ η συχνή επανάληψη και η προσπάθεια στον προφορικό λόγο.» (Συν.3)</p> <p>«...πιστεύω ότι μαθαίνοντας μια ξένη γλώσσα μαθαίνεις κυρίως τον κώδικα και τον τρόπο εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας, όποια και αν είναι αυτή οπότε έχεις ένα πλάνο μελέτης , εκτός από αυτό υπάρχουν και κοινές λέξεις και οι λέξεις που μοιάζουν, οπότε διευκολύνεται ο τρόπος εκμάθησης.» (Συν.7)</p> <p>«Έμειναν τα ίδια (τα αρχικά κίνητρα), δεν επηρεάστηκαν. Η εκπαίδευση και το φροντιστήριο με βοήθησε να συνεχίσω να ενδιαφέρομαι. Αν είχα κάποιον άλλο δάσκαλος ίσως να με αποθάρρυνα οπότε απλώς θα άλλαζα φροντιστήριο.» (Συν.14)</p> <p>«Γενικά όταν μαθαίνω κάποια ξένη γλώσσα ακολουθώ συγκεκριμένη μεθοδολογία. Δίνω αρχικά περισσότερο βάση στο λεξιλόγιο και την γραμματική για να μπορώ στη συνέχεια να ασχοληθώ με τα προφορικά και τα γραπτά.» (Συν.16)</p>
--

Αξιολόγηση γνώσεων

Σημαντικός ρόλος της αξιολόγησης	Προτεραιότητα της αυτοαξιολόγησης
<p>«Για μένα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η βαθμολογία γιατί έχει αντίκρισμα, και είναι ένα κίνητρο για να τα πάμε καλύτερα στο μέλλον.» (Συν. 13)</p> <p>«Η αξιολόγηση παίζει ρόλο γιατί καταλαβαίνεις πως πάει η πορεία σου με την εκμάθηση της γλώσσας. Παίζει ενθαρρυντικό ρόλο.» (Συν. 1)</p> <p>«Παίζει ρόλο ως προς το να έχω μια δεύτερη γνώμη και το αν μπορώ να πάρω μέρος σε κάποιες εξετάσεις ή να μιλήσω και να συνεννοηθώ.» (Συν. 2)</p> <p>«Είναι πολύ σημαντικός, επειδή βλέπω την πορεία και</p>	<p>«Δεν παίζει σημαντικό ρόλο η βαθμολογία για μένα όσο το να αισθάνομαι προσωπικά ότι καταλαβαίνω και μπορώ να επικοινωνήσω στην γλώσσα που μαθαίνω.» (Συν. 6)</p> <p>«Γενικά η αξιολόγηση δεν είναι κάτι που με ενδιαφέρει γιατί δίνω πιο πολύ βάση στο να μπορώ να επικοινωνήσω...» (Συν.11)</p>

<p>την εξέλιξή μου.» (Συν.3)</p> <p>«Πολύ σημαντικό. Γιατί όταν ο καθηγητής σου λέει τα λάθη σου και πως τα πηγαίνεις μπορείς να βελτιωθείς.» (Συν.5)</p> <p>«Η βαθμολογία παίζει μεγάλο ρόλο για μένα.» (Συν.7)</p> <p>«Σημαντική γιατί μπορείς να καταλάβεις που έχεις κενά και να επικεντρωθείς σε αυτό το κομμάτι.» (Συν.8)</p> <p>«Παίζει έναν σημαντικό ρόλο γιατί μπορώ και εγώ και ο καθηγητής να έχουμε μια άποψη για την απόδοση μου και το επίπεδό μου το γνωστικό.» (Συν.10)</p> <p>«Παίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά στο να δω κατά πόσο έχω προχωρήσει σε επίπεδο γνώσης της γλώσσας...»(Συν.12)</p> <p>«Αρκετά σημαντικό γιατί μου δείχνει σε πιο επίπεδο βρίσκομαι.»(Συν.16)</p>	<p>«Όχι πολύ σημαντικό, η βαθμολογία σε ενθαρρύνει εσένα αλλά δεν παίζει ρόλο για το αν θα μάθεις, πόσο καλά μαθαίνεις να μιλάς τη γλώσσα.» (Συν.14)</p> <p>«Όχι πολύ (σημαντικό)... Γίνεται ένα τεστ στο τέλος του χρόνου για τυπικούς λόγους, λόγω του προγράμματος του φροντιστηρίου. Ένα από τα κριτήρια που διαμορφώνει τη βαθμολογία μας δίνει την υποκειμενική άποψη του καθηγητή.» (Συν.15)</p>
<p>Θετική επιρροή εκπαιδευτικής διαδικασίας στην αντιμετώπιση δυσκολιών</p>	
<p>«Έχω πολύ καλό καθηγητή που με ενθαρρύνει και με βοηθάει να κρατάω το ενδιαφέρον μου για τη γλώσσα.» (Συν. 5)</p> <p>«Η εκπαίδευση και το φροντιστήριο με βοήθησε να συνεχίσω να ενδιαφέρομαι.» (Συν.14)</p> <p>«Όχι, προστέθηκαν και άλλα (κίνητρα). Αρχικά ξεκίνησα να μαθαίνω για επαγγελματικούς λόγους αλλά στην πορεία όσο μάθαινα μου άρεσαν περισσότερο σαν γλώσσα.» (Συν.3)</p> <p>«Μπαίνοντας σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο δημιουργούνται κάποιες προσδοκίες από τους καθηγητές, και σε μια τάξη με άλλους συμμαθητές υπάρχει αυτή η συζήτηση και παρουσιάζονται κάποια κίνητρα...» (Συν.6)</p> <p>«...μπορώ να πω ότι στην αρχή ήμουν πιο συγκεντρωμένη στο να το χρησιμοποιήσω</p>	

<p>επαγγελματικά στο μέλλον, όσο συνέχιζα να μαθαίνω μου φαινόταν πιο ενδιαφέρον και τώρα θέλω να τα ξέρω και για την επικοινωνία και τα ταξίδια μου.» (Συν.7)</p> <p>«...οξύνθηκε το ενδιαφέρον μου. Γιατί όταν ξεκινάς να ανακαλύπτεις κάτι βλέπεις όλους τους παραμέτρους, σε διάφορα κομμάτια στη γραμματική και επίσης επειδή τα μητρικά μου είναι τα ελληνικά βλέπω τα κοινά που έχουν με τα Ρωσικά και καταλαβαίνω περισσότερα και με ιντριγκάρει περισσότερα.» (Συν.11)</p>	
<p align="center">Δυσκολίες διαδικτυακών μαθημάτων</p>	
<p align="center">Τεχνικά προβλήματα</p>	<p align="center">Απουσία ζωντανής επικοινωνίας, δυσκολία μελέτης του υλικού στην ηλεκτρονική μορφή, δυσκολίες στην αξιολόγηση</p>
<p>«Η σύνδεση μπορεί να μην είναι καλή και μετά να μην καταλαβαίνω ακριβώς την προφορά μιας λέξης.» (Συν. 11)</p> <p>«Αρχικά ήμουν επιφυλακτικός ως προς το πόσο θα λειτουργήσει σωστά η διαδικασία αυτή. Κατόπιν κατέληξα ότι δεν βλέπω μεγάλη διαφορά. Αν ο καθηγητής είναι καλός και εξοικειωμένος με το θέμα του διαδικτύου μπορεί να βοηθήσει. Το μόνο πρόβλημα θα έλεγα ότι είναι τα τεχνικά προβλήματα όπως το ότι χάνεται ο ήχος, η εικόνα, η σύνδεση.» (Συν. 2)</p> <p>«Οι δυσκολίες είναι οι ίδιες που αντιμετωπίζει κανείς σε κάθε διαδικτυακό μάθημα. Όσο περισσότερα άτομα βρίσκονται στο μάθημα η επικοινωνία γίνεται πιο δύσκολη για πρακτικούς λόγους» (Συν.6)</p>	<p>«Το διαδικτυακό μάθημα δεν έχει καμία σχέση με το ζωντανό, δεν είναι καλή η εμπειρία λόγω προβλημάτων όπως η σύνδεση, αλλά και γιατί δεν υπάρχει η ζωντανή επικοινωνία που υπάρχει μέσα στην τάξη.» (Συν. 15)</p> <p>«...Πολλές φορές χανόταν η σύνδεση και έπρεπε να επαναλάβουμε, επίσης πολλές φορές έπρεπε να γράφουμε πράγματα στο chat, τα οποία δεν ήταν εύκολο να διορθωθούν.» (Συν. 9)</p> <p>«Οι κυριότερες δυσκολίες ήταν ότι έβλεπα το υλικό σε ηλεκτρονική μορφή και με δυσκόλευε σε σχέση με ένα βιβλίο. Επίσης δεν μπορούσα εύκολα να κρατήσω σημειώσεις.» (Συν. 4)</p> <p>«Δεν είναι τόσο εύκολο να διορθώνονται τα γραπτά.» (Συν. 5)</p> <p>«Οι κυριότερες δυσκολίες ήταν τεχνικά θέματα (ήχος / κακή ακουστική) καθώς και δυσκολία στην αξιολόγηση της προφοράς από την</p>

<p>«Αδυναμία σύνδεσης...» (Συν.7)</p> <p>«Τεχνικές (δυσκολίες) λόγω της σύνδεσης στο ίντερνετ» (Συν.10)</p>	<p>καθηγήτρια.» (Συν.3)</p> <p>«...δεν υπάρχει τόση διαδραστικότητα όσο το να βρίσκεσαι σε επαφή με τον καθηγητή, νομίζω αυτό κυρίως δεν υπάρχει τόση διαδραστικότητα και επικοινωνία.» (Συν.7)</p> <p>«...το μάθημα ήταν πάρα πολύ καλό, αλλά στο θέμα του ακουστικού θα προτιμούσα να το άκουγα από κοντά σίγουρα , θα ήταν καλύτερος ο ήχος.» (Συν.13)</p>
---	--

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.